

**STOWARZYSZENIE
LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA
„SIERPECKIE PARTNERSTWO”**

**STRATEGIA ROZWOJU
LOKALNEGO KIEROWANEGO
PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ**

na lata 2016 - 2022

Aktualizacja – ~~czerwiec 2019 r.~~ wrzesień 2019 r.

Sierpiec, 2019

SPIS TREŚCI

Rozdział I	Charakterystyka lokalnej grupy działania (LGD)	3
Rozdział II	Partycypacyjny charakter lokalnej strategii rozwoju (LSR)	10
Rozdział III	Diagnoza – opis obszaru i ludności	15
Rozdział IV	Analiza SWOT	32
Rozdział V	Cele i wskaźniki	35
Rozdział VI	Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru	48
Rozdział VII	Plan działania	51
Rozdział VIII	Budżet lokalnej strategii rozwoju (LSR)	51
Rozdział IX	Plan komunikacji	54
Rozdział X	Zintegrowanie	54
Rozdział XI	Monitoring i ewaluacja	58
Rozdział XII	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	59
	Wykaz wykorzystanej literatury	61
	Załączniki do lokalnej strategii rozwoju (LSR)	62
	Załącznik nr 1. Procedura aktualizacji LSR	62
	Załącznik nr 2. Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu	63
	Załącznik nr 3. Plan działania wskazujący harmonogram osiągnięcia poszczególnych wskaźników produktu	66
	Załącznik nr 4. Budżet LSR i Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020	70
	Załącznik nr 5. Plan komunikacji	71

ROZDZIAŁ I. Charakterystyka lokalnej grupy działania (LGD)

Nazwa LGD

Nazwa: Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo”.

Nazwa skrócona: LGD „Sierpeckie Partnerstwo”.

Data wpisu w KRS: 18 wrzesień 2008 r.

Numer KRS: 0000313759

Opis obszaru

Obszar działania Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo” jest spójny przestrzennie i pokrywa się z obszarem administracyjnym powiatu sierpeckiego, leżącego w województwie mazowieckim. Obejmuje teren 7 gmin, w tym 6 gmin wiejskich: Gozdowo, Mochowo, Rościszewo, Sierpc, Szczutowo, Zawidz oraz 1 gminy miejskiej Sierpc.

Łączna powierzchnia obszaru objętego działalnością Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo” wynosi 852 km², co stanowi 2,4% powierzchni województwa. Największą powierzchnię zajmuje gmina wiejska Zawidz.

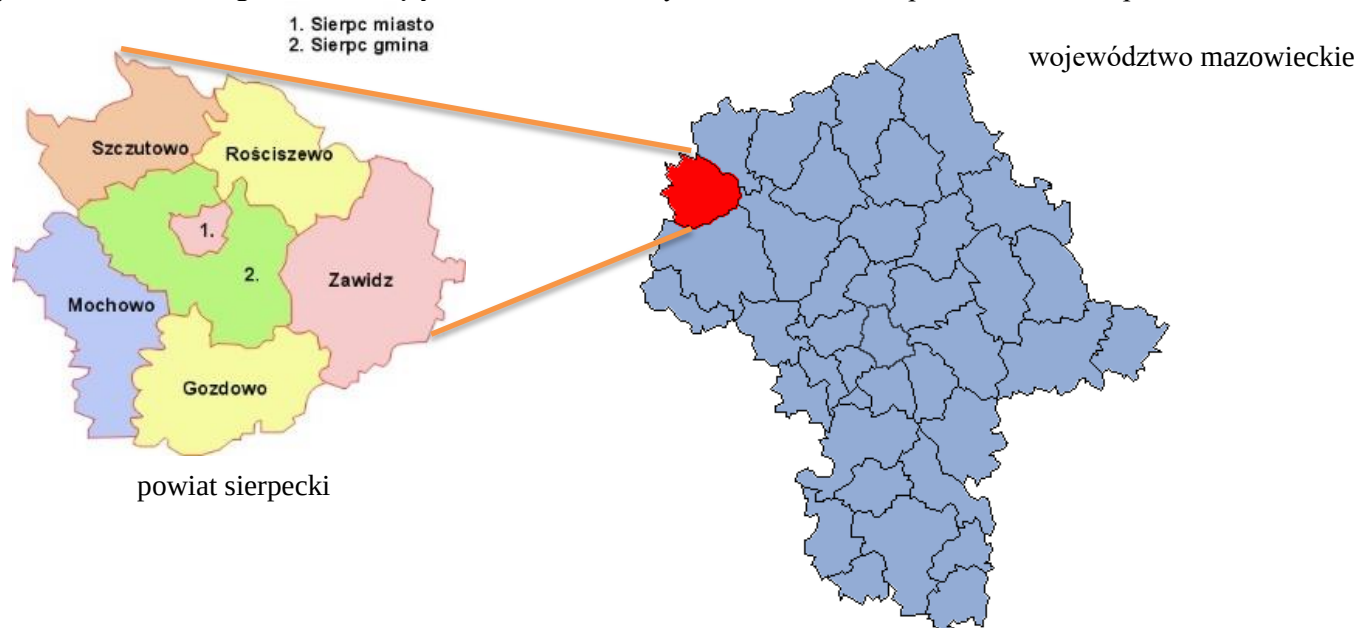
Obszar Stowarzyszenia LGD „Sierpeckie Partnerstwo”, zgodnie z danymi na dzień 31-12-2013 r., zamieszkiwało 53 326 osób. Najwięcej osób zamieszkuje na terenie miasta Sierpc (18 491), a najmniej na terenie gminy Rościszewo (4 275). Gęstość zaludnienia wynosi 63 mieszkańców na 1 km². 65% ludności zamieszkuje tereny wiejskie.

Tabela I.1. Wykaz gmin objętych LSR.

Lp.	Nazwa gminy	TERYT	Powierzchnia (w km ²)	Liczba ludności (stan na dzień 31-12-2013 r.)
1.	Gozdowo	1427022	126	6 032
2.	Mochowo	1427032	144	6 126
3.	Rościszewo	1427042	115	4 275
4.	Sierpc – gmina wiejska	1427052	150	7 071
5.	Sierpc – gmina miejska	1427011	19	18 491
6.	Szczutowo	1427062	113	4 412
7.	Zawidz	1427072	185	6 919
OGÓŁEM			852	53 326

Źródło: dane GUS – stan na 31-12-2013 r.

Rysunek I.1. Obszar gmin wchodzących w skład Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo”.

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Powiat_sierpecki;
https://www.osp.org.pl/hosting/katalog.php?id_w=8&id_p=181&id_g=1446

Opis procesu tworzenia partnerstwa uwzględniający dotychczasowe doświadczenie grupy.

Proces budowania Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo” rozpoczął się w 2007 roku. Wtedy to przedstawiciele gmin wiejskich: Gozdowo, Mochowo, Rościszewo, Sierpe, Szcutowo i Zawidz, podjęli pierwsze działania informacyjno-promocyjne w celu pozyskania partnerów społecznych i gospodarczych chętnych do planowania i wdrażania lokalnych inicjatyw w ramach przyszłej lokalnej grupy działania. Następnie grupa inicjatywna, składająca się z przedstawicieli trzech sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego, przeprowadziła szereg wizyt studyjnych w istniejących już LGD z terenu województwa mazowieckiego i województwa kujawsko-pomorskiego w celu zdobycia dobrych praktyk w zakresie funkcjonowania LGD.

Lokalna grupa działania ukonstytuowała się w formie prawnej stowarzyszenia na spotkaniu założycielskim, które odbyło się w dniu 7 maja 2008 roku. W wyniku głosowania przeprowadzonego wśród członków założycieli, spośród kilku zgłoszonych propozycji, wybrano dla niej nazwę: *Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo”*. Pod tą nazwą stowarzyszenie zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w Warszawie w dniu 18 września 2008 roku.

Stowarzyszenie LGD „Sierpeckie Partnerstwo” jest organizacją, która powstała z myślą o realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju w ramach Osi 4 LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Grupa nie uczestniczyła w realizacji Pilotażowego Programu Leader Plus.

W czerwcu 2009 roku przedstawiciele Stowarzyszenia LGD „Sierpeckie Partnerstwo” oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego podpisali umowę o warunkach i sposobie realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju. Zgodnie z zapisami umowy ramowej grupie przyznano środki finansowe na realizację strategii w okresie 2009-2015 w wysokości około 5,2 mln zł, z czego około 4,1 mln zł na realizację działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”.

W ciągu 6 lat LGD ogłosiło 9 naborów wniosków o udzielenie pomocy finansowej na realizację projektów, z czego 5 naborów ogłoszono dla dwóch, trzech, a nawet czterech działań jednocześnie. Do biura LGD wpłynęło łącznie 105 wniosków o przyznanie pomocy.

Tabela I.2. Liczba wniosków o przyznanie pomocy złożonych w ramach działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” oraz wysokość wykorzystanych kwot wsparcia.

	Odnowa i rozwój wsi	Małe projekty	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikroprzed- siębiorstw
Limit dostępnych środków w ramach działania (w zł)	1 629 848,00	1 065 848,00	760 400,00	607 500,00
<i>Liczba złożonych wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania</i>	14	55	28	8
<i>na łączną wnioskowaną kwotę pomocy (w zł)</i>	2 746 698,00	1 384 534,26	2 503 465,50	1 690 426,50
<i>Liczba wybranych wniosków o przyznanie pomocy przez Radę LGD</i>	14	50	11	7
<i>na łączną wnioskowaną kwotę pomocy (w zł)</i>	2 746 698,00	1 228 883,31	956 198,00	1 390 426,50
<i>Liczba wniosków o przyznanie pomocy, którym przyznano pomoc</i>	9	42	9	3
<i>na łączną wnioskowaną kwotę pomocy (w zł)</i>	1 605 326,00	959 379,52	760 400,00	576 354,00
<i>Liczba wniosków o przyznanie pomocy, którym wypłacono pomoc</i>	9	42	9	3
<i>na łączną wnioskowaną kwotę pomocy (w zł)</i>	1 605 326,00	947 681,64	760 400,00	576 354,00
Stopień wykorzystania środków w ramach działania	98,50%	88,91%	100%	94,87%

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Informacji o zawartych umowach w ramach działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju””.

Środki finansowe dostępne w ramach działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” wykorzystano w 95,72%.

Zrealizowane w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2009-2015 projekty przyczyniły się do poprawy jakości życia na obszarze objętym strategią oraz zaspokojenia potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi. Umożliwiły rozwój tożsamości społeczności wiejskiej i zachowanie dziedzictwa kulturowego, m. in. poprzez utworzenie i rozwój grup i zespołów kultywujących lokalne tradycje i obyczaje, organizację imprez kultywujących kulturę i tradycje obszaru LSR, organizację warsztatów w zakresie tradycyjnych zawodów, itp. Zrealizowane w ramach LSR projekty wpłynęły na aktywizację i integrację społeczności lokalnej „Sierpeckiego Partnerstwa” (organizacja imprez o charakterze integracyjnym, organizacja szkoleń i innych wydarzeń o charakterze edukacyjnym

przyczyniających się do integracji i aktywizacji społeczności lokalnej), rozwój infrastruktury społecznej, m. in. poprzez budowę, przebudowę, remont i/lub wyposażenie obiektów i miejsc pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe. Zadania zrealizowane w ramach działań: „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” oraz „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” przyczyniły się do utworzenia kilku pozarolniczych źródeł dochodu oraz wzrostu zatrudnienia na obszarze objętym LSR.

Poprzez realizację zadania w ramach działania 421 „*Wdrażanie projektów współpracy*” Stowarzyszenie LGD „Sierpeckie Partnerstwo”, we współpracy z dwiema sąsiednimi LGD z Wyszogrodu i Bielska, zrealizowała projekt „Szlakiem Mazowieckich Skarbów” (SMS). W ramach dostępnych środków wytyczono ponad 800 km szlaku, oznakowano za pomocą technologii GPS prawie 200 obiektów na tym szlaku i w jego pobliżu, oznakowano za pomocą tablic 25 obiektów oraz posadowiono 42 tablice informacyjne, wydrukowano przewodniki z mapą, utworzono stronę internetową szlaku, zorganizowano wycieczki po szlaku dla dzieci ze szkół podstawowych. Realizacja projektu SMS przyczyniła się do poprawy dostępności informacji turystycznej na terenie obszaru działania grup, popularyzacji obiektów historycznych, przyrodniczych i kultury materialnej wśród mieszkańców północnego Mazowsza.

Wśród zadań własnych podejmowanych przez LGD w ramach działania 431 „*Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja*” zrealizowano projekty edukacyjne – szkolenia z zakresu rozwoju przedsiębiorczości wiejskiej, szkolenia z zakresu turystyki wiejskiej oraz funkcjonowania gospodarstw agroturystycznych. Innymi podejmowanymi przez „Sierpeckie Partnerstwo” działaniami o charakterze edukacyjnym przyczyniającymi się do integracji i aktywizacji społeczności lokalnej w różnym wieku były warsztaty plastyczne dla młodzieży gimnazjalnej, warsztaty artystyczne z zakresu tradycyjnych zawodów, konkurs fotograficzny dla dzieci ze szkół podstawowych. W ramach badań nad obszarem objętym LSR opracowano „Strategię rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo” na lata 2011-2016”, zidentyfikowano spożywcze produkty lokalne z terenu powiatu sierpeckiego. W celu promocji dziedzictwa kulinarnego obszaru LGD organizowało corocznie konkurs kulinarny „Tradycyjne ciastko na niedzielę”. LGD było także organizatorem pleneru malarskiego „Ziemia sierpecka latem”.

Informacja na temat doświadczenia LGD „Sierpeckie Partnerstwo” w okresie 2007-2013 w zakresie realizacji LSR stanowi załącznik Nr 17 do wniosku o wybór Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (LSR).

Podczas opracowywania Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2009-2015 dokonano analizy mocnych i słabych stron obszaru działania Stowarzyszenia LGD „Sierpeckie Partnerstwo” oraz oceny szans i zagrożeń procesu rozwoju. Ustalono, iż głównym czynnikiem warunkującym rozwój obszaru i jednocześnie podnoszącym jakość życia mieszkańców będzie rozwój tzw. *przedsiębiorczości wiejskiej*. LGD zamierza kontynuować przyjęty kierunek rozwoju w okresie 2014-2020. Sporządzona diagnoza obszaru oraz przeprowadzona analiza SWOT pokazują, iż największy wpływ na poprawę jakości życia mieszkańców obszaru objętego LSR ma miał rozwój przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy.

Opis struktury LGD

Wśród członków Stowarzyszenia LGD „Sierpeckie Partnerstwo” znajdują się przedstawiciele sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego oraz przedstawiciele mieszkańców.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo” liczyło 49 członków, w tym:

- sektor publiczny – 8 członków,
- sektor gospodarczy – 11 członków,
- sektor społeczny – 11 członków,
- mieszkańcy – 19 członków.

Podmioty wchodzące w skład sektora publicznego to jednostki samorządu terytorialnego, działające na terenie powiatu sierpeckiego.

Sektor gospodarczy reprezentują podmioty prowadzące działalność gospodarczą na terenie objętym Lokalną Strategią Rozwoju oraz rolnicy.

Sektor społeczny reprezentuje 11 organizacji pozarządowych, w tym stowarzyszenia, ochotnicze straże pożarne zarejestrowane w KRS.

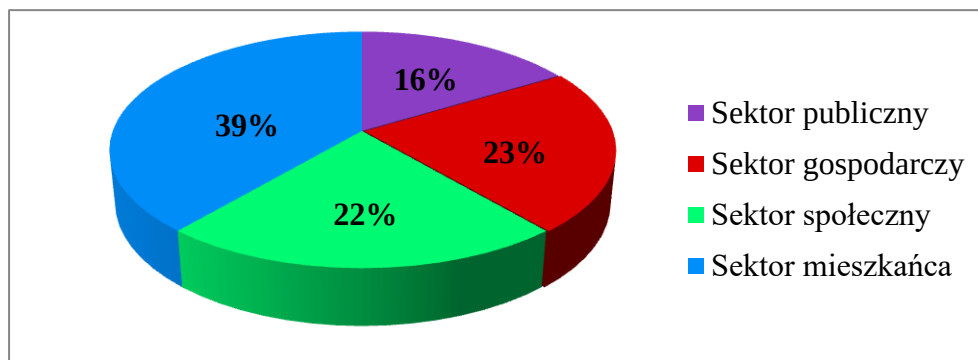
Tabela I.3. Liczba członków Stowarzyszenia LGD „Sierpeckie Partnerstwo” w podziela na sektory i gminy

Lp.	Nazwa gminy	Nazwa sektora				Razem
		publiczny	gospodarczy	społeczny	mieszkaniec	
1.	Miasto Sierpc	1	2	2	4	9
2.	Gozdowo	1	1	2	3	7
3.	Mochowo	2	2	1	2	7
4.	Rościszewo	1	1	1	3	6
5.	Sierpc	1	2	2	2	7

6.	Szczutowo	1	1	2	3	7
7.	Zawidz	1	2	1	2	6
	Razem	8	11	11	19	49

Źródło: opracowanie własne

Wykres I.1. Procentowy udział poszczególnych sektorów w stosunku do ogólnej liczby członków Stowarzyszenia LGD „Sierpeckie Partnerstwo”.

Źródło: opracowanie własne

Struktura podmiotów społeczno-gospodarczych na terenie objętym działaniem Stowarzyszenia LGD „Sierpeckie Partnerstwo” wskazuje na przewagę osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (2 595 – dane GUS z 2014 r.) oraz podmiotów społecznych (stowarzyszenia i organizacje społeczne – 145, spółki handlowe – 128, spółdzielnie – 25, fundacje – 7 – GUS z 2014 r.) nad sektorem publicznym.

Reprezentatywność poszczególnych sektorów w składzie członków „Sierpeckiego Partnerstwa” stanowi odzwierciedlenie struktury podmiotów prawnych i fizycznych działających na terenie objętym Lokalną Strategią Rozwoju.

Opis składu organu decyzyjnego LGD

Funkcję organu decyzyjnego w Stowarzyszeniu Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo”, odpowiedzialnego za wybór operacji do finansowania w ramach LSR, pełni Rada.

Rada jest organem powołanym przez Walne Zebranie Członków.

Wyboru i odwołania członków Rady dokonuje Walne Zebranie Członków spośród wszystkich członków Stowarzyszenia.

Rada liczy od 7 do 15 osób – członków Stowarzyszenia. Zgodnie z zapisami art. 32 ust. 2 lit. b Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. *ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego* oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347/355 z 20.12.2013) skład Rady LGD „Sierpeckie Partnerstwo” nie jest zdominowany przez władze publiczne ani żadną z grup interesów – *nie mają one więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji.*

Poprzez władzę publiczną należy rozumieć wszystkie władze w sensie konstytucyjnym – ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą. W pojęciu tym mieszczą się także inne instytucje niż państwowe lub samorządowe, jeżeli wykonują funkcje władzy publicznej w wyniku powierzenia czy przekazania im tych funkcji przez organ władzy państwowej lub samorządowej. Wykonywanie władzy publicznej dotyczy wszelkich form działalności państwa, samorządu terytorialnego i innych instytucji publicznych.

Grupa interesu to grupa jednostek połączonych więzami wspólnych interesów lub korzyści, której członkowie mają świadomość istnienia tych więzów. Jej członkowie mogą brać mniej lub bardziej aktywny udział w artykulacji swoich interesów wobec instytucji państwa, starając się wpłynąć na realizację tych interesów. Mogą to być np. organizacje branżowe, grupy producentów.

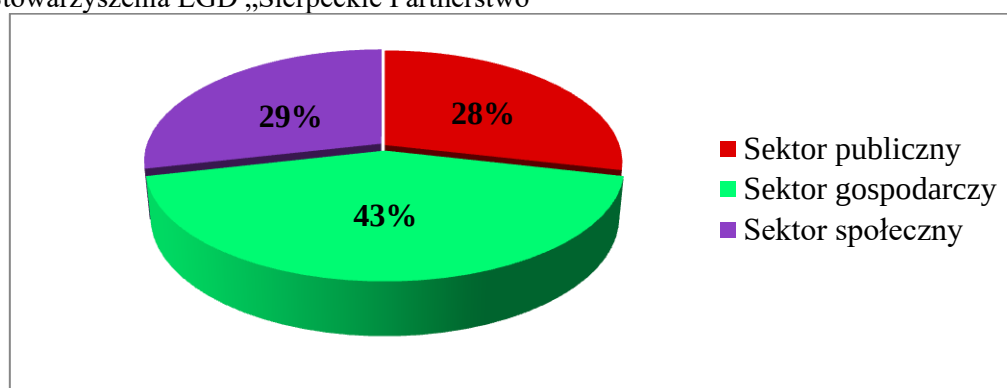
Dokumentem pozwalającym na identyfikację charakteru powiązań członków Rady z Wnioskodawcami lub poszczególnymi projektami jest także prowadzony *Rejestr Interesów Członków Rady LGD*.

W składzie Rady sektor publiczny stanowi mniej niż 30% oraz znajduje się przynajmniej po jednym przedsiębiorcy, kobiecie i osobie poniżej 35 roku życia.

Tabela I.4. Skład Rady Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo”

Lp.	Imię i nazwisko członka Rady	Reprezentowany sektor	Gmina	Wiek/Rok urodzenia	Płeć
1.	Krasińska Elżbieta	Sektor publiczny	Gozdowo	34 lata/1981	kobieta
2.	Trębińska Aneta		Mochowo	38 lat/1977	
3.	Beksa Irena	Sektor gospodarczy	Rościszewo	56 lat/1959	mężczyzna
4.	Żbikowski Artur		Szczutowo	34 lata/1981	
5.	Wilamowski Wojciech		Zawidz	57 lat/1958	
6.	Kazimierz Szablewski (OSP Borkowo Kościelne)	Sektor społeczny	Sierpc	64 lata/1951	
7.	Sebastian Biegański (Stowarzyszenie SAFARI)		Miasto Sierpc	23 lata/1992	

Źródło: opracowanie własne

Wykres I.2. Udział procentowy poszczególnych sektorów w stosunku do ogólnej liczby członków Rady Stowarzyszenia LGD „Sierpeckie Partnerstwo”

Źródło: opracowanie własne

Członek Rady nie może być równocześnie członkiem Komisji Rewizyjnej, Zarządu lub pracownikiem LGD. Zakazane jest również członkostwo/reprezentacja członka z sektora społeczno-gospodarczego przez osoby powiązane służbowo z członkami z sektora publicznego oraz łączenia przez osoby fizyczne członkostwa w LGD z reprezentowaniem w niej osób prawnych.

Członkowie Rady będący osobami fizycznymi uczestniczą w jej pracach, w tym biorą udział w głosowaniu nad uchwałami, osobiście, a w przypadku członków będących osobami prawnymi – przez osoby, które na podstawie dokumentów statutowych lub uchwał właściwych organów są uprawnione do reprezentowania tej osoby prawnej albo pełnomocnika umocowanego do uczestniczenia w pracach Rady. Udzielenie dalszego pełnomocnictwa jest niedopuszczalne.

Kadencja członków Rady trwa cztery lata.

Wyboru Przewodniczącego, Zastępcy Przewodniczącego i Sekretarza dokonuje Rada spośród swego grona.

W razie, gdy skład Rady ulegnie zmniejszeniu w czasie trwania kadencji Zarząd zwołuje Walne Zebranie Członków w celu uzupełnienia składu.

Decyzję o odwołaniu z funkcji członka Rady podejmuje Walne Zebranie Członków na wniosek Przewodniczącego Rady lub Prezesa Zarządu. Przesłankami, stanowiącymi podstawę odwołania z funkcji członka Rady są:

- 1) systematyczne nieuczestniczenie w posiedzeniach Rady,
- 2) niezachowanie zasady bezstronności przy ocenie wniosków,
- 3) niestosowanie się podczas dokonywania oceny wniosków do zatwierdzonych kryteriów, co w konsekwencji może doprowadzić do dokonania powtórnej oceny wniosku.

W przypadku stwierdzenia przez Przewodniczącego Rady zachowań niepożądanych wśród członków Rady, o których mowa powyżej, Przewodniczący Rady może:

- 1) udzielić pisemnego upomnienia członkowi Rady, który oceniając wnioski nie stosuje zatwierdzonych kryteriów;
- 2) wystąpić do Zarządu o niewypłacenie wynagrodzenia za kolejne posiedzenie – w sytuacji, gdy członek Rady opuścił 2 posiedzenia z rzędu;

- 3) wystąpić z pisemnym wnioskiem do Walnego Zebrania Członków o odwołanie notorycznie naruszającego zasady (posiadającego 2 pisemne upomnienia) członka Rady.

Członkowie Rady powinni posiadać wiedzę na temat funkcjonowania instrumentu Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność, założeń Lokalnej Strategii Rozwoju oraz kryteriów oceny wniosków.

Członkowie Rady zobowiązani są do uczestniczenia w szkoleniach w zakresie oceny wniosków, organizowanych przez Stowarzyszenie LGD „Sierpeckie Partnerstwo” zgodnie z opracowanym planem szkoleń, stanowiącym załącznik Nr 14 do wniosku o wybór Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (LSR). Szkolenia te będą służyły podnoszeniu wiedzy i kompetencji członków Rady. W celu zweryfikowania wiedzy członków organu decyzyjnego w zakresie zapisów LSR każde szkolenie zakończy się testem lub egzaminem.

Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

Rada Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo” działa na podstawie własnego uchwalonego regulaminu opisującego szczegółowe zasady pracy Rady, procedur i zasad regulujących kwestie wyboru i oceny operacji oraz obiektywnych kryteriów wyboru operacji.

Wspomniane wyżej procedury i kryteria zostaną opublikowane na stronie internetowej Stowarzyszenia LGD „Sierpeckie Partnerstwo” (www.lgdsp.pl) po zawarciu umowy ramowej.

Do wyłącznej kompetencji Rady należy:

- a) *wybór operacji*, w rozumieniu art. 2 pkt 9 rozporządzenia nr 1303/2013, które mają być realizowane w ramach LSR oraz
- b) *ustalenie kwoty wsparcia*, zgodnie z art. 34 ust. 3 lit. f rozporządzenia nr 1303/2013.

Wybór operacji dokonywany jest w formie uchwały Rady podejmowanej zgodnie z pisemną procedurą gwarantującą, że co najmniej 50% głosów w decyzjach dotyczących wyboru pochodzi od partnerów niebędących instytucjami publicznymi.

Dla zapewnienia wyboru operacji bez dominacji jakiegokolwiek grupy interesu w Radzie prowadzony będzie *Rejestr Interesów Członków Rady LGD*. Prowadzenie rejestru pozwoli również zidentyfikować charakter powiązań członków Rady z wnioskodawcami poszczególnych projektów.

W sytuacji, gdy osobisty udział członków Rady w głosowaniu nie jest możliwy możliwe jest zastosowanie *procedury pisemnej obiegowej* z wykorzystaniem poczty elektronicznej, w procesie wyboru operacji, co pozwoli na większą frekwencję przy zachowaniu bezpieczeństwa danych osobowych.

Członkowie Rady zobowiązani są do aktywnego uczestnictwa w posiedzeniach Rady.

Przewodniczący Rady zwołuje posiedzenia Rady z własnej inicjatywy lub na wniosek Zarządu. Posiedzenia Rady zwoływane są odpowiednio do potrzeb wynikających z naborów wniosków ogłaszanych przez LGD. W posiedzeniach organu decyzyjnego może uczestniczyć *pracownik biura LGD (opiekun procesu) w celu zapewnienia ich obsługi technicznej*. Dzięki temu zapewniony będzie nadzór nad dokumentacją z wyboru i bieżąca weryfikacja jej poprawności obejmująca m.in. sprawdzenie podpisów, paraf itd.

Przed przystąpieniem do oceny operacji każdy członek Rady zobowiązany jest złożyć pisemną *Deklarację poufności i bezstronności*. W sytuacji zaistnienia okoliczności mogących budzić wątpliwości, co do bezstronności członka Rady, a w szczególności w sytuacji, gdy członek Rady jest wnioskodawcą, reprezentuje wnioskodawcę, zachodzi pomiędzy nim a wnioskodawcą stosunek bezpośredniej podległości służbowej, jest z nim spokrewniony, lub jest osobą fizyczną reprezentującą przedsiębiorstwo powiązane z przedsiębiorstwem reprezentowanym przez wnioskodawcę – nie bierze on udziału w całym procesie wyboru danej operacji, w tym powinien opuścić salę co najmniej w momencie głosowania nad wyborem tej operacji.

Wnioskodawcom ubiegającym się o wsparcie, o którym mowa w art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013 przysługuje protest, o którym mowa w art. 22 ustawy RLKS, jeśli operacja, o której wsparcie ubiega się wnioskodawca została negatywnie oceniona pod względem zgodności z LSR, nie została wybrana przez Radę LGD albo została wybrana ale nie mieści się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze wniosków, przy czym okoliczność, że operacja nie mieści się w limicie środków wskazanym w ogłoszeniu o naborze, nie może stanowić wyłącznej przesłanki wniesienia protestu.

Tryb wnoszenia i rozpatrywania protestu został określony w opracowanej procedurze odwoławczej.

Jeżeli w ocenie operacji dokonanej przez członków Rady występuje wyraźna różnica w punktacji, tzn. różnica punktów pomiędzy skrajnymi ocenami jest większa niż 30%, wówczas wniosek poddany zostaje pod dyskusję i weryfikację w zakresie spełnienia kryteriów, co do których występuje rozbieżność w ocenie. Weryfikacja ta powinna zakończyć się:

- a) skorygowaniem skrajnych ocen lub ocen wyraźnie odbiegających od ocen sporządzonych przez pozostałych członków Rady,
- b) dokonaniem ponownej oceny wniosku przez wszystkich członków Rady

Zasady i procedury funkcjonowania LGD

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo” funkcjonuje na podstawie aktualnego stanu prawnego oraz zgodnie z:

- Statutem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo”,
- Regulaminem obrad Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia,
- Regulaminem pracy Zarządu,
- Regulaminem pracy Komisji Rewizyjnej,
- Regulaminem pracy Rady Stowarzyszenia.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo” wyodrębniło w swej strukturze cztery organy władzy odpowiedzialne za prawidłową realizację zadań statutowych Stowarzyszenia.

Władzami Stowarzyszenia są:

- Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia,
- Zarząd,
- Komisja Rewizyjna,
- Rada.

Szczegółowe wymogi, uprawnienia, organizację pracy oraz tryb obradowania władz Stowarzyszenia zostały określone w uchwalonych przez Walne Zebranie Członków, w głosowaniu jawnym, regulaminach, tj.: Regulaminie obrad Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia, Regulaminie pracy Zarządu, Regulaminie pracy Komisji Rewizyjnej oraz Regulaminie pracy Rady Stowarzyszenia.

W celu sprawnej realizacji zadań statutowych Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo” powołało biuro, które jest jednostką administracyjną Stowarzyszenia.

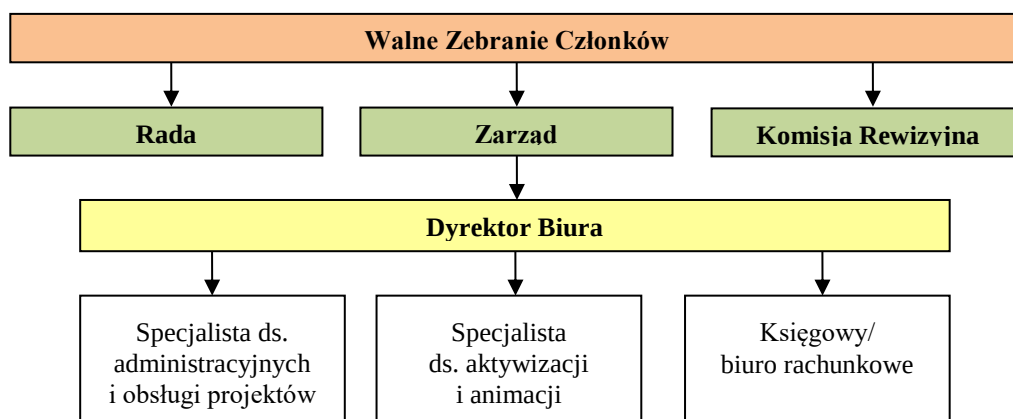
Biuro Stowarzyszenia prowadzi swoją działalność w oparciu o Statut Stowarzyszenia, uchwały Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia oraz Regulamin Biura LGD. Ustalanie Regulaminu Biura LGD leży w kompetencji Zarządu.

Zarząd nadaje kierunek pracy powołanego przez siebie biura Stowarzyszenia, sprawuje nad nim kontrolę, zatrudnia i zwalnia Dyrektora Biura oraz upoważnia Dyrektora Biura do zatrudniania pracowników.

Biurem kieruje Dyrektor Biura.

Wiedza i doświadczenie pracowników zatrudnionych w biurze LGD zostały opisane w załączniku Nr 16 do wniosku o wybór Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (LSR).

Schemat I.1. Docelowa struktura organizacyjna Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo”

Źródło: opracowanie własne

Doświadczenie LGD i członków LGD albo jej partnerów w realizacji operacji

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo” skupia w sobie podmioty prawne i osoby fizyczne posiadające doświadczenie w realizacji projektów z zakresu rozwoju obszarów wiejskich.

Największe doświadczenie w realizacji dużych projektów inwestycyjnych dofinansowywanych ze środków Unii Europejskiej posiada sektor publiczny, czyli gminy. Na realizację operacji gminy pozyskiwały środki finansowe w ramach różnych programów, m.in. z funduszu SAPARD i funduszy strukturalnych w ramach SPO „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich”, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), ZPORR.

Kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład organu decyzyjnego

LGD pełni bardzo ważną rolę we wdrażaniu operacji w ramach inicjatywy LEADER (RLKS – rozwój lokalny kierowany przez społeczność) Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – jest odpowiedzialne za wybór operacji na poziomie lokalnym, zgodnych z założeniami opracowanej strategii. W celu zapewnienia wysokiego poziomu merytorycznego wiedzy w zakresie podejmowanych decyzji do Rady powoływani będą członkowie Stowarzyszenia, którzy posiadają odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie.

Część członków w obecnym składzie Rady posiada doświadczenie w pracy na rzecz społeczności lokalnej i rozwoju obszarów wiejskich. W skład Rady wchodzi osoby działające w różnych obszarach tematycznych ważnych dla rozwoju wsi, m.in.: gospodarka, rozwój lokalny, rolnictwo. Radę stanowi grupa osób o kwalifikacjach i doświadczeniu w dziedzinach: prowadzenie działalności gospodarczej, zarządzanie projektami. Część członków Rady ma doświadczenie w zarządzaniu środkami publicznymi lub brała udział w pracach różnego typu komisji, komitetów i ciał decyzyjnych różnych organizacji i instytucji.

Większość członków Rady posiada udokumentowaną wiedzę z zakresu rozwoju obszarów wiejskich oraz podejścia LEADER – posiada certyfikaty lub zaświadczenia o ukończeniu szkoleń. Są to osoby, które w minionym okresie programowania były odpowiedzialne za ocenę i wybór operacji do finansowania w ramach LSR.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo” zaplanowała do realizacji szkolenia dla członków organu decyzyjnego. W związku z powyższym w sytuacji, gdy obecny skład Rady ulegnie zmianie nowi członkowie zostaną przeszkoleni w zakresie metodologii oceny i wyboru operacji do finansowania LSR.

ROZDZIAŁ II. Partycypacyjny charakter LSR

Lokalna Strategia Rozwoju dla obszaru Stowarzyszenia LGD „Sierpeckie Partnerstwo” powstawała w okresie od czerwca do grudnia 2015 roku. Proces partycypacyjnego tworzenia LSR rozpoczęliśmy w dniu 8 czerwca 2015 roku od spotkania informacyjno-szkoleniowego dla naszych członków – przedstawicieli trzech sektorów, na temat założeń podejścia RLKS w ramach PROW na lata 2014-2020, metodyki budowy strategii rozwoju obszaru, jej partycypacyjnego charakteru i metod angażowania społeczności lokalnej w tworzenie, a następnie realizację LSR.

Zarząd Stowarzyszenia przyjął założenie stosowania 4 różnorodnych **metod partycypacji** na każdym kluczowym etapie prac nad LSR. Założenie to zostało zrealizowane.

W procesie partycypacji uwzględniano **włączenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR:**

- lokalną społeczność – poprzez wszystkie urzędy gmin, urząd miejski oraz powiatowy urząd pracy, starostwo powiatowe, strony internetowe, prasę lokalną, plakaty i okólniki zapraszaliśmy na spotkania informacyjno-konsultacyjne, zależało nam na szerokim udziale mieszkańców, przedstawicieli różnych środowisk społecznych, również w celu dokonania analizy społeczności lokalnej pod względem jej składu, rozpoznania głównych aktorów oraz doboru właściwych technik komunikacyjnych.
- przedsiębiorców, w szczególności właścicieli mikro i małych przedsiębiorstw – poprzez wyszukiwanie baz danych CEiGD oraz poprzez urzędy gmin (komórki zajmujące ewidencją działalności gospodarczej), wysyłanie zaproszeń drogą mailową i zapraszanie telefoniczne na spotkania informacyjne w gminach oraz wywiady indywidualne w biurze LGD
- organizacje pozarządowe – poprzez bazy kontaktowe (mailowe i pocztowe) będące w posiadaniu gmin partnerskich i LGD,
- osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym – GOPS i MOPS poprosiliśmy o pomoc w dotarciu do tych osób, również w zakresie badania ankietowego dotyczącego warunków i jakości życia mieszkańców gmin objętych LSR, w tym osób wykluczonych cyfrowo.

Zastosowane metody włączenia społeczności lokalnej do budowy Strategii zostały przygotowane po uprzedniej analizie społeczności lokalnej pod względem jej składu, rozpoznania głównych aktorów oraz doboru właściwych technik komunikacyjnych. W wyniku tego zastosowano następujące metody i techniki:

Metoda partycypacji	Zakres konsultacji / zgłoszone uwagi
Ogólnodostępne spotkanie informacyjno-konsultacyjne w 7 gminach (wrzesień 2015 r.)	Spotkania składały się z części informacyjnej o nowym instrumencie finansowania rozwoju obszarów wiejskich, jakim jest RLKS, a także części konsultacyjnej: prezentacja diagnozy i analizy SWOT, dyskusja z uczestnikami spotkań i zgłaszanie uwag. Analizę SWOT przygotowało biuro LGD na podstawie opracowanych przez gminy strategii, zaś diagnozę na podstawie badań własnych i ewaluacji oraz dostępnych danych GUS, PUP, GOPS, MOPS, PCPR. Podczas spotkań przeprowadzono ankiety dotyczące warunków życia mieszkańców gmin objętych LSR. W ankietach pytaliśmy również o grupy osób najbardziej wykluczone z życia społecznego, kierunki rozwoju naszego obszaru oraz sposoby skutecznej komunikacji LGD ze społecznością lokalną. Zgłoszone propozycje zostały opracowane, a wyniki ankiet znalazły w dużej mierze odzwierciedlenie w zapisach strategii. <u>Grupy najbardziej wykluczone z życia społecznego</u> to osoby długotrwale bezrobotne, młodzież, rodzice małych dzieci i seniorzy. Najpilniejszych działań na obszarze objętym LSR w obszarze gospodarki wymagają: tworzenie nowych miejsc pracy, wspieranie tworzenia nowych firm, wsparcie przedsiębiorców w pozyskiwaniu środków unijnych na rozwój.

	Cele zaproponowane do LSR: wzrost przedsiębiorczości i miejsc pracy, zachowanie dziedzictwa historyczno-kulturowego, rozwój infrastruktury kulturalnej, turystycznej i rekreacyjnej poprzez budowanie małej infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej, poprawa infrastruktury technicznej na obszarze, zwiększenie dostępu do środków publicznych, zwiększenie pomocy dla osób niepełnosprawnych, rozwój infrastruktury społecznej, aktywizacja społeczeństwa, zagospodarowanie przestrzeni publicznej w miejscowościach, zwiększenie bezpieczeństwa (budowa chodników, ścieżek rowerowych), pomoc osobom wykluczonym społecznie.
Warsztaty zespołu roboczego ds. LSR (5 spotkań)	Na podstawie zebranych informacji w formie diagnozy i analizy SWOT, wyników konsultacji, członkowie zespołu roboczego ds. LSR metodą „burzy mózgów” określili ostateczny zakres analizy SWOT, biorąc pod uwagę możliwości w LSR. Czynniki mniej istotne z punktu widzenia realizacji LSR zostały wyłączone. Zespół roboczy ds. LSR zaproponował również wizję LSR na lata 2016-2022. Na drugim spotkaniu pracownicy biura zapoznali zespół roboczy ds. LSR z analizą badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców i przedsiębiorców, propozycjami operacji, które napłynęły w ramach bazy pomysłów oraz informacją pozyskaną w związku z prowadzonymi wywiadami indywidualnymi. Zespół pracował nad określeniem celów oraz dokonał analizy przyjęcia bądź odrzucenia wniosków z konsultacji społecznych. Wybrał najistotniejsze dla mieszkańców obszary problemowe: gospodarkę, infrastrukturę, kapitał społeczny, dziedzictwo lokalne. Następnie Zespół określił wizję rozwoju, cele ogólne, cele szczegółowe, przedsięwzięcia i wskaźniki oraz grupy docelowe strategii. Zaplanowano jeden projekt grantowy. Na trzecim spotkaniu Zespół wypracował projekt zasad wyboru operacji i kryteriów ich wyboru. Przedstawiciele sektora społecznego wnioskowali o podniesienie dla nich wsparcia z 90% do 95% oraz umożliwienie udziału wkładu własnego w formie niepieniężnej. Wniosek uwzględniono. Podczas czwartego spotkania Zespół ds. LSR pracował nad zasadami komunikacji LGD ze społecznością lokalną, podczas dyskusji odniesiono się do przeprowadzonych badań ankietowych i trwającego badania preferowanych kanałów komunikacji, monitoringu i ewaluacji. Najlepiej oceniono informowanie poprzez stronę internetową LGD i elektronicznie mailem oraz prasę lokalną. Uzgodniono, że należy dążyć nie tylko do informowania mieszkańców, ale do pozyskiwania informacji zwrotnej. Ostatecznie Zespół postawił na komunikację dwustronną, w celu stworzenia rzeczywistych warunków włączenia lokalnej społeczności w planowanie i realizację LSR. Podczas piątego spotkania, na podstawie konsultacji społecznych online dot. zasad monitorowania i ewaluacji, informacji uzyskanej podczas forum lokalnego z udziałem sektora społecznego i wywiadów indywidualnych biuro LGD przygotowało projekt procedur dokonywania ewaluacji i monitoringu. Po dyskusji Zespół roboczy ds. LSR, zaakceptował przygotowany dokument. Uzgodniono, że ewaluacja zostanie przeprowadzona w 2018 i 2021 roku oraz 2023 roku na koniec procesu wdrażania LSR.
Badanie fokusowe z udziałem sektora publicznego	Spotkanie dotyczyło możliwości zaspokojenia potrzeb mieszkańców kontekście zgłoszonych podczas otwartych spotkań konsultacyjnych, wywiadach indywidualnych oraz przeprowadzonych badaniach ankietowych. Padły propozycje w zakresie budowy ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej, zagospodarowania przestrzeni publicznej, ewentualnie budowy dróg, przebudowy świetlic. Pracowano nad określeniem celów, przedsięwzięć i wskaźników LSR.
Forum lokalne z sektorem społecznym	Poświęcone tematyce aktywizacji społecznej osób, grup nieformalnych zagrożonych wykluczeniem społecznym z obszaru gmin objętych LSR. Podczas spotkania dyskutowano nad określeniem celów do zrealizowania w kontekście zgłoszonych problemów i potrzeb obszaru, ustalenie ich hierarchii oraz poszukiwania narzędzi umożliwiających ich rozwiązanie. Przedyskutowano projekt planowanych kryteriów wyboru operacji oraz skutecznych metod komunikowania się LGD z mieszkańcami, zasad ewaluacji i monitoringu. Młodsze pokolenie najchętniej komunikuje się drogą elektroniczną, starsze pokolenie poprzez spotkania bezpośrednie. Szczególną uwagę zwrócono na zagadnienia wzmocnienia kapitału społecznego i promocję dziedzictwa lokalnego. Uczestnicy spotkania prosili, iż z uwagi na brak środków finansowych organizacji, o umożliwienie zaliczenia w planowanych projektach na poczet udziału wkładu własnego pracy własnej. Wniosek zapisano celem dalszych konsultacji.

Grupa robocza sektora publicznego	Grupa pracowała nad zasadami wyboru operacji i kryteriów wyboru w przedsięwzięciach skierowanych głównie do sektora publicznego i społecznego. Uzgodniono również wskaźniki dla planowanego projektu współpracy. Z uwagi na ograniczone środki zaproponowano rezygnację z projektu własnego.
Wywiady indywidualne w punkcie konsultacyjnym LGD	Najwięcej wniosków i propozycji zgłosili przedsiębiorcy oraz osoby fizyczne planujące uruchomić firmę: usługi gastronomiczne, myjnia, wulkanizacja, agroturystyka, branża spawalnicza, nowoczesna produkcja zniczy, usługi hydrauliczne, motoryzacyjne, produkcja w branży spożywczej, usługi szkoleniowe. Z sektorem gospodarczym konsultowaliśmy: cele, które planujemy realizować w obszarze przedsiębiorczości, co wynika z diagnozy, przeprowadzonej analizy SWOT, badań ankietowych przeprowadzonych wśród przedsiębiorców oraz wywiadów indywidualnych. Następnie konsultowaliśmy wskaźniki realizacji LSR i grupy docelowe strategii. W wywiadach pytaliśmy potencjalnych wnioskodawców o metody i narzędzia skutecznego dotarcia do nich z informacją oraz zasady monitoringu i ewaluacji. Zdecydowanie odpowiadano, że jest to strona internetowa LGD, prasa lokalna oraz drogą mailową i telefonicznie (pozostawiono nam adresy i telefony).
Dyskusja nad projektem LSR	Na spotkaniu z udziałem przedstawicieli trzech sektorów oraz mieszkańców przedstawiono projekt LSR na lata 2016-2022. W formie prezentacji zostały przedstawione kluczowe etapy przygotowania LSR: diagnoza, analiza SWOT, cele, przedsięwzięcia i wskaźniki, zasady wyboru operacji i kryteria wyboru, zasady komunikacji LGD ze społecznością oraz zasady monitoringu i ewaluacji. Uwagi wniesione podczas dyskusji przez uczestników spotkania zostały uwzględnione w LSR.
Konsultacje społeczne w zakresie potrzeb i problemów mieszkańców	Wyniki badania ankietowego na formularzu online https://omikronbadania.pl/questo/b.php?a=504d4f3c&b=18ac8f9be&c=7a9e3d76 zostały uwzględnione w diagnozie i analizie SWOT, wyznaczeniu celów i przedsięwzięć LSR (wyniki zawarto w Raporcie z konsultacji).
Ankieta badająca lokalne warunki do rozwoju działalności gospodarczej	Wyniki badania ankietowego na formularzu online https://omikronbadania.pl/questo/b.php?a=23def2d8&b=094193a82&c=7a9e3d76 zostały uwzględnione w diagnozie i analizie SWOT, wyznaczeniu celów i przedsięwzięć LSR (wyniki zawarto w Raporcie z konsultacji).
Konsultacje społeczne z zakresu metod komunikacji z LGD	Wyniki badania ankietowego na formularzu online https://omikronbadania.pl/questo/b.php?a=63be7636&b=9e5512529&c=7a9e3d76 zostały uwzględnione w opracowaniu planu komunikacji (wyniki zawarto w Raporcie z konsultacji).
Baza projektów z użyciem metody „burzy mózgów”	Formularz bazy pomysłów udostępniony w wersji online https://omikronbadania.pl/questo/s.php?a=db756206&b=ffdc3d203&c=7a9e3d76 Zestawienie koncepcji projektów i ich zakresów wskazujące na potrzeby w zakresie: podjęcia działalności gospodarczych, rozwoju lokalnych przedsiębiorstw, rozwoju infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej, rozwój kapitału społecznego, aktywizacja społeczna, działania związane z edukacją, ekologią, ochroną środowiska, rozwój produktów lokalnych, zachowanie dziedzictwa kulturowego i historycznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją. Pomysły zostały przeanalizowane pod kątem LSR i ujęte w większości w formułowaniu celów i przedsięwzięć oraz przy ustalaniu kwot wsparcia i zasad dofinansowania.

Partycypacyjne metody konsultacji wykorzystane na każdym kluczowym etapie prac nad opracowaniem LSR

Partycypacja to branie w czymś udziału, uczestnictwo. Aby mieszkańcy obszaru działania LGD jak najszerzej włączyli się w proces tworzenia LSR przedstawiciele „Sierpeckiego Partnerstwa” podjęli szereg działań informacyjno-promocyjnych w ramach tzw. wsparcia przygotowawczego. Na stronie internetowej LGD i stronach internetowych gmin partnerskich zamieszczono zaproszenia dla wszystkich zainteresowanych udziałem w tworzeniu LSR, do udziału w spotkaniach konsultacyjnych w każdej z gmin oraz do indywidualnych konsultacji w biurze LGD. Zastosowano liczne komunikaty zapraszające do udziału w badaniach ankietowych prowadzonych przez LGD w zakresie potrzeb i problemów mieszkańców, warunków lokalnych do rozwoju przedsiębiorczości, do zgłaszania pomysłów na projekty (baza pomysłów online) oraz zasad komunikacji LGD z lokalną społecznością.

U podstaw partycypacji leży współpraca różnych grup interesów, pozwalająca trafniej diagnozować potrzeby społeczności, projektować zaspokajające je działania i efektywniej korzystać z dostępnych zasobów i kapitałów, dlatego LGD podjęła wszelkie wysiłki i dostępne kanały komunikacji, aby pozyskać jak najwięcej uczestników procesu tworzenia LSR. We wrześniu dwukrotnie opublikowaliśmy artykuł w lokalnej prasie – „Kurier Sierpecki”, który ma nakład 15 tys. egzemplarzy i jest dystrybuowany w miejscach najczęściej odwiedzanych przez mieszkańców. W ten sposób informacje o przygotowaniu LSR dotarły do „zwykłych” ludzi, których głos był niezwykle ważny w procesie tworzenia LSR.

Metody użyte w partycypacji opierały się o dobre praktyki z projektu „Decydujmy razem” (<http://partycypacja.fise.org.pl/x/777930>)

Na każdym kluczowym etapie prac nad LSR i planowanej jej realizacji zostało zastosowanych kilka metod partycypacyjnych:

Etap	Rodzaj podjętych działań	Opis podjętych działań	Grupa docelowa
diagnozy i analizy SWOT	1. spotkania konsultacyjno-informacyjne, 2. warsztaty zespołu roboczego ds. LSR, 3. wywiady indywidualne w biurze LGD, 4. badania ankietowe w zakresie potrzeb mieszkańców, 5. badania ankietowe w zakresie warunków lokalnych do rozwoju przedsiębiorczości (pytania dotyczące problemów i potrzeb), 6. e-konsultacje za pomocą formularza	1. w ramach spotkań konsultacyjno- informacyjnych odbyło się 7 ogólnodostępnych spotkań z mieszkańcami: 04.09.2015 r. – Piaski, gm. Sierpc (udział wzięło 47osób); 10.09.2015 r. – Gozdowo (udział wzięło 19 osób); 11.09.2015 r. – Rościszewo (udział wzięło 25 osób); 14.09.2015 r. – Szczutowo (udział wzięło 20 osób); 15.09.2015 r. – Zawidz Kościelny (udział wzięło 14 osób); 16.09.2015r. – Mochowo (udział wzięło 19 osób); 18.09.2015r. – Sierpc (udział wzięło 10 osób); 2. w ramach warsztatów zespołu roboczego ds. LSR: 19.10.2015 r. – Sierpc (udział wzięło 19 osób) 3. w ramach prowadzonych wywiadów indywidualnych w biurze LGD: od 1 do 30.09.2015 r. przeprowadzono wywiady z 7 osobami 4. w ramach badań ankietowych mieszkańców: VIII-X 2015 r. – ankietami objęto 270 osób, 5. w ramach badań ankietowych przedsiębiorców: VIII-X 2015r. – ankietami objęto 56 osób 6. w ramach e-konsultacji: 24-30.11.2015 r. –brak uwag	a) sektor gospodarczy b) sektor publiczny c) sektor społeczny d) mieszkańcy obszaru LGD
celów, przedsięwzięć i wskaźników	1. warsztaty zespołu roboczego ds. LSR (określenie priorytetów, celów, przedsięwzięć wskaźników), 2. badania ankietowe określające priorytety rozwoju obszaru, 3. badania ankietowe w zakresie warunków lokalnych do rozwoju przedsiębiorczości (pytania dotyczące kierunków rozwoju obszaru), 4. „baza projektów” (online), koncepcje projektów zgłaszanych przez JST za pomocą formularza fiszki,	1. w ramach warsztatów zespołu roboczego ds. LSR: 26.10.2015 r. – Sierpc (udział wzięło 17 osób) 2. w ramach badań ankietowych mieszkańców: VIII-X 2015 r. –ankietami objęto 270 osób, 3. w ramach badań ankietowych przedsiębiorców: VIII-X 2015 r. – ankietami objęto 56 osób, 4. w ramach „bazy projektów”: VIII-XI 2015r. – 31 zaproponowanych operacji, 5. w ramach forum lokalnego:	a) sektor gospodarczy b) sektor publiczny c) sektor społeczny d) mieszkańcy obszaru LGD

	5. forum lokalne z organizacjami sektora społecznego, 6. badanie fokusowe przedstawicieli sektora publicznego, nt. realizacji przedsięwzięć w stosunku do zgłoszonych potrzeb mieszkańców w zakresie ogólnodostępnej infrastruktury, 7. wywiady indywidualne, 8. e-konsultacje (poprzez stronę internetową i maila)	03.12.2015r. – Rzeszotary Chwały (udział wzięło 9 osób), 6. w ramach badania fokusowego: 13.11.2015 r. – udział wzięło 7 osób, 7. w ramach przeprowadzonych wywiadów indywidualnych: od 1 do 30.10.2015 r. Wywiadami objęto 4 osoby, 8. w ramach e-konsultacji: 24XI-30XI 2015 r. – brak uwag	
zasad wyboru operacji i kryteriów wyboru	1. forum lokalne z przedstawicielami organizacji pozarządowych i grup nieformalnych nt. wyłączenia społecznego, 2. warsztaty zespołu roboczego ds. LSR, 3. grupa robocza przedstawicieli sektora publicznego, 4. wywiady indywidualne w biurze LGD	1. w ramach forum lokalnego: 03.12.2015 r. - Rzeszotary Chwały (udział wzięło 9 osób), 2. w ramach warsztatów zespołu roboczego ds. LSR: 04.11.2015 r. – Sierpc (udział wzięło 14 osób), 3. w ramach grupy roboczej sektora publicznego: 09.12.2015 r.– Sierpc (udział wzięło 7 osób), 4. w ramach przeprowadzonych wywiadów indywidualnych: od 2 do 30.11.2015 r. Wywiadami objęto 3 osoby.	a) sektor gospodarczy b) sektor publiczny c) sektor społeczny d) mieszkańcy obszaru LGD
zasad komunikacji LGD ze społecznością	1. badanie preferowanych kanałów komunikacji oraz ewaluacji, 2. warsztaty zespołu roboczego ds. LSR 3. badanie ankietowe w zakresie form komunikacji, 4. forum lokalne z organizacjami pozarządowymi i grupami nieformalnymi (dyskusja na temat preferowanych form komunikacji przez NGO), 5. dyskusja dot. projektu Lokalnej Strategii Rozwoju, 6. wywiady indywidualne w biurze LGD	1. w ramach badań preferencji online: od 25.11 do 11.12.2015 r. – badaniami objęto 23 osoby 2. w ramach zespołu roboczego ds. LSR: 03.12.2015 r. – Sierpc (udział wzięło 14 osób), 3. w ramach badań ankietowych: badaniami objęto 270 osób, 4. w ramach forum lokalnego: 03.12.2015 r. – Rzeszotary Chwały (udział wzięło 9 osób), 5. w ramach dyskusji nad projektem LSR: 29.12.2015r. – Całownia, gm. Szczutowo (udział wzięło 28 osób), 6. w ramach przeprowadzonych wywiadów indywidualnych: od 1 do 28.12.2015 r. – wywiadami objęto 3 osoby	a) sektor gospodarczy b) sektor publiczny c) sektor społeczny d) mieszkańcy obszaru LGD
zasad ewaluacji i monitoringu	1. warsztaty zespołu roboczego ds. LSR, 2. forum lokalne z organizacjami pozarządowymi i grupami nieformalnymi, 3. dyskusja dot. projektu Lokalnej Strategii Rozwoju, 4. wywiady indywidualne w biurze LGD	1. w ramach zespołu roboczego ds. LSR: 9.12.2015 r. – Sierpc (udział wzięło 14 osób), 2. w ramach forum lokalnego: 03.12.2015r.– Rzeszotary Chwały (udział wzięło 9 osób), 3. w ramach dyskusji nad LSR: 29.12.2015r. – Całownia, gm. Szczutowo (udział wzięło 28 osób), 4. w ramach przeprowadzonych wywiadów indywidualnych: od 1 do 28.12.2015 r. –wywiadami objęto 3 osoby	a) sektor gospodarczy b) sektor publiczny c) sektor społeczny d) mieszkańcy obszaru LGD

ROZDZIAŁ III. Diagnoza – opis obszaru i ludności

Diagnoza stanowi podstawę opracowania Lokalnej Strategii Rozwoju obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo”. Diagnoza powstała w oparciu o wyniki analiz dotyczących problemów i potrzeb, zasobów i potencjału omawianego obszaru i jego mieszkańców. Informacje zawarte w diagnozie obszaru i ludności pochodzą z analizy danych zawartych w strategiach rozwoju gmin, strategiach rozwiązywania problemów społecznych, uszczegółowionych podczas spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami, badań ankietowych w zakresie potrzeb i problemów mieszkańców oraz wywiadów indywidualnych. W pracy nad diagnozą korzystaliśmy również z danych statystycznych GUS, PUP, GOPS, MOPS, PCPR.

LSR „Sierpeckiego Partnerstwa” powstawała przy aktywnym udziale mieszkańców na wszystkich kluczowych etapach jej tworzenia, poprzez ogólnodostępne spotkania informacyjno-konsultacyjne, prace zespołu roboczego ds. LSR z udziałem przedstawicieli trzech sektorów i mieszkańców, badania fokusowe, forum lokalne z udziałem sektora społecznego, grupy robocze z udziałem sektora publicznego, wywiady indywidualne i badania ankietowe z sektorem gospodarczym i mieszkańcami oraz konsultacje online.

Dane statystyczne zawarte w diagnozie są przedstawione na okres ostatnich 5 lat, ze szczególnym uwzględnieniem danych na dzień 31-12-2013 r.

Położenie administracyjne obszaru objętego LSR

Obszar objęty działalnością Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo” jest spójny przestrzennie i pokrywa się z obszarem administracyjnym powiatu sierpeckiego, leżącego w województwie mazowieckim. Obejmuje teren gmin wiejskich: Gozdowo, Mochowo, Rościszewo, Sierpc, Szczutowo, Zawidz oraz gminę miejską Sierpc.

Łączna powierzchnia obszaru objętego działalnością Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo” wynosi 852 km², co stanowi 2,4% powierzchni województwa. Największą powierzchnię zajmuje gmina wiejska Zawidz.

Tabela III.1 Powierzchnia gmin objętych działalnością Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo”

Lp.	Nazwa gminy	Rodzaj gminy	TERYT	Powierzchnia (w km ²)
1.	Gozdowo	gmina wiejska	1427022	126
2.	Mochowo	gmina wiejska	1427032	144
3.	Rościszewo	gmina wiejska	1427042	115
4.	Sierpc	gmina wiejska	1427052	150
5.	Sierpc	gmina miejska	1427011	19
6.	Szczutowo	gmina wiejska	1427062	113
7.	Zawidz	gmina wiejska	1427072	185
RAZEM				852

Źródło: dane GUS – stan na dzień 31-12-2013 r.

Obszar Stowarzyszenia LGD „Sierpeckie Partnerstwo” składa się z 242 miejscowości i 209 sołectw.

Tabela III.2 Liczba miejscowości i sołectw w gminach objętych działalnością Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo”

Lp.	Nazwa gminy	Rodzaj gminy	Ilość miejscowości	Ilość sołectw
1.	Gozdowo	gmina wiejska	41	31
2.	Mochowo	gmina wiejska	43	40
3.	Rościszewo	gmina wiejska	32	29
4.	Sierpc	gmina wiejska	47	40
5.	Sierpc	gmina miejska	1	0
6.	Szczutowo	gmina wiejska	30	25
7.	Zawidz	gmina wiejska	48	44
RAZEM			242	209

Źródło: dane GUS – stan na dzień 31-12-2014 r.

Potencjał demograficzny społeczności lokalnej

Obszar Stowarzyszenia LGD „Sierpeckie Partnerstwo”, zgodnie z danymi na dzień 31-12-2013 r., zamieszkiwało 53 326 osób. Najwięcej osób zamieszkuje na terenie miasta Sierpc (18 491), a najmniej na terenie gminy Rościszewo (4 275). Gęstość zaludnienia wynosi 63 mieszkańców na 1 km². 65% ludności zamieszkuje tereny wiejskie.

Tabela III.3 Liczba ludność zamieszkałej na obszarze objętym działalnością Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo” w podziale na miasto i wieś, z uwzględnieniem płci

Lp.	Nazwa gminy	Liczba ludności ogółem		Kobiety		Mężczyźni	
		osób	%	osób	%	osób	%
Gminy miejskie:		18 491	34,68	9 747	35,90	8 744	33,40
1.	Sierpc	18 491	34,68	9 747	35,90	8 744	33,40
Gminy wiejskie:		34 835	65,32	17 401	64,10	17 434	66,60
1.	Gozdowo	6 032	17,32	2 986	17,16	3 046	17,47
2.	Mochowo	6 126	17,59	3 055	17,56	3 071	17,62
3.	Rościszewo	4 275	12,27	2 140	12,30	2 135	12,25
4.	Sierpc	7 071	20,30	3 528	20,27	3 543	20,32
5.	Szczutowo	4 412	12,67	2 247	12,91	2 165	12,42
6.	Zawidz	6 919	19,86	3 445	19,80	3 474	19,92
RAZEM		53 326	100	27 148	100	26 178	100

Źródło: dane GUS – stan na 31-12-2013 r.

W gminie miejskiej Sierpc kobiety stanowią 53%, w gminach wiejskich 50%. Ogółem kobiety stanowią 51% populacji obszaru. Takie proporcje utrzymują się od kilku lat.

W latach 2005-2014 obserwujemy stopniowy spadek liczby ludności ogółem na obszarze (1,32%). Poglobiona analiza zjawisk demograficznych pokazuje, że największy spadek poziomu liczby ludności odnotowała gmina Mochowo (1,9%). Jedyną gminą, gdzie spadek liczby ludności nie nastąpił jest gmina Rościszewo.

Czynnikami wpływającymi na rozkład zaludnienia obszaru jest przyrost naturalny i migracje. W latach 2010-2014 przyrost naturalny ogółem jest ujemny, podobnie w analizowanych latach 2012-2014 występował ogółem ujemny bilans migracji ludności.

Tabela III.4 Przyrost naturalny

	Kobiety					Mężczyźni				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Województwo mazowieckie	3226	2520	1674	562	1603	4141	1658	1153	578	2042
Ogółem obszar LGD	0	12	-2	6	-17	-17	-32	-22	-54	-29
Miasto Sierpc	0	12	7	-7	7	8	-8	-28	-32	18
Gozdowo	12	5	-8	-6	6	4	-6	0	-3	2
Mochowo	-2	2	4	18	-5	-13	-6	0	-6	-7
Rościszewo	-2	-5	3	10	-8	5	-4	2	-9	-11
Sierpc	9	0	-3	-3	9	-6	3	-1	5	-8
Szczutowo	-11	0	1	-9	-4	-3	-1	10	-12	-18
Zawidz	-6	-2	-6	3	-22	-12	-10	-5	3	-5

Źródło: dane GUS

Tabela III.5 Migracja ludności zamieszkałej na obszarze objętym działalnością Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo”

	2012	2013	2014
	osób	osób	osób
Województwo mazowieckie	13 287	13 353	10 108
Ogółem obszar LGD	-236	-188	-181
Miasto Sierpc	-131	-92	-79
Gozdowo	-36	-9	-23
Mochowo	-8	-26	-8
Rościszewo	-12	-15	-21
Sierpc	-16	+6	+19
Szczutowo	-16	-16	-47
Zawidz	-17	-36	-22

Źródło: dane GUS.

Wśród przyczyn tego zjawiska wymienia się zwiększone zainteresowanie zdobyciem wykształcenia, trudności na rynku pracy oraz generalnie trudne warunki społeczno-ekonomiczne, w jakich znalazło się pokolenie w wieku prokreacyjnym. Młodzi mieszkańcy wyjeżdżają za pracą do większych aglomeracji miejskich (Płock, Toruń, Warszawa) oraz do państw Unii Europejskiej. Jedynie gmina Sierpc odnotowała w latach 2013-2014 dodatnie saldo migracji.

Udział grup mieszkańców w poszczególnym wieku w gminach partnerskich oraz w województwie mazowieckim i kraju przedstawia tabela poniżej. Dane pokazują, że w gminach wiejskich występuje większy niż średni wojewódzki i średni krajowy, udział osób w wieku przedprodukcyjnym w populacji generalnej. Oznacza to w przyszłości zwiększoną podaż na lokalnym rynku pracy. Mieszkańcy znajdujący się obecnie w wieku produkcyjnym stanowią główną frakcję omawianego obszaru. Z upływem lat przekształcać się będą w grupę w wieku poprodukcyjnym o większych potrzebach w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych. Ludność w wieku produkcyjnym na obszarze LGD „Sierpeckie Partnerstwo” jest porównywalna do grup w województwie i kraju.

Tabela III.6 Udział grup w poszczególnym wieku w odniesieniu do gmin przynależnych do Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo”

	Ogółem		Wiek przedprodukcyjny		Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny	
	osób	%	osób	%	osób	%	osób	%
Polska	38 495 659	100	6 995 362	18,20	24 422 146	63,40	7 078 151	18,40
Woj. mazowieckie	5 316 840	100	984 077	18,50	3 319 937	62,40	1 012 826	19,00
Ogółem obszar LGD	53 326	100	10 517	19,72	33 558	62,93	9 251	17,35
Miasto Sierpc	18 491	100	3 248	17,57	11 840	64,03	3 403	18,40
Gminy wiejskie:	34 835	100	7 269	20,87	21 718	62,35	5 848	16,79
Gozdowo	6 032	100	1 208	20,03	3 802	63,03	1 022	16,94
Mochowo	6 126	100	1 325	21,63	3 867	63,12	934	15,25
Rościszewo	4 275	100	873	20,42	2 629	61,50	773	18,08
Sierpc	7 071	100	1 552	21,95	4 410	62,37	1 109	15,68
Szczutowo	4 412	100	885	20,06	2 760	62,56	767	17,38
Zawidz	6 919	100	1 426	20,61	4 250	61,43	1 243	17,97

Zgodnie z normami przyjętymi przez GUS: wiek przedprodukcyjny – mężczyźni i kobiety poniżej 18 roku życia; wiek produkcyjny – mężczyźni pomiędzy 18 a 64 rokiem życia oraz kobiety między 18 a 59 rokiem życia; wiek poprodukcyjny – kobiety i mężczyźni po 60 i 65 roku życia.

Źródło: dane GUS z 2013 roku o stanie ludności.

Od 2012 roku liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym na tle województwa wypada korzystnie.

Tabela III.7 Wskaźnik obciążenia demograficznego w latach 2010-2014

	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym				
	2010	2011	2012	2013	2014
	osoba				
Polska	55,2	55,8	56,6	57,6	58,8
Województwo mazowieckie	57,4	58,1	59,0	60,1	61,4
Ogółem obszar LGD	59,3	58,9	58,7	58,9	59,2

Źródło: dane GUS

Strukturę ludności zamieszkałej na obszarze objętym działalnością Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo” według wieku i płci przedstawia tabela poniżej. Grupę o największej liczebności stanowią osoby w wieku 20-29 lat, z przewagą liczebną mężczyzn, oraz osoby w wieku 50-59 lat. Od 60-tego roku życia widoczny jest spadek ilościowy mężczyzn w stosunku do kobiet. Wyraźnie zaznaczony jest spadek liczby urodzeń od 2004 roku.

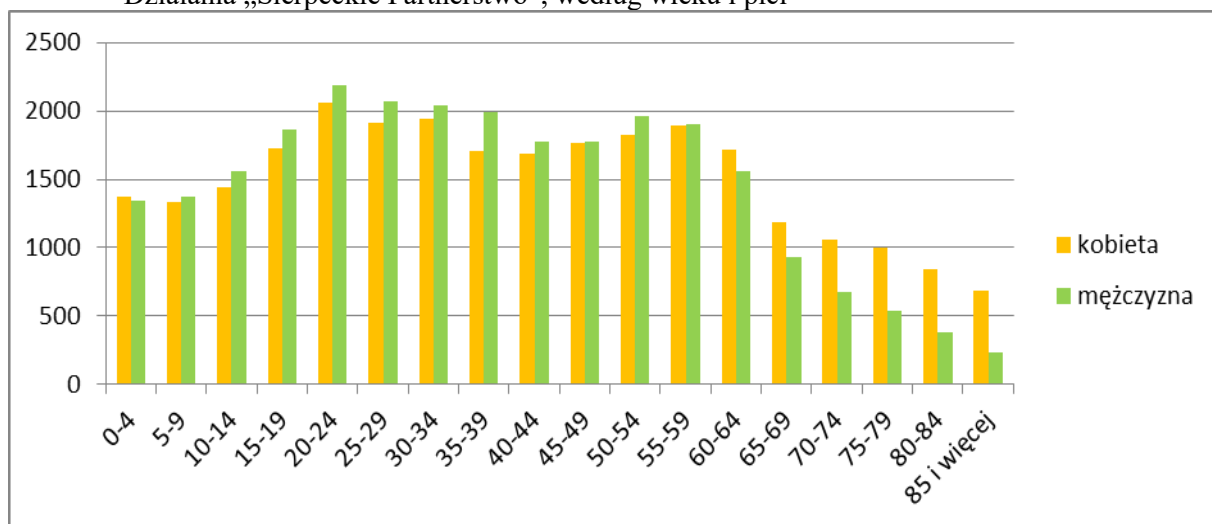
Najsilniej reprezentowana w strukturze wieku grupa 20-29-latków jest również najliczniejszą w grupie bezrobotnych.

Tabela III.8 Struktura ludności zamieszkałej na obszarze objętym działalnością Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo”, według wieku i płci

Grupa wiekowa	Płeć	Struktura i stan społeczno-rodzinny w województwie łódzkim, 2019														RAZEM
		Miasto Sierpc		Gozdowo		Mochowo		Rościszewo		Sierpc		Szczutowo		Zawidz		
		kobieta	mężczyzna	kobieta	mężczyzna	kobieta	mężczyzna	kobieta	mężczyzna	kobieta	mężczyzna	kobieta	mężczyzna	kobieta	mężczyzna	
		osoba		osoba		osoba		osoba		osoba		osoba		osoba		
0-4		452	449	155	144	178	174	111	108	177	203	111	102	184	165	2713
5-9		415	418	141	187	157	149	131	89	200	203	126	138	168	192	2714
10-14		420	451	165	170	176	212	129	133	236	217	120	129	197	251	3006
15-19		530	496	208	235	243	263	129	177	260	285	129	164	228	241	3588
20-24		582	633	243	279	248	251	202	197	284	296	205	215	294	317	4246
25-29		626	686	210	243	231	239	148	172	272	297	179	158	249	277	3987
30-34		759	752	226	228	220	234	126	156	229	252	155	168	225	249	3979
35-39		662	727	200	213	192	223	114	151	234	268	112	149	190	263	3698
40-44		593	592	192	204	206	238	136	130	210	255	130	132	220	222	3460
45-49		596	542	193	217	199	207	140	154	239	263	166	154	230	241	3541
50-54		738	619	166	225	184	231	141	186	228	270	146	172	217	260	3783
55-59		913	761	189	203	172	213	105	132	191	216	129	155	197	222	3798
60-64		807	676	166	174	151	152	101	105	172	177	106	101	209	177	3274
65-69		472	397	139	88	119	84	91	72	142	96	93	65	133	131	2122
70-74		364	197	111	91	116	71	87	80	130	83	112	53	143	98	1736
75-79		340	166	131	68	101	60	96	37	126	73	81	64	123	73	1539
80-84		238	115	86	46	102	43	90	29	112	56	82	28	136	61	1224
85 i więcej		240	67	65	31	60	27	63	27	86	33	65	18	102	34	918
RAZEM		9747	8744	2986	3046	3055	3071	2140	2135	3528	3543	2247	2165	3445	3474	

Źródło: dane GUS – stan na dzień 31-12-2013 r.

Wykres III.1 Struktura ludności zamieszkałej na obszarze objętym działalnością Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo”, według wieku i płci

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – stan na dzień 31-12-2013 r.

Struktura wiekowa grup ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym, zamieszkałej na obszarze LGD, na przestrzeni ostatnich 5 lat uległa zmianie i wykazuje tendencję spadkową: grupa w wieku przedprodukcyjnym zmalała o 9% w 2014 roku w porównaniu z rokiem 2010, nieznaczny spadek odnotowano w grupie wieku produkcyjnego (1,1%), natomiast w grupie wieku poprodukcyjnego nastąpił wzrost o 8% w 2014 roku w stosunku do 2010. Spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym świadczy o problemie starzenia się społeczeństwa. W najbliższym czasie wzrośnie liczba i oczekiwania dotyczące usług opiekuńczych skierowanych do seniorów.

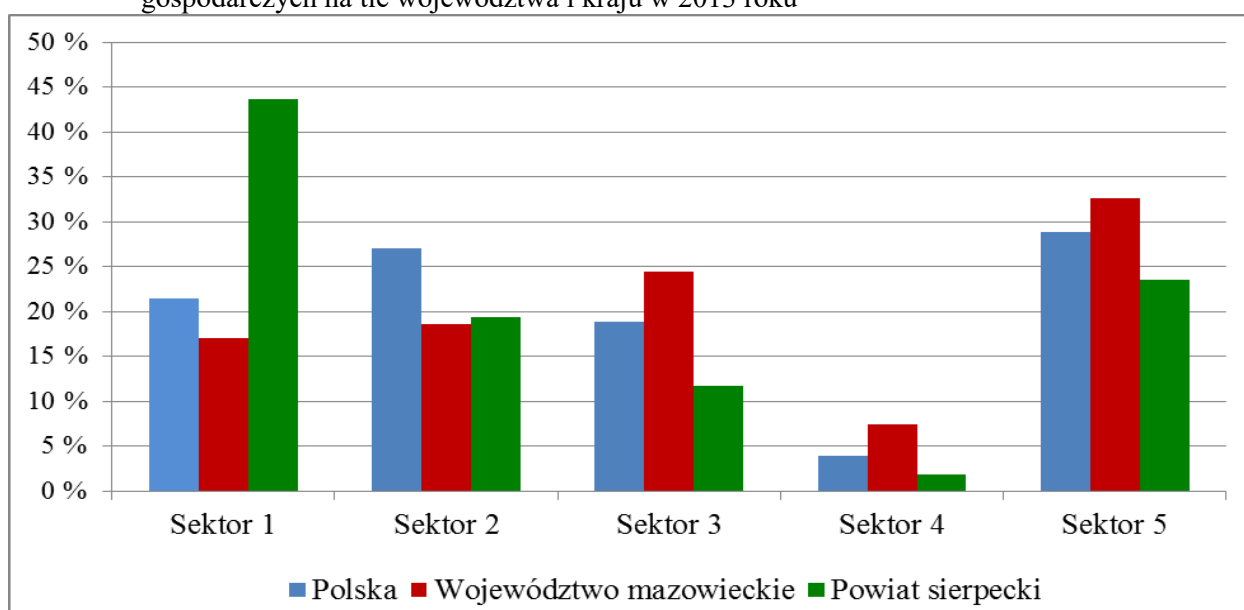
Charakterystyka gospodarki

Obszar objęty działalnością Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo” jest regionem rolniczo-przemysłowym. Rolnictwo skoncentrowane jest w gminach wiejskich, a przemysł w gminie miejskiej Sierpc.

Rolniczy charakter obszaru ma zdecydowane odzwierciedlenie w rozkładzie zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarczych obszaru. Najwięcej osób znajduje zatrudnienie w rolnictwie (sektor 1). Drugi pod względem ilości zatrudnionych osób jest sektor 5 – usługi, trzeci – sektor 2 (przemysł i budownictwo). Udział osób zatrudnionych w sektorze 3 (handel, naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz w sektorze 4 (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości) jest stosunkowo niewielki.

Procentowy udział osób z obszaru objętego działalnością Stowarzyszenia LGD „Sierpeckie Partnerstwo” zatrudnionych w rolnictwie na tle województwa i kraju w 2013 roku obrazuje wykres poniżej. Wynika z niego, iż około 43% mieszkańców pracuje w gospodarstwach rolnych – to ponad dwukrotnie więcej niż średnia w województwie mazowieckim i prawie dwukrotnie więcej niż średnia krajowa.

Wykres III.2 Procentowy udział osób zamieszkałych na obszarze objętym działalnością Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo” zatrudnionych w poszczególnych sektorach gospodarczych na tle województwa i kraju w 2013 roku

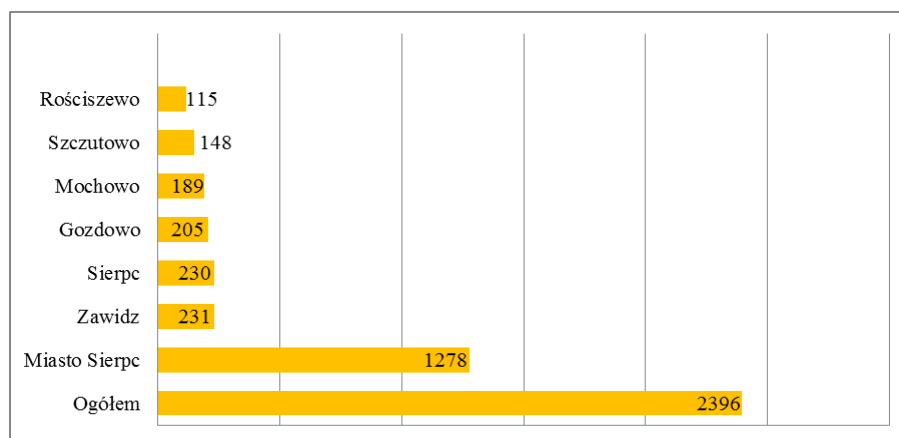

Sektor 1 – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo; Sektor 2 – Przemysł i budownictwo; Sektor 3 – Handel, naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja; Sektor 4 – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości; Sektor 5 – Pozostałe usługi.

Źródło: dane GUS na 2013 rok.

Sierpc – miasto powiatowe, stanowi centrum społeczno-gospodarcze obszaru objętego działalnością Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo”. To tu zlokalizowanych jest większość firm, instytucji publicznych, szkół, w tym ponadgimnazjalnych, oraz placówek służby zdrowia, w tym szpital powiatowy. Znajduje tu zatrudnienie wielu mieszkańców sąsiednich gmin. Na terenie miasta Sierpca i omawianych sześciu gmin wiejskich, zarejestrowanych jest 2 396 podmiotów gospodarczych (dane CEiDG – stan na dzień 02-11-2015 r.), najwięcej w mieście Sierpcu – 1 278.

Rysunek III.1 Podmioty gospodarcze funkcjonujące na obszarze objętym działalnością Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo”

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEiDG – stan na dzień 02-11-2015 r.

Tabela III.9 Ilość przedsiębiorstw działających na obszarze objętym działalnością Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo” zgodnie z klasyfikacją PKD

Obszar aktywności gospodarczej	Ilość przedsiębiorstw
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	975
budownictwo	439
przetwórstwo przemysłowe (głównie produkcja artykułów spożywczych)	313
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	219
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	161
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (głównie działalność prawnicza, rachunkowo-księgowa)	152
edukacja	135
działalność organizacji członkowskich	133
transport i gospodarka magazynowa	127
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	100
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (głównie działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni)	84
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	82
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	75
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	71
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (głównie działalność sportowa)	67
informacja i komunikacja	40
naprawa i konserwacja komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego	23
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	17
górnictwo i wydobywanie	16
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	8

Źródło: dane GUS – stan na 2014 rok

Najsilniej pod względem ilościowym jest reprezentowany handel i naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, stanowiący ponad 30% wszystkich przedsiębiorstw, następnie budownictwo, przetwórstwo przemysłowe i rolnictwo. Są to branże kluczowe, szczególnie istotne w kontekście formułowej strategii, są nie tylko najsilniej reprezentowane ilościowo, ale też angażują w największym stopniu zasoby obszaru LGD. W opinii mieszkańców motorem rozwoju gospodarczego obszaru mogą stać się branże: przemysł (36%), rolnictwo (52%), handel (21%), budownictwo (14%). W opinii przedsiębiorców najważniejsze branże z punktu widzenia rozwoju gospodarczego to przemysł (42%), handel i usługi (21%) i rolnictwo (21%).

Największymi pracodawcami na gospodarczej mapie omawianego obszaru są: Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska Sierpc, EXPORT-IMPORT Adam Lipiński, Szpital Powiatowy w Sierpcu, Browar Kasztelan należący do Carlsberg Polska S.A. oraz Zakład Przetwórstwa Mięsa „Olewnik”.

Według danych GUS za 2013 rok w strukturze przedsiębiorstw 78% to firmy prowadzone przez osoby fizyczne, 3,8% - spółki handlowe, 3,6% - spółki cywilne, około 1% to spółdzielnie.

Na obszarze objętym LSR funkcjonuje jedna spółdzielnia socjalna zarejestrowana pod nazwą „Pod jednym dachem”, zatrudniająca sześć kobiet. Jest to spółdzielnia kościelnych osób prawnych, która powstała w 2014 roku dzięki projektowi „OWES Mazowska Północnego”. Głównym przedmiotem działalności jest świadczenie usług opiekuńczych, komunalnych oraz związanych z obsługą plenerowych imprez, festynów i pikników rodzinnych.

Spółdzielnia socjalna została pomyślana jako instytucja, która prowadzi działalność gospodarczą łącząc cele gospodarcze i społeczne. Ustawodawca stworzył podstawy prawne do prowadzenia wspólnego przedsiębiorstwa osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, którym trudno byłoby rozpocząć i prowadzić działalność gospodarczą samodzielnie.

W przeliczeniu na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym ilość podmiotów w rejestrze REGON w latach 2010, 2011, 2012, 2013 i 2014 wynosiła odpowiednio 919, 903, 933, 966, 996. To wartość niska na tle Mazowsza, która w 2013 roku wynosiła 2184.

Tabela III.10 Podmioty gospodarki narodowej ogółem na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	1574,6	1564,3	1615,5	1666,6	1700,2
Województwo mazowieckie	2034,7	2019,2	2097,3	2183,8	2245,8
Obszar LGD	918,8	902,6	933,3	965,8	995,8

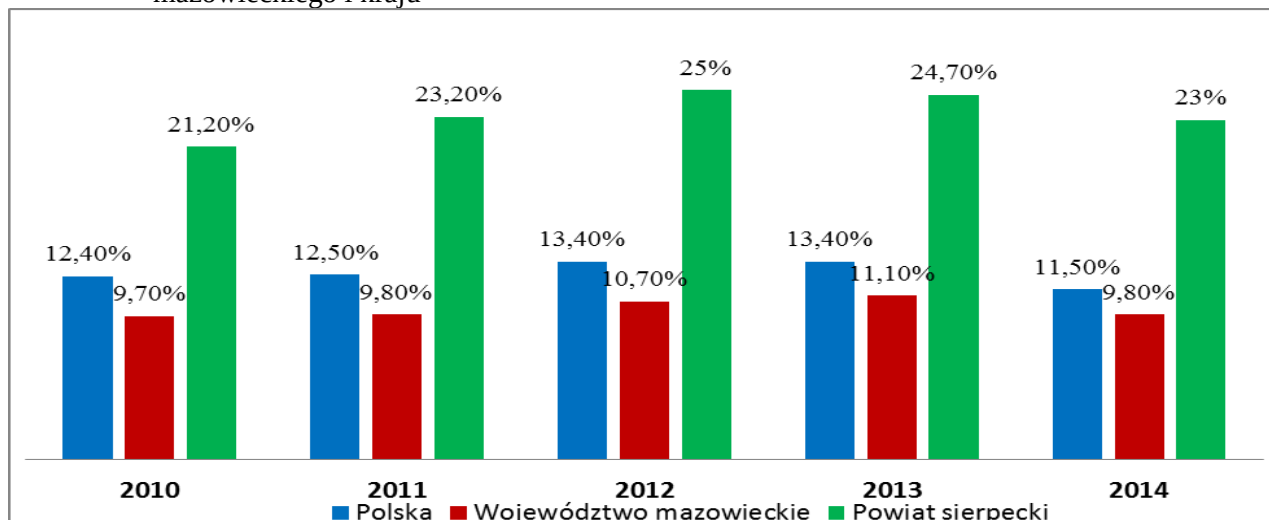
Źródło: dane GUS

Atutem obszaru są wolne tereny inwestycyjne w mieście Sierpcu, gminie Sierpc i gminie Mochowo. W planie zagospodarowania przestrzennego tereny te, o łącznej powierzchni około 100 hektarów, przeznaczone są pod zabudowę przemysłową, produkcyjno-składową, usługową i magazynową.

Na obszarze działania LGD „Sierpeckie Partnerstwo” nie ma instytucji, która wspierałaby przedsiębiorców pod względem prawno-organizacyjnym.

Opis rynku pracy

Obszar objęty LSR charakteryzuje się wysokim poziomem bezrobocia, które od kilku lat systematycznie wzrasta. Zgodnie z danymi na koniec grudnia 2013 roku stopa bezrobocia wynosiła 24,7%. Dla porównania, w tym samym czasie, na Mazowszu stopa bezrobocia wynosiła 11,1%, a w Polsce – 13,4%. W 2014 roku stopa bezrobocia spadła do 23%, a na koniec sierpnia 2015 roku wynosiła 21,1%.

Wykres III.3 Stopa bezrobocia rejestrowanego na obszarze działania LGD w odniesieniu do województwa mazowieckiego i kraju

Źródło: dane GUS

W 2014 roku najwięcej osób bezrobotnych było w wieku do 34 roku życia.

Tabela III.11 Bezrobotni wg grup wieku

GRUPY WIEKOWE	Ilość osób	31.12.2013	Ilość osób	31.12.2014
		% (do ogółu)		% (do ogółu)
18 - 24	999	21,4	819	19,1
25 - 34	1451	31,0	1262	29,5
35 - 44	906	19,4	902	21,1
45 - 54	863	18,4	813	19,0
55 - 59	372	8,0	357	8,4
60 i więcej	87	1,9	125	2,9

Źródło: dane PUP w Sierpcu – <http://www.pup-sierpc.samorzady.pl/kat/id/149>

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Sierpcu za pierwsze półrocze 2015 roku, najliczniejszą grupą bezrobotnych są osoby do 30 roku życia.

Na 4 278 zarejestrowanych bezrobotnych w 2014 roku 53,0% stanowią kobiety, 29,5% – osoby poniżej 34 roku życia. Najliczniejszą grupę stanowią osoby bez kwalifikacji zawodowych (24%) i bez doświadczenia zawodowego (30%).

Tabela III.12 Wybrane kategorie bezrobotnych w gminach należących do LGD – 2014 rok.

Gminy	do 25 roku życia	Długotrwale bezrobotni	Powyżej 50 roku życia	Bez kwalifikacji zawodowych	Bez doświadczenia zawodowego	Niepełnosprawni
Miasto Sierpc	188	939	396	326	344	132
Gminy wiejskie:	631	1831	498	680	927	98
Gozdowo	86	257	78	108	125	15
Mochowo	137	367	108	130	176	18
Rościszewo	103	221	59	74	141	10
Sierpc	119	444	110	166	195	29
Szczutowo	79	228	67	81	122	14
Zawidz	107	314	76	121	168	12
	819	2770	894	1006	1271	230

Źródło: dane PUP w Sierpcu – <http://www.pup-sierpc.samorzady.pl/kat/id/149>

W 2013 roku długotrwale bezrobotnych, czyli pozostających bez pracy przez okres co najmniej 12 miesięcy w ciągu ostatnich 24 miesięcy, było ponad 63%, w 2014 roku nastąpił wzrost do 64,7%.

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym przedstawia tabela poniżej.

Tabela III.13 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Jednostka terytorialna	ogółem				
	2010	2011	2012	2013	2014
	%	%	%	%	%
Polska	7,9	8,0	8,7	8,8	7,5
Województwo mazowieckie	7,1	7,4	8,2	8,5	7,6
Ogółem obszar LGD	11,6	12,9	14,0	13,9	12,8
Miasto Sierpc	11,2	12,1	13,5	13,3	12,1
Gozdowo	11,3	12,2	12,7	13,0	11,4
Mochowo	13,2	14,0	15,5	15,1	15,0
Rościszewo	12,0	14,0	14,6	14,0	13,5
Sierpc	13,7	15,2	16,6	16,3	14,7
Szczutowo	11,4	13,9	15,6	14,8	13,6
Zawidz	9,3	10,9	11,5	12,4	11,0

Źródło: dane GUS

Najwięcej bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym od 2012 roku jest w gminie Mochowo i w gminie wiejskiej Sierpc, najmniej w gminie Zawidz. Na tle województwa mazowieckiego i kraju wypadamy niekorzystnie.

Niepełnosprawni, na przestrzeni ostatnich kilku lat, stanowią około 5% bezrobotnych. Najliczniejszą grupą wśród niepełnosprawnych są osoby bez wykształcenia (podstawowe i gimnazjalne), następnie osoby, które ukończyły szkołę zasadniczą zawodową i średnią. Edukacja prowadzona jest w systemie ogólnodostępnym i specjalnym poprzez ośrodek szkolno-wychowawczy na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i zawodowym. Niepełnosprawność jest jedną z głównych barier uniemożliwiających pełne uczestnictwo w życiu zawodowym i społecznym.

Na omawianym obszarze infrastruktura socjalna, która mogłaby służyć osobom z niepełnosprawnością jest uboga. Nie funkcjonują tu żadne specjalistyczne ośrodki wsparcia czy warsztaty terapii zajęciowej.

Większe bezrobocie wśród kobiet wynika z tradycyjnego modelu rodziny, gdzie mężczyzna utrzymuje rodzinę, a kobiety wychowują dzieci i zajmują się domem. W grupie bezrobotnych są również kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka, w tym kobiety samotnie wychowujące dzieci.

Za przyczynę wysokiego bezrobocia uznaje się przede wszystkim stagnację gospodarczą, chociaż w badaniach rynku pracy podkreśla się, że spory udział w bezrobociu rejestrowanym mają osoby wcale nie szukające pracy, a podstawowymi motywacjami ich rejestracji jest uzyskanie ubezpieczenia zdrowotnego lub uzyskanie zaświadczenia o rejestracji, potrzebnego do otrzymania świadczeń z opieki społecznej. W grupie tzw. „bezrobotnych pozornych” są osoby, które nie chcą podjąć pracy oraz osoby pracujące na czarno.

Powiatowy Urząd Pracy w Sierpcu podejmuje intensywne działania w zakresie walki z bezrobociem. Są to: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, szkolenia, staże, roboty publiczne oraz dotacje na uruchomienie działalności gospodarczej oraz tworzenie dodatkowych miejsc pracy. Urząd pracy pozyskuje od lat środki finansowe z Europejskiego Funduszu Społecznego na aktywizację zawodową bezrobotnych. Duży wysiłek

i starania pracowników urzędu pracy powodują, że bezrobocie na pewno jest łagodzone, nie mniej jednak jest ono w dalszym ciągu wysokie.

Ilość osób pracujących na 1 tysiąc ludności na obszarze objętym LSR na przestrzeni ostatnich pięciu lat jest zbliżona i wynosi około 130 osób. W stosunku do województwa (około 274) i całego kraju (225) wypadamy bardzo niekorzystnie.

Tabela III.14 Pracujący na 1000 ludności na obszarze objętym działalnością Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo”

	2010	2011	2012	2013	2014
	ogółem				
	osoba				
Polska	223	224	223	226	230
Województwo mazowieckie	272	274	272	272	279
Ogółem obszar LGD	131	130	127	128	131
Miasto Sierpc	289	283	278	279	281
Gozdowo	47	46	44	50	48
Mochowo	52	46	47	56	74
Rościszewo	28	35	28	29	28
Sierpc	47	56	56	59	55
Szczutowo	49	56	51	44	48
Zawidz	48	44	46	45	48

Źródło: dane GUS

W 2013 roku na terenie działania Stowarzyszenia LGD „Sierpeckie Partnerstwo” pracowało 6 846 osób. W 2010 roku zatrudnione kobiety stanowiły prawie 56%. Do 2014 roku wzrastała liczba zatrudnionych mężczyzn, zaś kobiet zmalała do 52%. Największy spadek ilości kobiet pracujących wystąpił w mieście Sierpc – do 48%. Zdecydowanie więcej kobiet w stosunku do mężczyzn pracuje w gminach wiejskich.

Tabela III.15 Pracujący według sektorów ekonomicznych i płci.

	2010				2011				2012				2013			
	kobieta		mężczyzna		kobieta		mężczyzna		kobieta		mężczyzna		kobieta		mężczyzna	
	osoba	%	osoba	%	osoba	%	osoba	%	osoba	%	osoba	%	osoba	%	osoba	%
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2348	45,28	2837	54,72	2352	45,21	2850	54,79	2391	45,99	2808	54,01	2400	46,07	2810	53,93
Przemysł i budownictwo	999	40,49	1468	59,51	781	33,52	1549	66,48	750	35,34	1372	64,66	766	33,20	1541	66,80
Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	507	39,27	784	60,73	553	41,18	790	58,82	524	37,92	858	62,08	544	39,16	845	60,84
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	151	66,52	76	33,48	146	65,18	78	34,82	142	65,74	74	34,26	144	65,75	75	34,25
Pozostałe usługi	2255	76,57	690	23,43	2234	75,63	720	24,37	2241	75,86	713	24,14	2154	76,82	650	23,18

Źródło: dane GUS

Kobiety znajdują zatrudnienie głównie w sektorze „pozostałych usług” oraz w działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz w rolnictwie. Natomiast mężczyźni – w przemyśle i budownictwie oraz w sektorze handlu, naprawy pojazdów samochodowych, transporcie i gospodarce magazynowej oraz rolnictwie.

Reasumując, na obszarze LGD, osobami potrzebującymi szczególnego wsparcia w dostępie do rynku pracy są osoby długotrwale bezrobotne, o niskich kwalifikacjach zawodowych i niskim poziomie wykształcenia, osoby do 30 roku życia i powyżej 50 roku życia, osoby korzystające z opieki społecznej, osoby niepełnosprawne.

Poziom wykształcenia

Wykształcenie nie jest silną stroną mieszkańców obszaru objętego LSR. Aż 36% mieszkańców ma wykształcenie podstawowe i gimnazjalne, zasadnicze zawodowe – 23,4%. Jest to o 6% więcej niż średnio w województwie mazowieckim. Wykształcenie średnie ogólnokształcące ma 9,6% mieszkańców obszaru objętego działalnością LGD „Sierpeckie Partnerstwo” – to około 5% mniej niż średnia na Mazowszu. Znacznie odbiegamy od mieszkańców województwa mazowieckiego oraz kraju, jeżeli chodzi o wykształcenie wyższe. Wykształcenie wyższe ma jedynie 11,2% mieszkańców naszego obszaru – to o ponad 13% mniej niż średnio w województwie mazowieckim i prawie 7% mniej niż średnia w skali kraju. Częściej studia kończą w regionie sierpeckim kobiety (13,7%) niż mężczyźni (8,5%).

Tabela III.16 Poziom wykształcenia mieszkańców obszaru objętego działalnością Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo” (w wieku 13 lat i więcej) w odniesieniu do poziomu wykształcenia mieszkańców województwa mazowieckiego i kraju.

	wyższe	policealne	średnie ogólnokształcące	średnie zawodowe	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego
Polska	17,9%	2,7%	12,4%	18,1%	22,9%	5,2%	19,3%	1,4%
Województwo mazowieckie	24,4%	3,0%	14,4%	17,4%	17,3%	4,7%	17,4%	1,4%
Ogółem obszar LGD	11,2%	2,1%	9,6%	17,7%	23,4%	6,6%	27,4%	2,0%

Źródło: dane GUS – Narodowy Spis Powszechny z 2011 r.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Sierpcu wskaźnik bezrobocia wśród osób z wyższym wykształceniem jest najniższy, co może świadczyć o większym zapotrzebowaniu na rynku pracy na osoby z wyższym wykształceniem. Największe ośrodki akademickie są najbliżej w Płocku (około 50 km), w Toruniu (około 84 km), Warszawie (125 km) i Łodzi (145 km). Nie wszystkich jednak rodziców stać jest na utrzymanie dziecka w dużym mieście, chociażby przez trzy lata.

Na obszarze objętym działalnością Stowarzyszenia LGD „Sierpeckie Partnerstwo” funkcjonuje 8 przedszkoli, 6 punktów przedszkolnych i jeden klub dziecięcy w gminie wiejskiej Gozdowo. W roku szkolnym 2013/2014 na omawianym obszarze funkcjonowały 23 szkoły podstawowe, 12 gimnazjów oraz 20 szkół ponadgimnazjalnych. Młodzież najchętniej podejmuje naukę w technikach o różnych profilach (budownictwo, technik pojazdów samochodowych, elektronik, technik mechanizacji rolnictwa, technik mechanik), następnie w liceach ogólnokształcących i zasadniczych szkołach zawodowych (cieśla, mechanik monter maszyn, murarz tynkarz, stolarz, ślusarz, kucharz, fryzjer, sprzedawca, piekarz, cukiernik).

Powiatowy Urząd Pracy w Sierpcu współpracuje z placówkami oświatowymi w celu dostosowania kształcenia do potrzeb rynku pracy. W ostatnich latach uruchomiono nowe kierunki kształcenia: policjant, strażak, menadżer, opiekun medyczny z elementami ratownictwa. Z przeprowadzonych ankiet wynika, że mieszkańcy pozytywnie oceniają ofertę edukacyjną szkół.

Działalność sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Na obszarze LGD „Sierpeckie Partnerstwo” działa wiele organizacji społecznych, w większości zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym (135 organizacji zarejestrowanych w rejestrze stowarzyszeń). Na obszarze LGD najwięcej jest ochotniczych straży pożarnych (59), które w większości popularyzują kulturę fizyczną i sport oraz prowadzą działalność kulturalno-oświatową i rozrywkową. Następnie stowarzyszeń i fundacji (51), w tym popularyzujących kulturę fizyczną, sport, rekreację (12) oraz pomoc społeczną i działalność na rzecz osób niepełnosprawnych (11). Kółek rolniczych na omawianym obszarze jest 8, w tym 7 na terenie gminy Zawidz. Działalność kół gospodyń wiejskich najczęściej ma charakter nieformalny, są to najczęściej żony strażaków ochotników, które w swojej działalności wykorzystują strażnice. W ostatnich latach ta forma aktywności jest szczególnie widoczna, zwłaszcza, że wiele remiz zostało wyremontowanych i pełni funkcje świetlic wiejskich. W KRS zarejestrowane są tylko dwa koła gospodyń wiejskich.

Najwięcej organizacji pozarządowych funkcjonuje na terenie miasta Sierpc (38), najmniej zaś w gminie Szczutowo (10).

Tabela III.17 Zestawienie podmiotów sektora społecznego obszaru LGD „Sierpeckie Partnerstwo”

Nazwa gminy	Stowarzyszenia i fundacje	Kluby sportowe	Ochotnicze straże pożarne	Kola gospodyń wiejskich	Zakłady opieki zdrowotnej	Związki zawodowe	Kółka rolnicze	Razem
Miasto Sierpc	31	2	1	0	1	3	0	38
Gozdowo	6	0	10	1	1	0	1	19
Mochowo	3	0	10	1	1	1	0	16
Rościszewo	3	0	8	0	1	0	0	12
Sierpc	2	2	14	0	0	0	0	18
Szczutowo	4	0	5	0	1	0	0	10
Zawidz	2	0	11	0	1	1	7	22
Razem	51	4	58	2	6	5	8	135

Źródło: dane KRS – stan na dzień 16-11-2015 r.

Liczba organizacji pozarządowych systematycznie wzrasta. W 2010 roku wynosi 27,5, a w 2013 roku 31,9. Jest to jednak mniej niż na terenie województwa mazowieckiego (2010 r. – 35,2, 2013 r. – 39,7).

Na obszarze wiejskim „Sierpeckiego Partnerstwa” animatorami kultury są biblioteki gminne organizujące liczne imprezy kulturalne, rekreacyjne i sportowe, często przy wsparciu szkół, klubów sportowych oraz wspomnianych już wcześniej jednostek ochotniczych straży pożarnych i kół gospodyń wiejskich. W mieście Sierpcu ożywioną działalność kulturalną prowadzi Centrum Kultury i Sztuki, w ramach którego funkcjonują: Ludowy Zespół Artystyczny „Kasztelanka” oraz młodzieżowe zespoły muzyczne. Na terenie gminy Sierpc funkcjonuje Muzeum Wsi Mazowieckiej, które poza gromadzeniem pamiątek przeszłości, prowadzi aktywną działalność kulturalno-edukacyjną.

W każdej gminie oraz w mieście funkcjonują orkiestry dęte przy ochotniczych strażach pożarnych. Jedynie w gminie Szczutowo działa parafialna orkiestra dęta. Dla podkreślenia rangi rolniczego zawodu, w gminach wiejskich od kilku lat organizowane są dożynki. Dzięki wsparciu funduszy europejskich, w ramach „małych projektów”, powstały młodzieżowe zespoły ludowe w gminie Gozdowo i Mochowo, doposażony został również zespół folklorystyczny w Zawidzu. Nowe instrumenty oraz mundury zakupiły orkiestry dęte z Gozdowa, Mochowa i Zawidza. Aktywnie działają kluby seniora, a w nich chóry, w Sierpcu oraz w Mochowie i Szczutowie. Swoimi występami uświetniają uroczystości świąteczne i kościelne.

Na terenie działania LGD „Sierpeckie Partnerstwo” organizowane są liczne festyny, zawody, pikniki i biesiady zgodnie z zapotrzebowaniem mieszkańców. Aktywność organizacji byłaby większa gdyby otrzymywały więcej wsparcia organizacyjno-finansowego.

Najlepszym miernikiem aktywności obywatelskiej obszaru jest frekwencja wyborcza, zwłaszcza wyborów prezydenckich. Intensywność tej aktywności obszaru na tle województwa i kraju przedstawia tabela poniżej.

Tabela III.18 Aktywność mieszkańców w życiu politycznym, tj. frekwencja w wyborach, w odniesieniu do średniej województwa i kraju.

	Frekwencja w wyborach prezydenckich (I tura)	Frekwencja w wyborach prezydenckich (II tura)	Frekwencja w wyborach parlamentarnych
Polska	48,96%	55,34%	50,92%
Województwo mazowieckie	54,91%	61,58%	58,71%
Obszar LGD	40,46%	49,43%	42,38%

Źródło: dane PKW – 2015 rok.

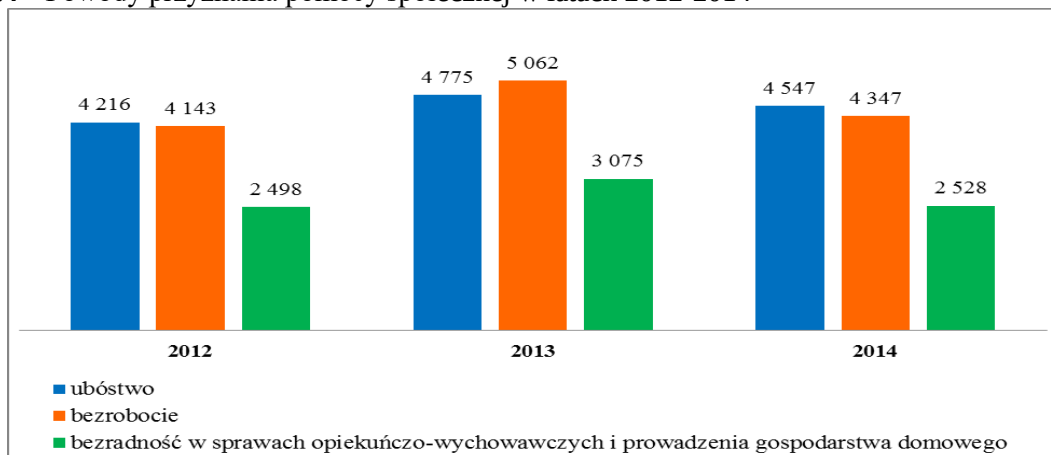
Różnica we frekwencji wyborczej w wyborach prezydenckich w gminach obszaru LGD w stosunku do danych województwa jest wysoka i wynosi 15% (I tura) i 12% (II tura) na korzyść Mazowsza. Nieco mniejsza jest różnica w stosunku do frekwencji krajowej, która była o 6 i 9 punktów procentowych wyższa w Polsce niż na omawianym terenie. Podobne proporcje wystąpiły podczas ostatnich wyborów parlamentarnych. Frekwencja wyborcza wyraźnie pokazuje niską aktywność mieszkańców w stosunku do średniej krajowej i wojewódzkiej. Przeprowadzone badania ankietowe pokazały, że mieszkańcy mają świadomość również małej aktywności w obszarze gospodarczym i społecznym. Jako bariery dla uczestnictwa w życiu społecznym ankietowani uznali: niechęć do podejmowania aktywności (44%), brak pieniędzy (43%), brak potrzeby uczestnictwa w życiu społecznym (28%). Wynika z tego potrzeba pilnego wsparcia ekonomicznego mieszkańców.

Analiza problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Na obszarze działania LGD „Sierpeckie Partnerstwo” funkcjonuje siedem ośrodków pomocy społecznej, których celem jest wsparcie osób i rodzin w zakresie zaspokojenia niezbędnych potrzeb umożliwiających godne życie.

Z analizy danych uzyskanych z wyżej wspomnianych ośrodków pomocy społecznej wynika, że najczęściej o pomoc zwracają się osoby bezrobotne, dotknięte ubóstwem, bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz osoby niepełnosprawne.

Wykres III.4 Powody przyznania pomocy społecznej w latach 2012-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS/MOPS za lata 2012-2014

Według danych GUS w 2010 roku ponad 20% mieszkańców obszaru LGD korzystało z pomocy społecznej. To bardzo dużo, zwłaszcza na tle województwa mazowieckiego (7,6%). W kolejnych latach wskaźnik ten spada i w 2014 roku wynosi 15% (porównywalnie Mazowsze -6,5%).

Jako przyczyny ubiegania się o pomoc i powody trudnej sytuacji życiowej mieszkańcy wskazywali ubóstwo, bezrobocie, bezradność w rodzinach wielodzietnych i w rodzinach niepełnych, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność. Ze świadczeń pomocy społecznej udzielonej przez ośrodki pomocy społecznej w 2013 roku skorzystało 9 114 osób, a w roku 2014 nieco mniej, tj. 8 029 osób. Osoby niepełnosprawne ubiegające się o pomoc stanowiły odpowiednio 14% i 15%, zaś bezdomne 0,3% i 0,2%.

O pomoc społeczną zwracają się osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej. Do grupy tej próbują dołączyć osoby, dla których pomoc społeczna miałaby być sposobem na życie.

Z uwagi na niespójność statystyk i przepisów, by móc wiarygodnie scharakteryzować środowisko osób niepełnosprawnych na obszarze „Sierpeckiego Partnerstwa”, ograniczamy się do statystyk Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sierpcu. Z orzeczeń wydanych osobom powyżej 16 roku życia wynika, iż w 2013 roku ponad 26% osób niepełnosprawnych to osoby o znacznym stopniu niepełnosprawności, 44% o umiarkowanym stopniu, zaś 30% osób zostało uznanych za niepełnosprawnych w stopniu lekkim.

Za najczęstszą przyczynę niepełnosprawności uznano niesprawność narządu ruchu, następnie choroby układu oddechowego i krążenia oraz schorzenia neurologiczne. Wśród wnioskodawców przeważają kobiety – 57%. Największym problemem wśród niepełnosprawnych jest brak wykształcenia. W 2013 rok 32% wnioskodawców miało tylko wykształcenie podstawowe, 25% - zasadnicze zawodowe, 25% miało wykształcenie średnie i tylko 6% miało wykształcenie wyższe. Tylko 21% osób z orzeczoną niepełnosprawnością pracowało.

Infrastruktura socjalna, która mogłaby służyć osobom z niepełnosprawnością jest uboga. Na omawianym obszarze nie funkcjonują żadne specjalistyczne ośrodki wsparcia, warsztaty terapii zajęciowej czy zakłady aktywności zawodowej. W gminie Szczutowo funkcjonuje jeden dom dziecka dla 17 dzieci i jeden dom pomocy społecznej dla 70 seniorów. W mieście Sierpcu przy ośrodku pomocy społecznej działa Dzienny Dom Pomocy, z którego korzystają głównie osoby starsze. W gminach wiejskich GOPS-y świadczą usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania osób wymagających opieki i pomocy w codziennym funkcjonowaniu. Na obszarze LGD nie ma noclegowni (najbliżej w Płocku odległym o 50 km).

Dużym utrudnieniem w uczestniczeniu osób niepełnosprawnych w życiu społecznym są bariery architektoniczne oraz trudności z dojazdem. Systematycznie samorządy pracują nad poprawą tego stanu rzeczy, ale jest jeszcze wiele do zrobienia.

Stopień dostępu do infrastruktury technicznej w poszczególnych gminach jest zróżnicowany. Największą dostępność do sieci wodociągowej mają mieszkańcy gminy Gozdowo – 100%, najmniejszą, choć wysoką, mieszkańcy gminy Szczutowo – 85%. Samorządy za priorytet uznały dostarczenie mieszkańcom uzdatnionej wody, słabiej jest z oczyszczaniem ścieków. W ostatnich latach, dzięki wsparciu funduszy europejskich, zostały zintensyfikowane prace nad oczyszczeniem ścieków poprzez budowę sieci kanalizacji sanitarnej oraz

przydomowych oczyszczalni ścieków. Najslabiej zagospodarowane ścieki są w gminie wiejskiej Sierpc – 8%, najwięcej w gminie wiejskiej Rościszewo – 48% i gminie miejskiej Sierpc – 97%.

Najwięcej dróg utwardzonych masą bitumiczną jest w gminach Gozdowo i Zawidz – ponad 60%, najmniej w gminie Szczutowo – 25%. Na omawianym obszarze jest prawie 416 km dróg powiatowych, z czego ponad 80% to drogi asfaltowe.

Sieć gazowa dostępna jest w gminie Gozdowo – 24%, w gminie Mochowo – 18% i w mieście Sierpc – 9%. W Sierpcu ponad 33% nieruchomości zaopatrywanych jest w energię ciepłą z ciepłowni miejskiej.

W ramach opieki zdrowotnej na naszym terenie funkcjonują 24 przychodnie, w tym 6 publicznych, jedna przychodnia specjalistyczna oraz szpital powiatowy. Na jedną przychodnię w 2013 roku przypadało 2 222 osób, dla porównania średnio na terenie Mazowsza 2 090 osób. Na jedną ogólnodostępną aptekę w 2013 roku na obszarze LGD „Sierpeckie Partnerstwo” przypadało 3 809 osób, na Mazowszu trochę mniej – 3 226 osób.

Wewnętrzna spójność obszaru

Obszar objęty działalnością Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo” leży w północno-zachodniej części województwa mazowieckiego. Gminy graniczą ze sobą w ten sposób, że tworzą jeden obrys. Centralnie w tym obszarze znajduje się gmina wiejska Sierpc i gmina miejska Sierpc.

Spójność geograficzna i środowiskowa

Obszar siedmiu gmin należących do LGD „Sierpeckie Partnerstwo” położony jest na pograniczu dwóch regionów fizjograficznych: Wysoczyzny Dobrzyńskiej i Wysoczyzny Płockiej. Urozmaicenie krajobrazowe wynika z obecności na tym terenie moreny czołowej zlodowacenia bałtyckiego oraz głębokiej doliny utworzonej przez rzekę Skrwa Prawa. Część powierzchni zajmuje wysoczyzna polodowcowa pocięta dolinami rzek: Skrwy Prawej i Sierpienicy.

Obszar objęty LSR znajduje się w strefie klimatu centralnego, bez dominacji określonych mas powietrza, charakteryzuje się bardzo małymi opadami i zbliżonymi do średnich krajowych amplitudami temperatury.

Na tym terenie dominują gleby użytkowane rolniczo, w mniejszym stopniu występują mady rzeczne oraz gleby bagienne.

Niewątpliwym atutem tego obszaru są jego walory przyrodnicze: pola uprawne, łąki, pastwiska, lasy, składające się na niepowtarzalny krajobraz wsi mazowieckiej. Szczególny mikroklimat, czyste wody i powietrze sprawiają, że obszar doskonale nadaje się do wypoczynku i rekreacji.

Przez obszar naszych gmin przepływają rzeki: Skrwa, Sierpienica, Raciążnica, Wierzbica, Głowienica i Czernica. Na terenie gminy Szczutowo znajdują się 2 piękne, duże jeziora: Szczutowskie i Urszulewskie, a na terenie gminy Sierpc – jezioro Bledzewskie.

Na obszarze 5 gmin, w tym 4 należących do LGD „Sierpeckie Partnerstwo”, tj: Mochowo, Rościszewo, Szczutowo, Sierpc i Brudzeń Duży, znajdują się systemy obszarów chronionych przyrodniczo i ciągów ekologicznych o randze krajowej i regionalnej. Obszar Chronionego Krajobrazu Przyszecze Skrwy Prawej ma powierzchnię całkowitą 33 338 ha. Na południu obszar ten łączy się z Brudzeńskim Parkiem Krajobrazowym, na północy z Obszarem Chronionego Krajobrazu Dolina Raciążska, na zachodzie z Obszarem Chronionego Krajobrazu Jezior Skępskich. Obszar stanowi zatem krajowy korytarz ekologiczny.

Na obszarze działania grupy nie ma parków narodowych, krajobrazowych ani rezerwatów przyrody. Są tu natomiast bagna (w rejonie wsi Białuty i Rękawczyn) oraz pomniki przyrody, aleje drzew, a także głązy narzutowe.

Spójność historyczna

Ten obszar to najstarsze ziemie północnego Mazowsza, których historia jest nierozdzielnie związana z historią miasta Sierpca. Jego silne oddziaływanie na tereny leżące wokół zaznaczyło się już w X-XI wieku, gdy jako gród ważny i dynamicznie rozwijający się m.in. w związku z położeniem przy trakcie z Pomorza do Krakowa wywoływał rozwój rzemiosła: garncarstwo, ciesielstwo, kołodziejstwo, kowalstwo, kuśnierstwo, sukiennictwo. Wytwarzane towary powodowały powstawanie targów miejscowych, a z czasem handel rozszerzył się poza obszar sierpecki, zwłaszcza na ziemie państwa krzyżackiego i Pomorze. Ziemia Sierpecka stała się w ten sposób zapleczem produkcji rzemieślniczej, żywnościowej i handlowej do tego stopnia, że XIII wiek określono mianem „Złoty okres” dla tych ziem i jej mieszkańców.

Pod względem geograficzno-politycznym Ziemia Sierpecka przez kilka wieków była na pograniczu polsko-pruskim, później polsko-krzyżackim. Wchodziła w skład Mazowsza, które po rozbiciu dzielnicowym najdłużej zachowało swoją niezależność i odrębność. Dopiero w roku 1529 weszło w skład Korony.

Wspólna historia obszaru Stowarzyszenia LGD „Sierpeckie Partnerstwo” daje obecnie owoce w postaci poczucia wspólnej tożsamości, wewnętrznej spójności społecznej i wspólnej tradycji mieszkańców powiatu sierpeckiego, w skład którego wchodzi gminy: Gozdowo, Mochowo, Rościszewo, Sierpc, Szczutowo, Zawidz oraz gmina miejska Sierpc.

Spójność kulturowa

Obszar objęty LSR to teren o niezaprzeczalnych wartościach historycznych i kulturowych. Dziedzictwo kulturowe ukształtowało się tu na styku trzech Ziemi: Sierpeckiej, Płockiej oraz Dobrzyńskiej. Teren omawianego obszaru zamieszkiwali niegdyś przedstawiciele różnych narodowości i religii. Dziś świadectwem tej wielokulturowości są cmentarze i nagrobki. Żyjąca tu szlachta mazowiecka pozostawiła po sobie dworki i parki dworskie.

Niezwykle cennym odkryciem są wykopaliska archeologiczne na terenie gminy Gozdowo. Na ich podstawie stwierdzono, że już w II wieku p.n.e. istniało tu osadnictwo.

Ważnym elementem kulturowym jest fakt przebywania na tym terenie (głównie na terenie gminy Rościszewo) Fryderyka Chopina.

Obszar objęty działalnością Stowarzyszenia LGD „Sierpeckie Partnerstwo” to także teren, na którym można obejrzeć wiele ciekawych zabytków. Na szczególną uwagę zasługują kościoły. Są tu murowane kościoły w stylu gotyku mazowieckiego – kościół parafialny w Bożewie z 1453 roku, liczne drewniane świątynie m.in.: w Łukomiu, Mochowie, Goleszynie i Szczutowie, z których najstarsza pochodzi z XVII wieku, i neogotyckie kościoły z oryginalnym wystrojem i polichromiami m.in.: w Gozdowie, Ligowie, Słupi i Gójsku. Kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i klasztor ss. benedyktynek to największy zabytkowy zespół architektoniczny w Sierpcu – miejsce corocznych pielgrzymek wiernych w dniu 15 sierpnia. Drugim miejscem kultu Matki Boskiej jest sanktuarium w Żurawinie (gmina Mochowo), tutaj wierni licznie przybywają w pierwszą niedzielę po 6 sierpnia, na uroczystość przemienienia pańskiego. W obu tych miejscach kultu znajdują się „cudowne źródła” z legendami o cudownych uzdrowieniach.

Inne poza sakralnymi cenne zabytki, to: ratusz z 1841 roku przy Starym Rynku, gdzie do II wojny światowej mieścił się magistrat, obecnie Muzeum Wsi Mazowieckiej; jatki miejskie wybudowane 1830 roku jako miejskie targowisko; budynki pokoszarowe-rosyjskie wybudowane około 1906 roku, na potrzeby sztabu 48 Pułku Dragonów Ukraińskich – obecnie mieści się szkoła podstawowa. Na terenie gmin wiejskich zachowały się zabytkowe zespoły parkowo-dworskie i młyny wodne. O ile stan zabytków sakralnych jest dość dobry, o tyle zespoły parkowo-dworskie i młyny i ich otoczenie wymagają intensywnej rewitalizacji. Ich istnienie jest cennym zasobem kulturowym, jednakże w obecnym, mocno zaniedbanym stanie nie stanowi pewnej atrakcji turystycznej.

Na omawianym obszarze znajduje się wiele miejsc pamięci: pomniki powstańców listopadowych, styczniowych oraz pomordowanych podczas I i II wojny światowej: Pomnik Ofiar Katynia, Pomnik Żołnierzom września 1939 r. i Armii Krajowej w hołdzie, Pomnik poświęcony Bohaterom ziemi sierpeckiej, żołnierzom, partyzantom i wszystkim poległym za wolność ojczyzny w walce z hitlerowskim okupantem w latach 1939-1945, liczne tablice i mogiły pomordowanych.

Na obszarze LGD aktywną działalność kulturalną prowadzi przede wszystkim Centrum Kultury i Sztuki im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Sierpcu. Rozbudowany i odnowiony w 2012 roku obiekt posiada doskonałe warunki do prowadzenia szerokiej działalności kulturalnej i artystycznej. Powstały tu nowoczesne sale widowiskowo-kinowa, balowa, kawiarnia, pracownia informatyczna oraz kina cyfrowego w formacie 3D. Obiekt jest również udostępniany komercyjnie do organizacji konferencji, szkoleń, odczytów czy spotkań integracyjnych.

Spójność gospodarcza

Gospodarka obszaru „Sierpeckiego Partnerstwa” jest zdominowana przez sektor rolniczy. Rozwijające się rolnictwo spowodowało powstanie w Sierpcu zakładów przetwórstwa rolnego (mleczarnia, zakład mięsny, mieszalnia pasz). Udział użytków rolnych w całkowitej powierzchni obszaru jest wysoki i wynosi 70%. Przeważają małe i średnie gospodarstwa. Średnia powierzchnia użytków rolnych wynosi 11,94 ha. W uprawach dominują zboża i ziemniaki, w hodowli – trzoda chlewna i bydło mleczne.

Głównym problemem obszaru jest przewaga gospodarstw niskotowarowych oraz nadwyżki siły roboczej w gospodarstwach rolnych, gdzie pracują osoby o często niskich kwalifikacjach. W obliczu spadku rentowności i opłacalności działalności rolniczej, coraz więcej osób pracujących w gospodarstwach rolnych jest zmuszonych do szukania zatrudnienia poza rolnictwem lub tworzenia działalności gospodarczych nierolniczych.

Mieszkańcy gmin należących do LGD często realizują się zawodowo w mieście Sierpcu. Można powiedzieć, że Sierpc jest centrum społeczno-gospodarczym obszaru. To tu zlokalizowanych jest większość firm. Najsilniej pod względem ilościowym jest reprezentowany handel, następnie budownictwo, przetwórstwo przemysłowe i rolnictwo. W Sierpcu funkcjonują banki, sąd rejonowy, urząd pracy, komenda policji i państwowej straży pożarnej, szkoły, w tym ponadgimnazjalne, basen, szpital powiatowy, przychodnia specjalistyczna oraz placówki podstawowej opieki zdrowotnej.

Spójność społeczna

Obszar zamieszkuje ogółem 53 326 osób (stan na dzień 31.12.2013 r.). Gęstość zaludnienia wynosi 63 mieszkańców na 1 km². Tereny wiejskie zamieszkuje 65% ludności.

Na przełomie kilku ostatnich lat, tj. do 2012 roku stopa bezrobocia rejestrowanego rosła osiągając w 2012 roku wartość 25%. Od 2013 roku wykazuje tendencje spadkową i na koniec września 2015 roku wynosiła 20,7%.

Na obszarze LGD „Sierpeckie Partnerstwo” funkcjonują organizacje z sektora społecznego zarejestrowane w KRS lub w ewidencji starosty, koła gospodyń wiejskich w ostatnich latach się reaktywują, nie rejestrując jednak swojej działalności. Większość organizacji prowadzi aktywną działalność, zwłaszcza te, otrzymujące wsparcie samorządów, jak na przykład kluby sportowe, których jest na naszym terenie 21. Działalność większości stowarzyszeń dotyczy upowszechniania kultury fizycznej, rekreacji, turystyki oraz pomocy społecznej. Funkcjonują biblioteki gminne i szkolne, pełniące zwłaszcza w gminach wiejskich rolę ośrodków kultury. W ostatnich latach dzięki programom krajowym oraz wsparciu funduszy europejskich powstało na naszym obszarze wiele obiektów sportowych i miejsc rekreacji: hale sportowe o różnych wymiarach, boiska, w tym typu Orlik, place zabaw, siłownie plenerowe oraz miejsca spotkań i integracji mieszkańców.

Podsumowując, najważniejsze cechy charakterystyczne dla obszaru partnerstwa to:

- 1) zachowana podstawowa zasada partnerstwa terytorialnego – położenie wszystkich gmin w bezpośrednim sąsiedztwie, z dodatkowymi elementami łączącymi w postaci doliny rzek: Sierpicy i Skrzy Prawej;
- 2) walory przyrodnicze: pola uprawne, łąki, pastwiska, lasy, rzeki, strumienie, składające się na niepowtarzalny krajobraz wsi mazowieckiej; szczególny mikroklimat, czyste wody i powietrze – obszar doskonale nadaje się do wypoczynku i rekreacji;
- 3) piękne jeziora: Bledziewskie, Szczutowskie oraz Urszulewskie;
- 4) ukształtowanie terenu: obszar północnego Mazowsza – najbardziej charakterystyczne ukształtowanie terenu dla „specyfiki wsi mazowieckiej”;
- 5) występowanie obszarów natury chronionej – Obszar Chronionego Krajobrazu Przysięcze Skrzy Prawej o powierzchni całkowitej 33 338 ha; bagna, pomniki przyrody;
- 6) dziedzictwo kulturowe ukształtowane na styku trzech Ziemi: Sierpeckiej, Płockiej oraz Dobrzyńskiej;
- 7) bogate dziedzictwo – liczne zabytkowe kościoły, cmentarze oraz zespoły parkowo-dworskie;
- 8) bliskość Warszawy oraz Łodzi;
- 9) obecność Muzeum Wsi Mazowieckiej, tzw. Skansenu.

Opis zagospodarowania przestrzennego

Obszar objęty działalnością Stowarzyszenia LGD „Sierpeckie Partnerstwo” położony jest w centralnej Polsce i wchodzi w skład struktury administracyjnej województwa mazowieckiego

Przez omawiany obszar przebiegają ważne szlaki komunikacyjne: drogowe i kolejowe, dające połączenie z Warszawą, Toruniem, Bydgoszczą, Gdańskiem i Płockiem. Przez teren gminy Zawidz, Sierpc, Szczutowo i miasto Sierpc przebiega droga krajowa nr 10. Cały obszar pokryty jest gęstą siecią dróg powiatowych i gminnych oraz drogami wojewódzkimi nr 541, 560, i 539. W mieście Sierpcu krzyżują się dwie sieci kolejowe: Toruń – Nasielsk oraz Brodnica – Kutno. Taki układ powoduje, że Sierpc jest naturalnym węzłem komunikacyjnym, kluczowym dla rozwoju regionu. Teren ziemi sierpeckiej jest dobrze usytuowany względem Warszawy – 125 km, Łodzi – 145 km, Torunia – 84 km i Płocka – około 50 km. Walorem tego obszaru jest bliskie położenie autostrady A1 (85 km) oraz A2 (około 145 km).

Przez omawiany obszar przepływają dwie rzeki: Sierpica i Skrzy Prawa. Obydwie są istotnym zasobem z perspektywy rozwoju turystyki w regionie. Sierpica o długości 52,4 km odwadnia obszar o powierzchni 396 km² i płynie szeroką, miejscami zatorfioną, doliną przechodząc następnie przez tereny rolnicze, głównie łąki. Rzeka Skrzy o długości 114 km, jest prawym dopływem Wisły. Powierzchnia jej dopływów wynosi 1704 km². W górnym biegu meandruje w podmokłej dolinie i przepływa przez lasy nieopodal Sierpca. Przed ujściem do Wisły wciną się w głęboką dolinę Wysoczyzny Płockiej i w Brudzeńskim Parku Krajobrazowym leżąc uchodzi do jeziora Włocławskiego. Wzdłuż rzeki biegnie szlak turystyczny im. Bolesława Krzywoustego – od Płocka przez teren gminy Mochowo i Sierpc do stacji PKP w mieście Sierpc. Skrzy wyznacza granicę między historycznymi ziemiami: Mazowszem i Ziemią Dobrzyńską. Bieg rzeki pokrywa się po części z aktualną granicą pomiędzy województwami: mazowieckim i kujawsko-pomorskim.

Charakterystyka obszarów atrakcyjnych turystycznie

Obszar objęty działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo” to teren o bogatych i zróżnicowanych walorach turystycznych stwarzający możliwości uprawiania różnorodnych form turystyki. Ziemia sierpecka to malownicze krajobrazy, piękne jeziora, ciekawe zabytki, zwłaszcza architektury sakralnej oraz wsi mazowieckiej. Jednak potencjał dziedzictwa kulturowego oraz zasobów przyrodniczych znajdujących się na obszarze, nie jest w pełni wykorzystany.

Samorządy, z uwagi na ograniczone środki finansowe, dotychczas nie inwestowały w ogólnodostępną infrastrukturę turystyczną.

Najcenniejsze zasoby przyrodnicze to trzy jeziora oraz szlak czerwony PTTK. Przy jeziorach znajduje się podstawowa infrastruktura turystyczna, wymagająca stałej rozbudowy i podnoszenia jakości świadczonych usług.

Największą atrakcją obszaru jest Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu z przełomu XIX i XX wieku. Skansen zajmuje powierzchnię ponad 60 hektarów. Stałe ekspozycje architektury ludowej i wystroju wnętrza obejmują zagrody wchodzące w skład wsi rzedówki oraz zespoły: karczenny i dworski. Na terenie skansenu

realizowane były zdjęcia do wielu programów edukacyjnych i filmów m.in. „Ogniem i mieczem” J. Hoffmana i „Pan Tadeusz” A. Wajdy, „Szwadron” J. Machulskiego.

W październiku br., na terenie skansenu, oddano do użytku nowoczesny obiekt – Centrum Kulturalno-Rekreacyjne, składające się z trzech członów funkcjonalnych: części hotelowej dla 150 gości, części widowiskowo-konferencyjnej oraz części rekreacyjno-rozrywkowej.

Na obszarze objętym LSR funkcjonują tylko cztery gospodarstwa agroturystyczne, jedno na terenie gminy Sierpc w Bledzewie w sąsiedztwie jeziora Bledzewskiego i trzy w gminie Gozdowo. Gospodarstwa na terenie gminy Gozdowo dysponujące łącznie 38 miejscami noclegowymi, oferują sprzęt sportowy, w tym rowery, wędkowanie, jazdę konną oraz udział w kuligach. Na terenie tej gminy, w okolicach wsi Ostrowy, znajdują się miejsca odkryć archeologicznych. Udokumentowane odkrycia archeologiczne są popularyzowane dzięki ofercie edukacyjnej, skierowanej do dzieci i młodzieży, przez działalność grupy odnowy wsi „Nasze Ostrowy”.

Gospodarstwo „Miś” w Bledzewie poleca wędkowanie, grillowanie, kajakarstwo oraz wycieczki rowerowe i quadami.

Stowarzyszenie LGD „Sierpeckie Partnerstwo” w 2010 roku opracowało Strategię rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem LGD. Celem strategii było zinventaryzowanie zasobów turystycznych obszaru oraz ukierunkowanie rozwoju turystyki. O ile stan zabytków sakralnych jest dobry, młyny wodne, a zwłaszcza zabytkowe zespoły parkowo-dworskie wymagają renowacji. Gminy swój wysiłek finansowy skupiają na najpilniejszych zadaniach własnych, zaś osób fizycznych najczęściej nie stać na kosztowne remonty tych obiektów.

Również z inicjatywy Stowarzyszenia LGD „Sierpeckie Partnerstwo” w ramach projektu współpracy z dwoma LGD regionu płockiego opracowaliśmy i wydaliśmy przewodnik Szlakiem Mazowieckich Skarbów (SMS). W ramach projektu wytyczono ponad 800 km szlaku, oznakowano za pomocą technologii GPS prawie 200 obiektów ogółem, oznakowano za pomocą tablic 25 obiektów na terenie samego obszaru sierpeckiego. Celem przedsięwzięcia było przybliżenie potencjalnemu turyście bogactwa atrakcji turystycznych znajdujących się na wytyczonym szlaku. Na omawianym obszarze brakuje ścieżek i tras rowerowych. Podczas prac nad nową strategią rozwoju, przedstawiciele samorządów zadeklarowali postawienie na szlakach w swoich gminach tzw. małej infrastruktury (zadaszonych wiat i ławek) oraz zintensyfikowanie prac nad promocją zasobów turystycznych obszaru.

Opis produktów lokalnych

Na obszarze objętym działalnością Stowarzyszenia LGD „Sierpeckie Partnerstwo” nie ma produktów wpisanych na Listę Produktów Tradycyjnych. „Sierpeckie Partnerstwo” zleciło etnografowi miejscowego muzeum przeprowadzenie badań terenowych dotyczących identyfikacji kulinarnego produktu lokalnego. Wywiady przeprowadzone z mieszkańcami obszaru miały charakter jakościowy. Z przeprowadzonych badań wynika, iż podstawowymi składnikami wiejskiego pożywienia były kasze, kapusta, strączkowe, kluski mączne i kartoflane oraz same kartofle. Mięso było rarytasem, najczęściej je wędzono, a z podrobów robiono kaszanke i salceson.

Dotychczas promocją produktów lokalnych zajmowało się nasze LGD poprzez organizację cyklicznych konkursów: tradycyjne ciastko na niedzielę i drożdżowe smaki. Wydaliśmy dwie publikacje z przepisami pozwalające zachować i promować dorobek kulinarny obszaru. Podczas imprez plenerowych, zwłaszcza dożynek, koła gospodyń wiejskich eksponują miejscowe „smaki”. Jediną firmą, która proponuje powrót do rodzimych smaków jest P.P.U.H. Stelmański. Zakład produkuje smalec wg staropolskiej receptury bez konserwantów, za co otrzymał certyfikat Sieci Dziedzictwa Kulinarnego Mazowsza. Smalec jest dostępny całym rokiem na terenie miejscowego skansenu, w karczmie Pohulanka.

Jednym z celów opracowywanej strategii jest podejmowanie inicjatyw lokalnych promujących dziedzictwo kulinarne, zwłaszcza w ramach aktywizacji międzypokoleniowej mieszkańców obszaru.

Charakterystyka rolnictwa i rynku rolnego

Użytki rolne zajmują 70% całkowitej powierzchni obszaru. Znajduje się tu 4 997 gospodarstw. Od spisu rolnego przeprowadzonego w 2002 roku do 2010 roku liczba gospodarstw spadła z 6 401 do 4 997. Największy spadek odnotowały gospodarstwa o powierzchni do 1 ha, z których dochody nie zapewniały utrzymania rodziny.

Przeważają gospodarstwa małej i średniej wielkości. Średnia powierzchnia użytków rolnych wynosi 11,94 ha – to więcej niż średnia krajowa (10,48 ha), czy wojewódzka (8,55 ha).

Gleby są tu średniej jakości: dobre i średnio dobre w gminach: Zawidz, Sierpc, Gozdowo i Mochowo (kl. III i IV/V), oraz słabe w gminach Szczutowo i Rościszewo (kl. V i VI). Udział łąk i pastwisk w powierzchni ogółem wynosi około 20%.

Struktura zasiewów dostosowana jest do potrzeb prowadzonej hodowli bydła, zwłaszcza mlecznego i trzody chlewnej.

W uprawach dominują zboża paszowe, ziemniaki oraz rośliny przemysłowe, takie jak buraki cukrowe i rzepak ozimy.

Na terenie miasta Sierpc znajduje się prężnie funkcjonująca mleczarnia skupująca mleko nie tylko od miejscowych rolników. Żywiec wieprzowy i wołowy skupuje Zakład Przetwórstwa Mięsa Olewnik Sp. J. Zboża, zwłaszcza jęczmień paszowy i pszenżyto, skupuje mieszalnia pasz Cargill Polska Sp. z o.o. Na terenie miasta znajduje się targowisko – jedyne miejsce dystrybucji lokalnych produktów rolnych.

Na obszarze działania LGD rolnicy nie są zorganizowani, nie ma grup producenckich ani stowarzyszeń, działających na rzecz rolnictwa. Nie funkcjonują tu podmioty, które świadczyłyby usługi w zakresie inkubatorów przetwórstwa lokalnego. Problemem obszaru jest duże rozdrobnienie gospodarstw oraz brak współpracy i potrzeby zrzeszania się w grupy producenckie, co potęguje słabą pozycję pojedynczego rolnika na rynku rolnym.

Określenie grup docelowych szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR oraz problemów i obszarów interwencji odnoszących się do tych grup

Przeprowadzona analiza danych zastanych uzupełniona o konsultacje społeczne pozwoliła określić grupę wymagającą szczególnego wsparcia zwłaszcza w dostępie do rynku pracy: osoby długotrwale bezrobotne, o niskich kwalifikacjach zawodowych i niskim poziomie wykształcenia, osoby do 30 roku życia i powyżej 50 roku życia, osoby korzystające z opieki społecznej, osoby niepełnosprawne, oraz cele strategiczne obszarów interwencji.

Grupa istotna w realizacji LSR	Problemy grupy	Interwencja
Grupy defaworyzowane na rynku pracy	Osoby w trudnej sytuacji życiowej na rynku pracy na obszarze LSR: 4 278 zarejestrowanych bezrobotnych, w tym: – osoby poniżej 25 roku życia – 19,1%, – powyżej 50 roku życia – 20,9%, – długotrwale bezrobotni – 64,7%, – bez kwalifikacji zawodowych -24%, – bez doświadczenia zawodowego – 30%, – niepełnosprawni – ok. 5%. (dane na dzień 31.12.2014 – źródło dane PUP w Sierpcu)	Bezpośrednia interwencja polegająca na skierowaniu premii na podejmowanie działalności gospodarczej, z preferencjami dla osób z grup defaworyzowanych na rynku pracy (PROW 2014-2020). Pośrednio – preferencje przy wyborze operacji na rozwój mikro i małych przedsiębiorstw, które zadeklarują zatrudnienie dla osób z grup defaworyzowanych na rynku pracy.
Przedsiębiorcy, w szczególności właściciele mikro i małych przedsiębiorstw, osoby fizyczne	Problemy wskazane w badaniu własnym LGD – Badanie lokalnych warunków do rozwoju działalności gospodarczej – ograniczony dostęp do źródeł finansowania, wysokie podatki, skomplikowane przepisy prawne i podatkowe, zbyt mała powierzchnia lokalu/hali produkcyjnej, niestabilny stan rynku/gospodarki, duża konkurencja. Niska świadomość ekologiczna. Niski poziom przedsiębiorczości Zjawisko długotrwałego bezrobocia, ubóstwa, znaczny odsetek korzystających z pomocy społecznej	Bezpośrednia interwencja polegająca na skierowaniu do mikro i małych przedsiębiorstw wsparcia finansowego w formie dofinansowania do inwestycji (PROW 2014-2020). Bezpośrednia interwencja polegająca na wsparciu dla osób podejmujących działalność gospodarczą
Dorośli, młodzież i dzieci	Utrudniony dostęp do oferty kulturalnej, rekreacyjnej i pozaszkolnych form edukacji. Zła sytuacja finansowa wielu rodzin – znaczny odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej. Niska świadomość ekologiczna. Niskie wykształcenie	Bezpośrednia interwencja polegająca na skierowaniu do dorosłych, młodzieży i dzieci oferty kulturalnej, rekreacyjnej i pozaszkolnych form edukacji w ramach projektów grantowych (PROW 2014-2020). Pośrednia interwencja polegająca na możliwości korzystania z infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej objętej wsparciem w ramach PROW 2014-2020
Organizacje pozarządowe	Niski potencjał ludzki i finansowy, ograniczone możliwości realizacji inicjatyw lokalnych. Słabo zadbane dziedzictwo lokalne. Słaba promocja obszaru.	Umożliwienie realizacji projektów w ramach tzw. grantów na warunkach uproszczonych procedur, bez wymaganego wkładu finansowego do

	Słabe wykorzystanie dóbr dziedzictwa lokalnego Słabo rozwinięta oferta kulturalna i rekreacyjna Niska świadomość ekologiczna.	projektów z możliwością uwzględnienia wkładu niepieniężnego wnioskodawcy (PROW 2014-2020)
JST	Braki w infrastrukturze rekreacyjnej, kulturalnej i turystycznej Słaby stan większości budynków pełniących funkcje świetlic wiejskich Słabo zagospodarowana przestrzeń publiczna Słabe wykorzystanie dóbr dziedzictwa lokalnego Niski poziom życia i postępujący proces starzenia mieszkańców Słabo rozwinięta oferta kulturalna i rekreacyjna Niska świadomość ekologiczna.	Bezpośrednia interwencja polegająca na skierowaniu wsparcia na budowę lub przebudowę ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej, kulturalnej, turystycznej. Pośrednio – preferencje przy wyborze operacji dotyczących infrastruktury mającej wpływ na poprawę jakości życia, realizujących cele środowiskowe lub klimatyczne
Kościóły i związki wyznaniowe	Słabe wykorzystanie dóbr dziedzictwa lokalnego Słabo zadbane dziedzictwo lokalne Słaba promocja obszaru Niska świadomość ekologiczna	Bezpośrednia interwencja polegająca na skierowaniu wsparcia na zachowanie dziedzictwa lokalnego.
LGD „Sierpeckie Partnerstwo”		Poprzez planowanie i wdrażanie lokalnych strategii rozwoju następuje wzmacnianie spójności podejmowanych lokalnie decyzji, poprawa jakości zarządzania i wzmacnianie kapitału społecznego w społecznościach wiejskich, częstsze stosowanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie rozwoju regionu.

ROZDZIAŁ IV. Analiza SWOT obszaru objętego działalnością Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo”

Analiza SWOT jest jedną z najpopularniejszych technik analitycznych, która służy porządkowaniu danych i informacji, wykorzystywaną w uspołecznionym procesie planowania. Jako narzędzie analizy strategicznej stosowana w zespołowej analizie i ocenie zjawisk, zdarzeń i problemów, służąca do określenia najlepszych kierunków rozwoju obszaru. Wstępną ocenę szans i zagrożeń procesu rozwoju, w kontekście własnych atutów (silnych stron) i słabości, przygotowano w oparciu o dokumenty strategiczne gmin partnerskich. Następnie w analizę SWOT zaangażowano lokalną społeczność obszaru LGD, poprzez zorganizowanie 7 ogólnodostępnych spotkań informacyjno-konsultacyjnych oraz przeprowadzenie badań ankietowych wśród mieszkańców na temat problemów i potrzeb, atutów i słabości obszaru LGD oraz przedsiębiorców nt. warunków prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze objętym LSR. W spotkaniach brali udział na równych zasadach i przy w miarę zachowanych proporcjach przedstawiciele wszystkich sektorów, na których oparte jest działanie LGD, tj. przedstawiciele sektora społecznego, gospodarczego, publicznego i mieszkańcy.

Przygotowana podczas spotkań z mieszkańcami, uzupełniona o wyniki badań ankietowych, analiza SWOT była obszerna, dotyczyła prawie wszystkich dziedzin życia społeczności lokalnej. Prowadząca spotkanie zwracała szczególną uwagę w dyskusji z mieszkańcami na te elementy, które mogą być objęte wsparciem PROW na lata 2014-2020. Następnie analizę SWOT przekazano do dalszych spraw zespołu roboczego LSR, przedstawiciele wszystkich gmin partnerskich, których wiedza, doświadczenie, bądź plany odnośnie przyszłego rozwoju łączą się z zakresem i tematyką strategii. Zespół roboczy ds. LSR, po długiej dyskusji, uwzględnił w analizie SWOT te elementy, które są istotne z punktu widzenia mieszkańców i kierunków rozwoju obszaru:

Mocne strony	Słabe strony
1) Korzystne położenie komunikacyjne zarówno drogowe, jak i kolejowe (przez obszar LGD przebiega droga krajowa nr 10, dwie drogi wojewódzkie nr: 560 i 541 oraz dwie linie kolejowe relacji: Toruń-Sierpc-Nasielsk, Sierpc-Płock-Kutno) 2) Zasoby przyrodnicze, w tym: Obszar Krajobrazu Chronionego Przysięczce Skrzy Prawej na terenie czterech gmin, trzy jeziora: Bledziewskie, Szczutowskie, Urszulewskie, rzeki: Skrzy, Sierpienica, Raciążnica, Wierzbica, Głowienica i Czernica 3) Wolne tereny inwestycyjne: w gminie Sierpc, w mieście Sierpcu, obszar ożywienia gospodarczego w gminie Mochowo 4) Duży potencjał siły roboczej do zagospodarowania 5) Zapoczątkowany rozwój ekonomii społecznej (pierwsza Spółdzielnia Socjalna w Sierpcu „Pod jednym dachem”) 6) Wyspecjalizowane obszary produkcji rolnej, stanowiące bazę surowcową (mleko, żywiec rzeźny) dla przetwórstwa rolno-spożywczego 7) Produkty regionalne (ser, piwo, smalec) 8) Zasoby dziedzictwa kulturowego, zwłaszcza sakralnego. Bogata historia, tradycje kulturalne 9) Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu rozbudowane o Centrum Kulturalno-Rekreacyjne, zapewniające nocleg dla 150 gości jednocześnie 10) Centrum Kultury i Sztuki w Sierpcu 11) Nowa i zmodernizowana infrastruktura rekreacyjna i sportowa (liczne boiska, w tym orliki, place zabaw, basen, siłownie plenerowe, w większości wyremontowane świetlice) 12) Bogaty kalendarz imprez kulturalnych/plenerowych (dożynki, rodzinne festyny sportowe, pikniki, turnieje w halach sportowych, plenery: malarski i rzeźbiarski)	1) Niski poziom przedsiębiorczości 2) Zjawisko długotrwałego bezrobocia, ubóstwa, znaczny odsetek korzystających z pomocy społecznej 3) Niska jakość infrastruktury drogowej i kolejowej 4) Niski poziom życia i postępujący proces starzenia mieszkańców 5) Słabe wykorzystanie dóbr dziedzictwa lokalnego 6) Słabe wykorzystanie potencjału rolnictwa 7) Braki w infrastrukturze rekreacyjnej, kulturalnej i turystycznej 8) Słaby stan większości budynków pełniących funkcje świetlic wiejskich 9) Słabo zagospodarowana przestrzeń publiczna 10) Słabo zadbane dziedzictwo lokalne 11) Słaba promocja obszaru 12) Słabo rozwinięta oferta kulturalna, rekreacyjna i pozaszkolne formy edukacji 13) Niski poziom wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnej (TIK) 14) Niska świadomość ekologiczna 15) Niski poziom wykształcenia, umiejętności i kwalifikacji mieszkańców 16) Niski potencjał ludzki i finansowy
Szanse	Zagrożenia
1) Rozwój przedsiębiorczości opartej o nowe technologie, nieuciążliwe dla środowiska 2) Rozwój przedsiębiorczości i pozarolniczych miejsc pracy przy wykorzystaniu potencjału wewnętrznego obszaru 3) Rozwój turystyki i agroturystyki, jako alternatywnych form zatrudnienia 4) Znaczące środki wspierające dalszy rozwój obszarów wiejskich 5) Stosunkowo niewielka odległość od lotniska w Modlinie 6) Rozwój lokalnych usług socjalnych dla osób zależnych 7) Rozwój gospodarki internetowej 8) Zwiększająca się mobilność społeczeństw, migracja ludności miejskiej na obszary wiejskie 9) Wsparcie procesu rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w Polsce	1) Nierówna konkurencja ze strony producentów państw członkowskich UE 2) Brak skutecznej polityki państwa wobec rolnictwa i obszarów wiejskich 3) Słaby system interwencji Państwa (rolnictwo słabo chronione) 4) Wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej 5) Brak stabilności finansowej JST, koniecznej do realizacji zadań inwestycyjnych 6) Pogłębiające się zjawisko wykluczenia społecznego 7) Rosnące trudności ze znalezieniem pracy osób w wieku do 30 roku życia i powyżej 50 roku życia 8) Drenaż kadr przez aktywniejsze ośrodki rozwoju 9) Napływ na rynek krajowy tanich produktów, niskiej jakości, powodujący spadek konkurencyjności polskich produktów

10) Efektywniejsze wykorzystanie środków z funduszy europejskich	10) Umacnianie „szarej strefy”
11) Rosnące zainteresowanie „zdrową żywnością”	11) Słaba promocja kultury, usług i produktów lokalnych
	12) Niski poziom edukacji

Tak sformułowaną analizę SWOT przedstawiono mieszkańcom do e-konsultacji. Uwag nie zgłoszono. Analiza SWOT stanowiła podstawę do określenia wizji oraz celów, które zostały wyznaczone do osiągnięcia poprzez wdrożenie LSR.

Największy problem obszaru to niski poziom przedsiębiorczości, długotrwałe bezrobocie, znaczny odsetek osób korzystających z pomocy społecznej. Wskazują na to dane GUS i PUP oraz informacje z zebrań z mieszkańcami i z badań ankietowych. Uwzględniając opinie mieszkańców, za główny cel strategii, uznano zrównoważony rozwój mikro i małych przedsiębiorstw, kierując na ten cel 50% budżetu LSR, przeznaczając je na tworzenie nowych firm i rozwój istniejących. Drugi obszar wymagający wsparcia w opinii mieszkańców to poprawa jakości życia, a więc rozwój ogólnodostępnej infrastruktury oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego. Trzeci cel strategiczny wynikający z analizy SWOT to odnowa i zachowanie dziedzictwa lokalnego. W opinii mieszkańców posiadamy bogate dziedzictwo kulturowe, które wymaga rewitalizacji, większej promocji i lepszego wykorzystania.

Reasumując, po analizie czterech grup czynników (mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia) wyznaczone zostały cele ogólne, które przełożą się na rozwój obszaru objętego działaniem LGD. Stwierdziliśmy, że głównym czynnikiem warunkującym rozwój obszaru objętego działaniem LGD i jednocześnie podnoszącym jakość życia jest rozwój tzw. *przedsiębiorczości wiejskiej*, rozumianej jako wszelka aktywność społeczno-gospodarcza, której efektem jest:

- rozwój mikro i małych firm,
- rozwój ogólnodostępnej infrastruktury na obszarze,
- wzmocnienie kapitału społecznego,
- odnowienie lokalnego dziedzictwa,
- promocja zasobów lokalnych i integracja mieszkańców.

W związku z powyższym, określono wizję obszaru objętego działaniem LGD „Sierpeckie Partnerstwo” opartą o powyższe wskazówki, które w ogólnym stwierdzeniu zawarte zostały w pojęciu „*przedsiębiorczości wiejskiej*”.

Wizja obszaru partnerstwa LGD „Sierpeckie Partnerstwo”:

Ziemia Sierpecka to obszar, gdzie ludzie mają dobre warunki do życia, pracy i odpoczynku. To miejsce przyjazne dla mieszkańców oraz korzystne do rozwijania przedsiębiorczości lokalnej.

ROZDZIAŁ V. Cele i wskaźniki

Specyfikacja wskaźników przypisanych do przedsięwzięć, celów szczegółowych i celów ogólnych wraz z uzasadnieniem wyboru konkretnego wskaźnika w kontekście ich adekwatności do celów i przedsięwzięć

1.0	CEL OGÓLNY 1	Zrównoważony rozwój sektora mikro i małych przedsiębiorstw na obszarze LSR						
1.1	CELE	Wzmocnienie potencjału mikro i małych przedsiębiorstw na obszarze LSR do 2023 roku						
1.2	SZCZEGÓŁOWE	Zwiększenie poziomu przedsiębiorczości mieszkańców na obszarze LSR do 2023 roku						
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	stan początkowy 2014 rok	plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru		
W1.0.1	Zmniejszenie udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci (ogółem)		%	12,8	12,0	GUS Bank Danych Lokalnych		
W1.0.1	Wzrost liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności		Liczba podmiotów/ 10 tys. ludności	625	630	GUS Bank Danych Lokalnych		
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	Jednostka miary	stan początkowy 2016 rok	plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru		
w1.1	liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem), w tym dla osób pochodzących z tzw. grup defaworyzowanych		sztuka	0	10	Ankieta monitorująca Beneficjenta		
w1.2	liczba utworzonych miejsc pracy, w tym samozatrudnienie		sztuka	0	20	Ankieta monitorująca Beneficjenta		
	liczba utworzonych miejsc pracy, w tym przez osoby pochodzące z grup defaworyzowanych		sztuka	0	16	Ankieta monitorująca Beneficjenta		
Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	Wskaźniki produktu				
				nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
						początkowa 2016 rok	końcowa 2023 rok	
1.1.1	„Lokalne firmy podstawą zrównoważonej gospodarki”	Podmioty prowadzące działalność gospodarczą, jako mikro lub małe przedsiębiorstwo.	Konkurs 2 120 000 zł	liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego	sztuka	0	10	Ankieta monitorująca Beneficjenta i/lub sprawozdania końcowe z realizacji operacji doręczane przez Beneficjentów do SW

		Osoby z grup defaworyzowanych, w tym bezrobotne		przedsiębiorstwa				wraz z wnioskiem o płatność końcową
1.2.1	„Nowe firmy w Sierpeckim Partnerstwie”	Mieszkańcy obszaru LSR Osoby z grup defaworyzowanych, w tym bezrobotne.	Konkurs 2 160 000 zł	liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	sztuka	0	36	Ankieta monitorująca Beneficjenta i/lub sprawozdania końcowe z realizacji operacji doręczane przez Beneficjentów do SW wraz z wnioskiem o płatność końcową
SUMA			4 280 000 zł	cel szczegółowy 1.1 – 2 120 000 zł; cel szczegółowy 1.2 – 2 160 000 zł				

2.0	CEL OGÓLNY 2	Poprawa jakości życia na obszarze LSR					
2.1	CELE SZCZEGÓŁOWE	<i>Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury na obszarze LSR do 2023 roku</i>					
2.2		<i>Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców na obszarze LSR do 2023 roku</i>					
2.3		<i>Aktywizacja lokalnej społeczności do 2023 roku</i>					
		<i>Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>stan początkowy 2014 rok</i>	<i>plan 2023 rok</i>	<i>Źródło danych/sposób pomiaru</i>	
W2.0	Liczba pracujących na 1000 mieszkańców		sztuka	131	135	GUS Bank Danych Lokalnych	
		<i>Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>stan początkowy 2016 Rok</i>	<i>plan 2023 rok</i>	<i>Źródło danych/sposób pomiaru</i>	
w2.1	liczba osób korzystających z wybudowanych i przebudowanych wybudowanych lub przebudowanych lub zmodernizowanych lub doposażonych obiektów infrastruktury kulturalnej, turystycznej i rekreacyjnej		osoba	0	3000	Ankieta monitorująca Beneficjenta	
w2.2	liczba osób uczestniczących w szkoleniach i innych przedsięwzięciach w zakresie podnoszenia kapitału społecznego, zwłaszcza w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych		osoba	0	80	Ankieta monitorująca Beneficjenta	
w2.3	liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD		osoba	0	50	Sprawozdanie do SW	
	liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych (konferencja, szkolenie, warsztat, wyjazd)		osoba	0	177	Sprawozdanie do SW	
	liczba odbiorców publikacji informacyjno-promocyjnych		osoba	0	7700	Sprawozdanie do SW	
	liczba osób biorących udział w działaniach promocyjnych LGD (stoiska, konkursy)		osoba	0	550	Sprawozdanie do SW	

		liczba projektów skierowanych do grup docelowych (grupy defaworyzowane, młodzież, turyści)		sztuka	0	2	Sprawozdanie do SW	
Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	Wskaźniki produktu				
				nazwa	Jednostka miary	wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
						początkowa 2016 rok	końcowa 2023 rok	
2.1.1	„Nowoczesna infrastruktura podstawą jakości życia”	Mieszkańcy obszaru LSR, turyści odwiedzający teren LSR	Konkurs 3 090 000 zł	liczba wybudowanych i przebudowanych liczba wybudowanych lub przebudowanych lub zmodernizowanych lub wyposażonych obiektów infrastruktury kulturalnej, turystycznej i rekreacyjnej	sztuka	0	30	Ankieta monitorująca Beneficjenta i/lub sprawozdania końcowe z realizacji operacji doręczane przez Beneficjentów do SW wraz z wnioskiem o płatność końcową
2.2.1	„Kapitał ludzki społeczności sierpeckiej”	Mieszkańcy obszaru LSR	Projekt grantowy 50 000 zł	liczba szkoleń i innych przedsięwzięć w zakresie podnoszenia kapitału społecznego, zwłaszcza w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych	sztuka	0	4	Ankieta monitorująca Beneficjenta i/lub sprawozdania końcowe z realizacji operacji doręczane przez Beneficjentów do SW wraz z wnioskiem o płatność końcową
2.3.1	„Lokalna grupa działania animatorem życia społecznego”	Mieszkańcy obszaru LSR, turyści odwiedzający teren LSR	Aktywizacja 450 000 zł	liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	osobodni	0	8	Sprawozdanie do SW
				liczba osobodni szkoleń dla	osobodni	0	28	Sprawozdanie do SW

			członków organów LGD				
			liczba podmiotów, którym udzielono doradztwa	sztuka	0	110	Sprawozdanie do SW
			liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych (konferencja, szkolenie, warsztat, wyjazd)	sztuka	0	12	Sprawozdanie do SW
			liczba publikacji informacyjno-promocyjnych	sztuka	0	44	Sprawozdanie do SW
			liczba działań promocyjnych LGD (stoiska, konkursy)	sztuka	0	7	Sprawozdanie do SW
		Projekt współpracy 140 000 zł	liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym współpracy międzynarodowej	sztuka	0	2	Sprawozdanie do SW
			liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	sztuka	0	5	Sprawozdanie do SW
SUMA		3 730 000 zł	cel szczegółowy 2.1 – 3 090 000 zł; cel szczegółowy 2.2 – 50 000 zł; cel szczegółowy 2.3 – 590 000 zł				

3.0	CEL OGÓLNY 3	Odnowa i zachowanie dziedzictwa lokalnego obszaru Sierpeckiego Partnerstwa				
3.1	CELE SZCZEGÓŁOWE	Odnowienie lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego na obszarze LSR do 2023 roku				
3.2		Wypromowanie zasobów lokalnych obszaru LSR do 2023 roku				
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	stan początkowy 2014 rok	plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru

W3.0	Liczba organizacji pozarządowych/liczba grup nieformalnych			sztuka	135	140	Wyszukiwarka podmiotów zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym udostępniona przez Ministerstwo Sprawiedliwości	
			Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	Jednostka miary	stan początkowy 2016 rok	plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru	
w3.1	liczba osób odwiedzających odnowione zabytki			sztuka	0	200	Ankieta monitorująca Beneficjenta	
w3.2	liczba osób korzystających z inicjatyw promujących lokalne dziedzictwo przyrodnicze, kulturowe i historyczne oraz inne atrakcje turystyczne i produkty lokalne			sztuka	0	280	Ankieta monitorująca Beneficjenta	
Przedsięwzięcia			Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	Wskaźniki produktu			
					nazwa	Jednostka miary	wartość	
		początkowa 2016 rok	końcowa 2023 rok					
3.1.1	„Odnowione dziedzictwo Ziemi Sierpeckiej ocalone od zapomnienia”	Mieszkańcy obszaru LSR, turyści odwiedzający teren LSR	konkurs 100 000 zł	liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim	sztuka	0	2	Ankieta monitorująca Beneficjenta i/lub sprawozdania końcowe z realizacji operacji doręczane przez Beneficjentów do SW wraz z wnioskiem o płatność końcową
3.2.1	„Lokalne inicjatywy promujące dziedzictwo Ziemi Sierpeckiej”	Mieszkańcy obszaru LSR, turyści odwiedzający teren LSR	projekt grantowy 250 000 zł	liczba inicjatyw promujących lokalne dziedzictwo przyrodnicze, kulturowe i historyczne oraz inne atrakcje turystyczne i produkty lokalne (np. imprezy, lokalne zespoły,	sztuka	0	14	Ankieta monitorująca Beneficjenta i/lub sprawozdania końcowe z realizacji operacji doręczane przez Beneficjentów do SW wraz z wnioskiem o płatność końcową

			grupy artystyczne, publikacje)			
SUMA			350 000 zł	cel szczegółowy 3.1 – 100 000 zł; cel szczegółowy 3.2 – 250 000 zł.		

CEL OGÓLNY	1. Zrównoważony rozwój sektora mikro i małych przedsiębiorstw na obszarze LSR
CELE SZCZEGÓŁOWE	1.1. Wzmocnienie potencjału mikro i małych przedsiębiorstw na obszarze LSR do 2023 roku 1.2. Zwiększenie poziomu przedsiębiorczości mieszkańców na obszarze LSR do 2023 roku
PRZEDSIĘWZIĘCIA	1.1.1. „Lokalne firmy podstawą zrównoważonej gospodarki” 1.2.1. „Nowe firmy w Sierpeckim Partnerstwie”
UZASADNIENIE FORMUŁOWANIA CELÓW W ODNIESIENIU DO KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	Informacje zebrane w procesie badań i konsultacji uzasadniają konieczność interwencji znaczącej części środków LSR na wsparcie operacji w zakresie rozwoju gospodarczego, w tym tworzenia nowych miejsc pracy na obszarze LSR i wzmocnienia konkurencyjności lokalnych mikro i małych przedsiębiorstw.
POWIĄZANIE Z ANALIZĄ SWOT	Słabe strony obszaru LSR wykazane w analizie SWOT: Niski poziom przedsiębiorczości, zjawisko długotrwałego bezrobocia, ubóstwa, słabe wykorzystanie potencjału rolnictwa, duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej, niska świadomość ekologiczna, niski poziom wykształcenia, umiejętności i kwalifikacji mieszkańców. Zagrożenia obszaru LSR wykazane w analizie SWOT: Nierówna konkurencja ze strony producentów państw członkowskich UE, brak skutecznej polityki państwa wobec rolnictwa i obszarów wiejskich, słaby system interwencji Państwa (rolnictwo słabo chronione), wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej, pogłębiające się zjawisko wykluczenia społecznego, rosnące trudności ze znalezieniem pracy osób w wieku do 30 roku życia i powyżej 50 roku życia, drenaż kadr przez aktywniejsze ośrodki rozwoju, napływ na rynek krajowy tanich produktów, niskiej jakości, powodujący spadek konkurencyjności polskich produktów.
POWIĄZANIE Z DIAGNOZĄ OBSZARU	W diagnozie wykazano wysoki poziom bezrobocia, niskie wykształcenie i brak kwalifikacji. Na obszarze działania LGD „Sierpeckie Partnerstwo” nie ma instytucji, która wspierałaby przedsiębiorców pod względem prawno-organizacyjnym. Duża liczba osób pobierających świadczenia z pomocy społecznej (ponad 15% mieszkańców obszaru LGD – 2014 r.). Dobre położenie komunikacyjne obszaru oraz wolne tereny inwestycyjne stwarzają potencjał do rozwoju firm lokalnych i zainteresowania zewnętrznymi inwestorów.

CEL OGÓLNY	2. Poprawa jakości życia na obszarze LSR
CELE SZCZEGÓŁOWE	2.1. Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury na obszarze LSR do 2023 roku 2.2. Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców na obszarze LSR do 2023 roku 2.3. Aktywizacja lokalnej społeczności do 2023 roku
PRZEDSIĘWZIĘCIA	2.1.1. „Nowoczesna infrastruktura podstawą jakości życia” 2.2.1. „Kapitał ludzki społeczności sierpeckiej” 2.3.1. „Lokalna grupa działania animatorem życia społecznego”
UZASADNIENIE	Cele formułowane były w oparciu o szczegółową analizę potrzeb i problemów mieszkańców obszaru LSR, które miały szeroki zasięg

FORMUŁOWANIA CELÓW W ODNIESIENIU DO KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	i urozmaicone formy wykazane w opisie celu 1 oraz szczegółowo opisane w rozdziale II – Partycypacyjny charakter LSR.
OWIĄZANIE Z ANALIZĄ SWOT	Słabe strony obszaru LSR wykazane w analizie SWOT: niski poziom życia i postępujący proces starzenia mieszkańców, braki w infrastrukturze rekreacyjnej, kulturalnej i turystycznej, niska świadomość ekologiczna, słabe wykorzystanie dóbr dziedzictwa lokalnego, niski poziom wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnej (TIK), niski poziom wykształcenia, umiejętności i kwalifikacji mieszkańców, słaby stan większości budynków pełniących funkcje świetlic wiejskich, słabo zagospodarowana przestrzeń publiczna. Zagrożenia obszaru LSR wykazane w analizie SWOT: Pogłębiające się zjawisko wykluczenia społecznego, rosnące trudności ze znalezieniem pracy osób w wieku do 30 roku życia i powyżej 50 roku życia niski poziom edukacji.
POWIĄZANIE Z DIAGNOZĄ OBSZARU	Wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych wskazują na braki w infrastrukturze rekreacyjnej, kulturalnej i turystycznej. Mieszkańcy również, jako słabo rozwiniętą ocenili ofertę kulturalną, rekreacyjną i pozaszkolne formy edukacji. Stąd potrzeba interwencji w rozwój nowoczesnej bazy rekreacyjnej, kulturalnej i turystycznej oraz aktywizacji mieszkańców.

CEL OGÓLNY	3. Odnowa i zachowanie dziedzictwa lokalnego obszaru Sierpeckiego Partnerstwa
CELE SZCZEGÓŁOWE	3.1. Odnowienie lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego na obszarze LSR do 2023 roku 3.2. Wypromowanie zasobów lokalnych obszaru LSR do 2023 roku
PRZEDSIĘWZIĘCIA	3.1.1. „Odnowione dziedzictwo Ziemi Sierpeckiej ocalone od zapomnienia” 3.2.1. „Lokalne inicjatywy promujące dziedzictwo Ziemi Sierpeckiej ”
UZASADNIENIE FORMUŁOWANIA CELÓW W ODNIESIENIU DO KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	Cele formułowane były w oparciu o szczegółową analizę potrzeb i problemów mieszkańców obszaru LSR, które miały szeroki zasięg i zróżnicowane formy wykazane w opisie celu 1 oraz szczegółowo opisane w rozdziale II – Partycypacyjny charakter LSR.
POWIĄZANIE Z ANALIZĄ SWOT	Słabe strony obszaru LSR wykazane w analizie SWOT: Słabe wykorzystanie dóbr dziedzictwa lokalnego, słabo zadbane dziedzictwo lokalne, słaba promocja obszaru, słabo rozwinięta oferta kulturalna i rekreacyjna Zagrożenia obszaru LSR wykazane w analizie SWOT: Pogłębiające się zjawisko wykluczenia społecznego, słaba promocja kultury, usług i produktów lokalnych
POWIĄZANIE Z DIAGNOZĄ OBSZARU	Na terenie gmin tworzących „Sierpeckie Partnerstwo” występuje wiele zabytkowych obiektów świadczących o chlubnej przeszłości tych terenów. O ile stan zabytków sakralnych jest dość dobry, młyny wodne, a zwłaszcza zabytkowe zespoły parkowo-dworskie wymagają renowacji. Na obszarze LGD „Sierpeckie Partnerstwo” funkcjonują organizacje z sektora społecznego zarejestrowane w KRS lub w ewidencji starosty, koła gospodyń wiejskich, które w ostatnich latach się reaktywują, nie rejestrując jednak swojej działalności. Na terenie organizowane są różnego rodzaju festyny, zawody, pikniki i biesiady zgodnie z zapotrzebowaniem mieszkańców. Aktywność organizacji byłaby większa gdyby otrzymywały więcej wsparcia organizacyjno-finansowego. Na obszarze objętym działalnością Stowarzyszenia LGD „Sierpeckie Partnerstwo” nie ma produktów wpisanych na Listę Produktów

Tradycyjnych.

Wykazanie zgodności celów z celami programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR

Lokalna Strategia Rozwoju obszaru objętego działalnością Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo” zakłada realizację projektów w zakresie podejścia LEADER lub inaczej – instrumentu RLKS, tj. „*Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność*” w ramach **Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020** współfinansowanego ze środków **Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich**.

Cele określone w Lokalnej Strategii Rozwoju są w zgodne z celami PROW 2014-2020.

Cele szczegółowe PROW 2014-2020	Cele przekrojowe	Uzasadnienie zgodności z celami LSR
LEADER/RLKS jest przypisany do celu szczegółowego B6 „ <i>wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich</i> ” w ramach priorytetu 6 „ <i>wspieranie włączenia społecznego, ograniczenia ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich</i> ”	Ochrona środowiska. Przeciwdziałanie zmianom klimatu. Innowacyjność.	Cele LSR wpisują się w realizację celów PROW w ramach priorytetu 6. Cel 1 LSR – „ <i>Zrównoważony rozwój sektora mikro i małych przedsiębiorstw na obszarze LSR</i> ” zakłada wspieranie przez LGD interwencji w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy na obszarze LSR, z uwzględnieniem osób z grup defaworyzowanych w kontekście rynku pracy. Do osób z grupy defaworyzowane skierowane będą również działania zaplanowane w zakresie celu 3 LSR – „ <i>Odnowa i zachowanie dziedzictwa lokalnego obszaru Sierpeckiego Partnerstwa</i> ”. Uzupełnieniem tych działań będą inwestycje w infrastrukturę rekreacyjną, kulturalną i turystyczną. Podniesienie standardu życia poprzez dostęp do nowej lub ulepszonej infrastruktury wzmocni konkurencyjność społeczną i gospodarczą obszaru LSR. Cele LSR są także spójne z celami przekrojowymi PROW. Kryteria wyboru i oceny operacji przewidują premiowanie działań, które zakładają realizację celów środowiskowych lub klimatycznych oraz mające innowacyjny charakter polegający na wdrożeniu nowego na obszarze LSR lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych.

Przedstawienie celów z podziałem na źródła finansowania

Cel ogólny LSR	Cele szczegółowe	Źródło finansowania
1. <i>Zrównoważony rozwój sektora mikro i małych przedsiębiorstw na obszarze LSR</i>	1.1. Wzmocnienie potencjału mikro i małych przedsiębiorstw na obszarze LSR do 2023 roku 1.2. Zwiększenie poziomu przedsiębiorczości mieszkańców na obszarze LSR do 2023 roku	PROW 2014-2020
2. <i>Poprawa jakości życia na obszarze LSR</i>	2.1. Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury na obszarze LSR do 2023 roku 2.2. Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców na obszarze LSR do 2023 roku 2.3. Aktywizacja lokalnej społeczności do 2023 roku	
3. <i>Odnowa i zachowanie dziedzictwa lokalnego obszaru Sierpeckiego Partnerstwa</i>	3.1. Odnowienie lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego na obszarze LSR do 2023 roku 3.2. Wypromowanie zasobów lokalnych obszaru LSR do 2023 roku	

Przedstawienie przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS a także wskazanie sposobu ich realizacji wraz z uzasadnieniem

W ramach Lokalnej Strategii Rozwoju zaplanowano 6 przedsięwzięć:

Przedsięwzięcie 1.1.1. „Lokalne firmy podstawą zrównoważonej gospodarki”

<i>Sposób realizacji przedsięwzięcia wraz z uzasadnieniem (opis zakresu projektów/operacji)</i>	Przedsięwzięcie odpowiada na potrzeby i problemy zdiagnozowane na obszarze LSR: niski poziom przedsiębiorczości, zjawisko długotrwałego bezrobocia, ubóstwa, znaczny odsetek korzystających z pomocy społecznej, słabe wykorzystanie potencjału rolnictwa, niska świadomość ekologiczna, niski poziom wykształcenia, umiejętności i kwalifikacji mieszkańców.
<i>Grupy docelowe (opis grupy i uzasadnienie jej wyboru)</i>	Podmioty prowadzące działalność gospodarczą, jako mikro lub małe przedsiębiorstwo. Osoby z grup defaworyzowanych, w tym bezrobotne.
<i>Forma wdrożenia (tryb konkursowy/projekt grantowy/operacja własna/projekt współpracy)</i>	<u>Konkurs</u> w zakresie rozwijania działalności gospodarczej
<i>Źródło finansowania</i>	<u>Program</u> : Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Przedsięwzięcie 1.2.1. „Nowe firmy w Sierpeckim Partnerstwie”

<i>Sposób realizacji przedsięwzięcia wraz z uzasadnieniem (opis zakresu projektów/operacji)</i>	Przedsięwzięcie odpowiada na potrzeby i problemy zdiagnozowane na obszarze LSR: niski poziom przedsiębiorczości, zjawisko długotrwałego bezrobocia, ubóstwa, znaczny odsetek korzystających z pomocy społecznej, słabe wykorzystanie potencjału rolnictwa, niska świadomość ekologiczna, niski poziom wykształcenia, umiejętności i kwalifikacji mieszkańców.
<i>Grupy docelowe (opis grupy i uzasadnienie jej wyboru)</i>	Mieszkańcy obszaru LSR spełniający kryteria określone w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz.U. z 2015, Nr 0, poz. 1570). Osoby z grup defaworyzowanych, w tym bezrobotne.
<i>Forma wdrożenia (tryb konkursowy/projekt grantowy/operacja własna/projekt współpracy)</i>	<u>Konkurs</u> w zakresie podejmowania działalności gospodarczej
<i>Źródło finansowania</i>	<u>Program</u> : Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Przedsięwzięcie 2.1.1. „Nowoczesna infrastruktura podstawą jakości życia”

<i>Sposób realizacji przedsięwzięcia wraz z uzasadnieniem (opis zakresu projektów/operacji)</i>	Przedsięwzięcie będzie realizowane poprzez działania inwestycyjne, przyczyniające się do podniesienia standardu życia mieszkańców oraz atrakcyjności turystycznej i kulturalnej obszaru LSR. W analizie SWOT wśród słabych stron wskazano: słabe wykorzystanie dóbr dziedzictwa lokalnego, braki w infrastrukturze rekreacyjnej, kulturalnej i turystycznej, słaby stan większości budynków pełniących funkcje świetlic wiejskich, słabo zagospodarowana przestrzeń publiczna. Stąd konieczność interwencji w rozwój nowoczesnej bazy rekreacyjnej, kulturowej i turystycznej. Realizacja przedsięwzięcia nastąpi poprzez budowę lub przebudowę lub modernizację lub doposażenie ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub
---	--

	kulturalnej, np. świetlice wiejskie, siłownie zewnętrzne, place zabaw, wiaty i/lub miejsca postojowe przy ścieżkach i szlakach turystycznych, itp.
<i>Grupy docelowe (opis grupy i uzasadnienie jej wyboru)</i>	Mieszkańcy obszaru LSR, turyści odwiedzający teren LSR
<i>Forma wdrożenia (tryb konkursowy/projekt grantowy/operacja własna/projekt współpracy)</i>	<u>Konkurs</u>
<i>Źródło finansowania</i>	<u>Program:</u> Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Przedsięwzięcie 2.2.1. „Kapitał ludzki społeczności sierpeckiej”	
<i>Sposób realizacji przedsięwzięcia wraz z uzasadnieniem (opis zakresu projektów/operacji)</i>	Przedsięwzięcie będzie realizowane poprzez działania edukacyjne podnoszące wiedzę mieszkańców w zakresie ochrony środowiska i klimatu, w tym szkoleń. Potrzeba realizacji przedsięwzięcia wynika ze zdiagnozowanych problemów i potrzeb mieszkańców: niska świadomość ekologiczna, niski poziom wykształcenia, słabo rozwinięta oferta kulturalna, rekreacyjna i pozaszkolne formy edukacji, niski potencjał ludzki i finansowy. W ramach przedsięwzięcia planuje się realizację grantów w zakresie: wzmocnienia kapitału społecznego, w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, a także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych.
<i>Grupy docelowe (opis grupy i uzasadnienie jej wyboru)</i>	Mieszkańcy obszaru LSR
<i>Forma wdrożenia (tryb konkursowy/projekt grantowy/operacja własna/projekt współpracy)</i>	<u>Projekty grantowe</u>
<i>Źródło finansowania</i>	<u>Program:</u> Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Przedsięwzięcie 2.3.1. „Lokalna grupa działania animatorem życia społecznego”	
<i>Sposób realizacji przedsięwzięcia wraz z uzasadnieniem (opis zakresu projektów/operacji)</i>	Przedsięwzięcie będzie realizowane poprzez działania LGD „Sierpeckie Partnerstwo” w celu realizacji Planu komunikacji oraz w ramach działania 19.3 „Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania”. Będą miały one na celu skuteczne i systematyczne podnoszenie poziomu wiedzy mieszkańców na temat LSR, celów i przedsięwzięć, upowszechnianie informacji o możliwości skorzystania ze środków LSR, zasadach przyznawania pomocy i realizacji operacji, zwiększenie poziomu współpracy pomiędzy kluczowymi partnerami rozwoju społeczno-gospodarczego LSR, promowanie zasobów lokalnych LSR.
<i>Grupy docelowe</i>	Mieszkańcy obszaru LSR

<i>(opis grupy i uzasadnienie jej wyboru)</i>	Turyści odwiedzający teren LSR
<i>Forma wdrożenia (tryb konkursowy/projekt grantowy/operacja własna/projekt współpracy)</i>	<u>Aktywizacja / Projekt współpracy</u>
<i>Źródło finansowania</i>	<u>Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020</u>

Opis projektu współpracy

W okresie programowania 2014-2020 LGD „Sierpeckie Partnerstwo” planuje realizację dwóch projektów współpracy, w tym jednego międzynarodowego.

Projekt współpracy – krajowy

Cele projektu obejmują:

- I. Marketing istniejącej oferty turystycznej obszaru: zdefiniowanie grup docelowych, opracowanie ofert pod te grupy, publikacje, imprezy promocyjne, kampanię promocyjną (promocja marki i produktów);
- II. Rozwój produktów turystycznych związanych z:
 1. dziedzictwem przyrodniczym: obszary Natura 2000, Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy, Brudzeński Park Krajobrazowy, turystyką/ rekreacją wodną (Jezioro Zegrzyńskie, Wkra, Wisła, Skrwa Lewa, Pojezierze Gostynińskie, Narew, Bug, Skrwa Prawa), ekoturystyką, bird watching’iem, turystyką rowerową itd.,
 2. dziedzictwem kulturowym obszaru: historycznym (historyczne wydarzenia, postacie), kulturą ziemiańską (dwory, pałace), kulturą włościańską (m.in. skanseny w Sierpcu i Kuligowie), układy ruralistyczne, tradycyjna zabudowa gospodarcza), architekturą sakralną (kościół, kapliczki, cmentarze), - kulturą nadwiślańską (Muzeum Wisły, Muzeum Osadnictwa Nadwiślańskiego, Mini-muzeum Etnograficzne w Murzynowie), wielokulturowością (Olędrzy, Żydzi, Niemcy, mariawici, buddyści itd.), dziedzictwem kulinarnym (m.in. tradycje pszczelarskie) itd.
- III. Rozwój infrastruktury turystycznej na obszarze objętym projektem.

Projekt współpracy – międzynarodowy

Projekt współpracy międzynarodowej pomiędzy trzema LGD z Polski i dwiema z Włoch. Celem projektu będzie kultywowanie tradycji kulinarnych. Projekt skierowany będzie do młodzieży.

Cele:

1. odkrywanie przez młodzież lokalnych zasobów przyrodniczych, lokalnego dziedzictwa kulinarnego.,
2. rozwój gastronomicznych umiejętności młodzieży – rozwój turystyki,
3. wzmocnienie identyfikacji młodzieży z miejscem pochodzenia,
4. promocja turystyczna obszaru LGD przez jego ofertę kulinarną.

Działania:

1. Poszukiwanie przez młodzież lokalnych zasobów przyrodniczych o potencjale kulinarnym (wyprawy przyrodnicze, rozmowy z seniorami, badanie źródeł pisanych).
2. Poszukiwanie przez młodzież lokalnego dziedzictwa kulinarnego (rozmowy z seniorami, badanie źródeł pisanych).
3. Szkolenie gastronomiczne w lokalnych restauracjach zorientowane na wykorzystanie lokalnych ziół/roślin i przepisów.
4. Wspólne szkolenia gastronomiczne we Włoszech, Polsce.
5. Promocja „nowych starych” receptur w lokalnych restauracjach.

6. Opracowanie włosko-polskiej książki kucharskiej.
7. Promocja lokalnych restauracji w mediach społecznych.
8. Międzynarodowa impreza promująca rezultaty projektu w każdym z krajów.

Przedsięwzięcie 3.1.1. „Odnowione dziedzictwo Ziemi Sierpeckiej ocalone od zapomnienia”

<i>Sposób realizacji przedsięwzięcia wraz z uzasadnieniem (opis zakresu projektów/operacji)</i>	Przedsięwzięcie będzie realizowane poprzez działania inwestycyjne, przyczyniające się do podniesienia atrakcyjności turystycznej i kulturalnej obszaru LSR. W analizie SWOT wśród słabych stronach wskazano: słabe wykorzystanie dóbr dziedzictwa lokalnego, słabo zadbane dziedzictwo lokalne. Stąd konieczność interwencji w odnowienie zabytków, jako cennych atrakcji turystycznych obszaru, np. zabytkowe gotyckie kościoły i ich zabytkowe wyposażenie. Realizacja przedsięwzięcia nastąpi poprzez zachowania dziedzictwa lokalnego, np. restauracja lub renowacja obiektów zabytkowych.
<i>Grupy docelowe (opis grupy i uzasadnienie jej wyboru)</i>	Mieszkańcy obszaru LSR, turyści odwiedzający teren LSR
<i>Forma wdrożenia (tryb konkursowy/projekt grantowy/operacja własna/projekt współpracy)</i>	<u>Konkurs</u>
<i>Źródło finansowania</i>	<u>Program:</u> Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Przedsięwzięcie 3.2.1. „Lokalne inicjatywy promujące dziedzictwo Ziemi Sierpeckiej ”

<i>Sposób realizacji przedsięwzięcia wraz z uzasadnieniem (opis zakresu projektów/operacji)</i>	Przedsięwzięcie będzie realizowane poprzez inicjatywy oddolne, promujące lokalne dziedzictwo przyrodnicze, kulturowe i historyczne oraz inne atrakcje turystyczne i produkty lokalne. Potrzeba realizacji przedsięwzięcia wynika ze zdiagnozowanych problemów i potrzeb mieszkańców obszaru LGD „Sierpeckie Partnerstwo” dotyczących m.in.: słabej promocji obszaru, słabo rozwiniętej oferty kulturalnej i rekreacyjnej, niskiego potencjału organizacyjno-finansowego większości organizacji społecznych z obszaru LSR, duża liczba osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, także w zakresie dostępu do oferty kulturalnej, rekreacyjnej i edukacyjnej.
<i>Grupy docelowe (opis grupy i uzasadnienie jej wyboru)</i>	Mieszkańcy obszaru LSR, turyści odwiedzający teren LSR
<i>Forma wdrożenia (tryb konkursowy/projekt grantowy/operacja własna/projekt współpracy)</i>	<u>Projekty grantowe</u>
<i>Źródło finansowania</i>	<u>Program:</u> Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Specyfikacja wskaźników przypisanych do przedsięwzięć, celów szczegółowych i celów ogólnych wraz z uzasadnieniem wyboru konkretnego wskaźnika w kontekście ich adekwatności do celów i przedsięwzięć

Specyfikacja wskaźników przypisanych do przedsięwzięć, celów szczegółowych i celów ogólnych przedstawiona została w tabeli na początku niniejszego rozdziału.

Źródła pozyskania danych do pomiaru

Źródłem pozyskiwania danych do pomiaru, zgodnie z powyższą tabelą będą:

1. w przypadku wskaźników produktu – ankiety monitorujące dostarczane do biura Stowarzyszenia przez Beneficjentów realizujących operacje w ramach LSR i/lub kopie sprawozdań końcowych z realizacji operacji doręczane przez Beneficjentów do SW wraz z wnioskiem o płatność końcową,
2. w przypadku wskaźników rezultatu – ankiety monitorujące dostarczane do biura Stowarzyszenia przez Beneficjentów realizujących operacje w ramach LSR,
3. w przypadku wskaźników oddziaływania – oficjalne dane statystyczne GUS, dane z gmin, dane z PUP, dane z KRS.

Sposób i częstotliwość dokonywania pomiaru, uaktualniania danych (podanie dokładnego sposobu liczenia wskaźnika, algorytmów itp.).

Dokonywanie pomiaru odbywać się w oparciu o dostępne źródła, o których mowa powyżej, w rozbiciu półrocznym/rocznym.

Stan początkowy wskaźnika oraz wyjaśnienie sposobu jego ustalenia

Jak sama nazwa mówi, *wskaźnik produktu* mierzy fizyczne efekty realizacji pojedynczych operacji składających się na przedsięwzięcie. Efekt ten pojawia się natychmiast po zrealizowaniu każdego pojedynczego projektu w wyniku zaangażowania zasobów, głównie finansowych. Stan początkowy wskaźników produktu przypisanych do przedsięwzięć wynosi „0”.

Wskaźniki rezultatu odnoszą się do celów szczegółowych. Miarą osiągnięcia celów szczegółowych jest sposób wykorzystania produktów przez grupę docelową, dla której były one przeznaczone. Wszystkie określone w LSR wskaźniki rezultatu mierzą stan statyczny, np. „liczba osób uczestniczących w szkoleniach i innych przedsięwzięciach w zakresie podnoszenia kapitału społecznego, zwłaszcza w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych”. Dla tego typu wskaźników rezultatu wartość początkowa jest równa zero.

Zadaniem *wskaźników oddziaływania* jest dokonanie oceny osiągnięcia celów ogólnych strategii. Wskaźniki oddziaływania mają pokazać poprawę stanu, lub zmniejszenie zjawisk negatywnych w obrębie całej LGD, a nie wyłącznie w grupie docelowej. Wskaźniki oddziaływania to konsekwencje danej operacji wykraczające poza bezpośrednie i natychmiastowe efekty, dotyczące bezpośrednich beneficjentów oraz adresatów znajdujących się w otoczeniu. Wartość początkową wskaźnika oddziaływania została ustalona na 2014 r. Dane pochodzą z GUS, KRS.

Stan docelowy wskaźnika (ewentualnie poziomy przejściowe, jeśli takie są planowane) oraz wyjaśnienie dotyczące sposobu jego ustalenia (założenia do planowania)

Stany docelowe wskaźników zostały ustalone na podstawie „bazy pomysłów” zgłaszanych przez potencjalnych Beneficjentów.

ROZDZIAŁ VI. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań formalno-instytucjonalnych wraz ze związłą informacją wskazującą sposób powstawania poszczególnych procedur, ich kluczowe cele i założenia

Podstawy prawne rozwiązań proceduralnych

Zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. *ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006* (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”, do zadań LGD należy „*opracowanie niedyskryminującej i przejrzystej procedury wyboru oraz obiektywnych kryteriów wyboru operacji, które pozwalają uniknąć konfliktów interesów, gwarantując, że co najmniej 50% głosów w decyzjach dotyczących wyboru pochodzi od partnerów niebędących instytucjami publicznymi i umożliwiają wybór w drodze procedury pisemnej*”.

Ramy prawne dotyczące zasad wyboru operacji w ramach LSR określają także zapisy ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. *o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020* (Dz. U. z 2015 r. poz. 349), ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. *o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności* (Dz. U. z 2015r. poz. 378, dalej: ustawa) oraz ustawy z dnia 11 lipca 2014r. *o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1146 oraz z 2015 r. poz. 378.).

Sposób powstawania poszczególnych procedur

LGD „Sierpeckie Partnerstwo” pracując nad procedurami i kryteriami starało się określić je tak, by były jasne i czytelne. W przedsięwzięciach skierowanych do przedsiębiorców zawarliśmy kryteria dotyczące m.in.: ilości tworzonych miejsc pracy, premiując te operacje, które zakładają utworzenie większej liczby miejsc pracy niż minimalny wymagany, wnioskodawca należy do osób z grup defaworyzowanych lub zadeklarował zatrudnienie osoby z tej grupy, zaplanowaliśmy kryteria premiujące operacje zakładające realizację celów środowiskowych lub klimatycznych oraz innowacyjność. W przedsięwzięciu skierowanych do JST kryteria dotyczą m.in.: dostosowania infrastruktury dla osób niepełnosprawnych, realizację celów środowiskowych lub klimatycznych, realizację operacji w miejscowości zamieszkałej przez mniej niż 5 tys. mieszkańców, powiązanie operacji z operacjami innego przedsięwzięcia. W przedsięwzięciu dotyczącym odnowy dziedzictwa Ziemi Sierpeckiej uwzględniamy m.in.: kryteria, które premiąją operacje wnioskodawców posiadających doświadczenie w realizacji projektów, operacje realizowane w partnerstwie oraz zakładające wyższy poziom wkładu własnego niż minimalny wymagany. W projektach grantowych premiuje m. in.: doświadczenie wnioskodawcy w zakresie realizacji projektów, operacje zakładające cele środowiskowe lub klimatyczne oraz partnerstwo lokalne w realizacji projektu.

Założenia do procedur wyboru i oceny operacji w ramach LSR oraz procedury wyboru i oceny grantobiorców w ramach projektów grantowych LSR wraz z lokalnymi kryteriami wyboru operacji zostały określone przez zespół roboczy ds. LSR, członków Zarządu LGD i pracowników biura. Następnie projekty procedur i kryteriów były konsultowane z zastosowaniem kilku metod partycypacyjnych: z przedstawicielami sektora społecznego podczas forum lokalnego w Rościszewie dniu 03.12.2015 r., z sektorem gospodarczym podczas prac zespołu roboczego ds. LSR w dniu 04.11.2015 r., podczas wywiadów indywidualnych prowadzonych w listopadzie w biurze LGD oraz z sektorem publicznym – podczas prac grupy roboczej w dniu 09.12.2015 r., dopracowane przez zespół roboczy ds. LSR i przekazane Zarządowi oraz prezentowane na Walnym Zebraniu Członków LGD.

LGD „Sierpeckie Partnerstwo” opracowała procedury wyboru operacji i kryteria oceny w oparciu o dotychczasowe doświadczenia z okresu 2007-2013. Procedury i kryteria mają formę pisemną i są upubliczniane na stronie internetowej LGD, co zapewnia sprawny i transparentny wybór operacji w ramach LSR.

Kluczowe cele i założenia procedur wyboru operacji

W procedurach wyboru operacji w ramach LSR dla obszaru LGD „Sierpeckie Partnerstwo” zostały określone zasady gwarantujące prawidłowość i przejrzystość całego procesu. Organem decyzyjnym LGD „Sierpeckie Partnerstwo” jest Rada, do której wyłącznej kompetencji należy ocena i wybór operacji do dofinansowania w ramach LSR oraz ustalanie kwoty wsparcia. Rada LGD ocenia i wybiera operacje i podejmuje decyzje w formie uchwał podczas posiedzeń zgodnie z zasadami szczegółowo określonymi w Regulaminie Rady. Szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Rady związanych z oceną

i wyborem operacji w ramach LSR określa Regulamin Rady zatwierdzony uchwałą Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia.

W procedurach dotyczących oceny i wyboru operacji i grantów:

1. wskazano sposób ich udostępniania do wiadomości publicznej:
 - pisemne procedury wyboru i oceny operacji w ramach LSR oraz procedury wyboru i oceny grantobiorców w ramach projektów grantowych LSR wraz z lokalnymi kryteriami wyboru operacji są upublicznione na stronie internetowej LGD: www.lgdsp.pl;
2. szczegółowo określono zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji (opisano w Regulaminie Rady);
3. określono sposób organizacji naboru wniosków (zgodnie z zaleceniami Instytucji Zarządzającej);
4. przewidziano podawanie do publicznej wiadomości protokołów z posiedzeń Rady LGD:
 - na stronie internetowej LGD, po każdym posiedzeniu, upubliczniany będzie protokół z posiedzenia Rady, zawierający także informacje o wyłączeniach z procesu decyzyjnego;
5. określono szczegółowy sposób informowania o wynikach oceny i możliwości wniesienia protestu w odniesieniu do decyzji Rady;
6. opracowano procedury realizacji projektów grantowych.

Przyjęte rozwiązania formalno-instytucjonalne:

- a) są niedyskryminujące i przejrzyste (publikowanie informacji o posiedzeniach Rady, wynikach posiedzeń, protokołów z posiedzeń z informacją o wyłączeniach z procesu oceny);
- b) zapewniają przejrzysty podział zadań poszczególnych organów LGD i biura w procesie wyboru operacji i grantów w projektach grantowych (określone w Regulaminach poszczególnych organów i biura LGD);
- c) pozwalają uniknąć konfliktu interesów:
 - przed przystąpieniem do oceny i wyboru operacji/grantów każdy członek Rady, podczas pierwszego posiedzenia dotyczącego danego konkursu, podpisuje Deklarację poufności i bezstronności.
 - dla uniknięcia ryzyka wystąpienia konfliktu interesu prowadzony jest Rejestr Interesów Członków Rady, wskazujący rodzaj powiązań lub ich brak między wnioskodawcami/grantobiorcami a oceniającymi.
- d) przewidują regulacje zapewniające zachowanie parytetu sektorowego:
 - w składzie Rady znajduje się więcej niż 50% członków reprezentujących partnerów niepublicznych LGD.
 - decyzje Rady LGD podejmowane są w formie uchwał, zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej połowy członków organu decyzyjnego z zastrzeżeniem, iż na etapie poszczególnych głosowań żadna z grup interesu nie posiada więcej niż 49% głosów.
- e) szczegółowo regulują sytuacje wyjątkowe:
 - w przypadku operacji/grantów o równej ilości uzyskanych punktów w ocenie wg lokalnych kryteriów wyboru, o miejscu na liście operacji/grantów zgodnych z LSR zdecyduje procentowy udział wkładu własnego wnioskodawcy/grantobiorcy. W przypadku dalszych trudności w ustaleniu miejsca na liście (tj. jednakowy procentowy udział wkładu własnego), o miejscu na liście operacji/grantów zgodnych z LSR zadecyduje data i godzina złożenia wniosku w miejscu wskazanym w ogłoszeniu o naborze.
- f) zapewniają stosowanie tych samych kryteriów w całym procesie wyboru w ramach danego naboru (po umieszczeniu na stronie internetowej ogłoszenie nie może ulec zmianie, w sytuacji wystąpienia błędu jest unieważniane i zamieszczane na nowo).
- g) określają tryb wniesienia przez wnioskodawców protestu/przez grantobiorców złożenia odwołania od decyzji Rady LGD.
- h) uwzględniają ustanowienie osoby/komisji, której zadaniem jest czuwanie nad prawidłowym przebiegiem procesu:
 - opiekunem procesu decyzyjnego jest osoba wybrana przez Zarząd np. Dyrektor Biura LGD;
 - obsługę techniczną posiedzeń Rady LGD zapewniają pracownicy biura LGD.
- i) dotyczą także realizacji projektów grantowych, w tym również sposobu rozliczania, monitoringu i kontroli grantów.

Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru zgodnie z wymogami określonymi dla programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR z uwzględnieniem powiązania kryteriów wyboru z diagnozą obszaru, celami i wskaźnikami

Kryteria wyboru operacji zostały określone łącznie z zasadami procedur wyboru, a więc zgodnie z opisem procesu partycypacji przedstawionym w pkt. 1 niniejszego rozdziału. Kryteria zostały opracowane dla poszczególnych przedsięwzięć, z uwzględnieniem wymogów PROW na lata 2014-2020. Ostateczny kształt kryteriów został ustanowiony w procesie prac zespołu roboczego ds. LSR, który pracował w oparciu o zebrane

uwagi i opinie przedstawicieli z różnych sektorów. Kryteria są ściśle powiązane ze specyfiką obszaru LSR, z diagnozą obszaru, celami i wskaźnikami. W poszczególnych przedsięwzięciach co najmniej 1 kryterium bezpośrednio odnosi się do diagnozy, analizy SWOT i przyczynia się bezpośrednio do osiągnięcia wskaźnika produktu i rezultatu. W odniesieniu do przedsięwzięć z celu 1 zostało w kryteriach podniesione znaczenie – wsparcia dla osób z grup defaworyzowanych, innowacyjny charakter operacji oraz realizację celów środowiskowych lub klimatycznych.

Zmiany kryteriów wyboru LGD będzie dokonywać w wyniku prowadzonych działań monitorujących i ewaluacyjnych. Jeśli okaże się, że kryteria są nieefektywne, sprawiają trudności oceniającym i/lub wnioskodawcom zostaną zmienione. Projekt zmian zostanie opracowany przez zespół roboczy ds. LSR, a następnie poddany konsultacjom społecznym. Ostateczną wersję kryteriów zatwierdzi Zarząd LGD.

Wskazanie, w jaki sposób w kryteriach wyboru operacji została uwzględniona innowacyjność oraz przedstawienie jej definicji i zasad oceny

Kryterium innowacyjności – planowana operacja ma charakter innowacyjny, polegający na wdrożeniu na obszarze LSR nowego lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych.

Kryterium będzie oceniane na podstawie uzasadnienia przedstawionego przez wnioskodawcę udowadniającego spełnienie kryterium innowacyjności.

Informacja o realizacji projektów grantowych i/lub operacji własnych

LGD będzie realizować projekt grantowy w ramach przedsięwzięć: 2.2.1 „Kapitał ludzki społeczności sierpeckiej”, na które przeznaczyło kwotę 50 000 zł oraz 3.2.1. „Lokalne inicjatywy promujące dziedzictwo Ziemi Sierpeckiej, na które przeznaczyło kwotę 250 000 zł

Zgodnie z art. 17 ust. 6 ustawy *o rozwoju lokalnym kierowanym przez społeczność* wsparcie na **operację własną LGD** może być udzielona pod warunkiem, że inny podmiot uprawniony do wsparcia nie zgłosił zamiaru realizacji takiej operacji. Tak, więc, operacje własne na etapie planowania LSR nie są zakładane do realizacji.

W LSR „Sierpeckiego Partnerstwa” wysokość wsparcia przyznawanego na rozpoczynane działalności gospodarczej ustalono na poziomie 60 tys. zł. Przy ustalaniu wysokości kwoty interwencji wzięto pod uwagę trudną sytuację społeczno-gospodarczą obszaru, wysokość wsparcia przyznawaną osobom bezrobotnym przez Powiatowe Urzędy Pracy (około 22 tys. zł) oraz Wojewódzki Urząd Pracy (około 40 tys. zł). Poziom wsparcia w wysokości 60 tys. zł, w naszej ocenie, jest jak najbardziej zasadny z punktu widzenia lokalnych potrzeb. Z przeprowadzonych konsultacji wynika, że będzie duże zainteresowanie premiami, więc przyjęcie mniejszej wartości premii niż możliwe (100 tys. zł) pozwoli na dofinansowanie większej ilości operacji z zakresie uruchamiania działalności gospodarczej.

Na operacje w zakresie rozwoju przedsiębiorczości ustalono wsparcie w wysokości do 300 tys. zł na beneficjenta (minimalna całkowita wartość operacji 50 tys. zł – zgodnie z zasadami programu), przy czym premiovane są operacje beneficjentów wnioskujących o niższą kwotę pomocy, poziom dofinansowania: 60% kosztów kwalifikowanych lub 70% kosztów kwalifikowanych, w przypadku operacji z zakresu przetwórstwa lokalnych produktów rolnych. Poziom dofinansowania do 60% jest uzasadniony faktem, że w ramach PROW na lata 2007-2013 wsparcie dla mikroprzedsiębiorstw było na poziomie maksymalnie 50% kosztów kwalifikowanych, jednak dla wielu firm był to zbyt wysoki poziom wkładu własnego. Z przeprowadzonych konsultacji wynika rekomendowany poziom wsparcia do 60% kosztów kwalifikowanych, z preferowanym w kryteriach lokalnych operacji z wyższym od wymaganego wkładem własnym o min. 2% i 5%. Ponadto premiovane będą w lokalnych kryteriach operacje zakładające wyższy poziom zatrudnienia od wymaganego minimum.

Operacje realizowane przez JST otrzymają wsparcie w wysokości do 63,63% kosztów kwalifikowanych zgodnie z Rozporządzeniem MRiRW. Całkowita wartość operacji wynosi, co najmniej 50 tys. zł do 200 tys. zł. W lokalnych kryteriach premiovane są operacje beneficjentów wnioskujących o niższą kwotę pomocy. **W przypadku przedsięwzięcia 2.1.1 „Nowoczesna infrastruktura podstawą jakości życia” maksymalna wysokość wsparcia wynosi 200 tys. zł.** W przypadku działania zachowanie dziedzictwa lokalnego wartość całkowita operacji 50 tys. zł.

Operacje realizowane przez kościoły i związki wyznaniowe w ramach działania zachowanie dziedzictwa lokalnego, wartość całkowita operacji 50 tys. zł. Ustalenie górnej granicy kwoty wsparcia na 50 tys. zł pozwoli na realizację większej liczby operacji. Planowana wysokość wsparcia 90% kosztów kwalifikowanych.

Wysokość wsparcia w ramach projektów grantowych 95%.

Minimalną wartość grantu ustalono na poziomie 5 tys. zł. W przypadku grantów realizowanych w ramach przedsięwzięcia 2.2.1 „Kapitał ludzki społeczności sierpeckiej” maksymalna wartość jednego grantu wynosi 12 500 zł. Natomiast w przypadku grantów realizowanych w ramach przedsięwzięcia 3.2.1. „Lokalne inicjatywy promujące dziedzictwo Ziemi Sierpeckiej” maksymalna wartość jednego grantu wynosi: dla zadań z zakresu

kultywowania tradycji kulinarnych – 10 tys. zł, z zakresu promocji lokalnej twórczości artystycznej – 25 tys. zł, z zakresu organizacji imprez o charakterze regionalnym – 15 tys. zł. LGD w odniesieniu do wszystkich przedsięwzięć ma możliwość zmniejszenia wysokości wsparcia oraz poziomu dofinansowania w konkretnym naborze wniosków w związku z koniecznością realizacji wskaźników.

ROZDZIAŁ VII. Plan działania

Plan działania został sporządzony zgodnie z logiką realizacji LSR opisaną w rozdziale V – Cele i wskaźniki. Plan zawiera szczegółowe wskazanie harmonogramu osiągania poszczególnych wskaźników produktu (w przedziałach czasowych) dla określonych w strategii przedsięwzięć, co w konsekwencji przełoży się na osiągnięcie celów.

Wskaźniki produktu będą osiągane etapowo, tj. w trzech przedziałach czasowych: 2016-2018, 2019-2021, 2022-2023. Plan działania zaplanowano w ten sposób, że realizacja każdego ze wskaźników produktu w okresie 2016-2018 zostanie zrealizowana w co najmniej 20%. Na ostatnie dwa lata przewidziano niewielką liczbę wskaźnik produktu, których realizacje nastąpi na np. na przełomie lat 2021-2022.

Prace nad realizacją LSR zintensyfikują się w okresie 2019-2021.

Szczegóły określa plan działania stanowiący załącznik nr 3 do Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2022.

ROZDZIAŁ VIII. Budżet LSR

Ogólna charakterystyka budżetu, w tym wskazanie funduszy EFSI stanowiących źródło finansowania LSR w latach 2014-2020

LSR jest strategią jednofundusową.

Nazwa funduszu UE	Program	Działanie
Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW)	Poddziałanie 19.2 – Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność
		Poddziałanie 19.3 – Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania
		Poddziałanie 19.4 – Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji

Zasady ustalania kwot:

- ✓ Maksymalna kwota środków działania LEADER na poddziałanie 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” uzależniona jest od liczby ludności zamieszkującej obszar objęty LSR, tj. obszar gmin: Gozdowo, Mochowo, Rościszewo, Sierpc, Szczutowo, Zawidz, miasto Sierpc, według stanu na dzień 31.12.2013 r., tj. 53 326 osób.
- ✓ Wysokość kosztów na poddziałanie 19.3 „Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania” PROW ustalono zgodnie z dokumentem „Sposób ustalania wysokości dostępnych środków przeznaczonych na realizację LSR” na poziomie 2% kwoty limitu przeznaczonej na poddziałanie 19.2.
- ✓ Maksymalne kwoty środków na poddziałanie 19.4 „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji” w odniesieniu do LSR współfinansowanej tylko z jednego EFSI, którym jest EFRROW są uzależnione od wysokości środków przewidzianych na poddziałanie 19.2 PROW.
- ✓ Zgodnie z założeniem Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 50% budżetu wskazanego na poddziałanie 19.2 przeznaczono na realizację przedsięwzięć związanych z tworzeniem miejsc pracy.
- ✓ W przypadku PROW kwota zaplanowana w ramach LSR obok pomocy przewidzianej na wsparcie beneficjentów obejmuje także krajowy wkład środków publicznych pochodzących ze środków własnych beneficjentów, będących podmiotami sektora finansów publicznych w wysokości zapewniającej współfinansowanie wkładu EFRROW.

Krótki opis powiązania budżetu z celami LSR

CEL OGÓLNY	1. Zrównoważony rozwój sektora mikro i małych przedsiębiorstw na obszarze LSR
CELE SZCZEGÓŁOWE	1. Wzmocnienie potencjału mikro i małych przedsiębiorstw na obszarze LSR do 2023 roku 2. Zwiększenie poziomu przedsiębiorczości mieszkańców na obszarze LSR do 2023 roku
<u>Opis:</u> Dane statystyczne przedstawione w diagnozie obszaru LGD oraz problemy zgłoszone przez mieszkańców w trakcie ogólnodostępnych spotkań informacyjno-konsultacyjnych, a także badań ankietowych, wskazują, iż największym czynnikiem mającym wpływ na rozwój obszaru LSR jest wysoki poziom bezrobocia (23% - 2014 r.), duży poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz niski potencjał do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. Obszar ma charakter typowo rolniczy, jednak w obliczu spadku rentowności i opłacalności działalności rolniczej, coraz więcej osób pracujących w gospodarstwach rolnych jest zmuszonych do szukania zatrudnienia poza rolnictwem lub tworzenia działalności gospodarczych nierolniczych. Ze względu na te niekorzystne warunki konieczna jest interwencja z EFSI, która wpłynie na poprawę lokalnych warunków na rynku pracy, rozwój lokalnej przedsiębiorczości, tworzenie nowych miejsc pracy, ze szczególnym uwzględnieniem osób z grup defaworyzowanych, tzn. znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy. Wsparcie z PROW 2014-2020 w formie premii na zadania w zakresie podejmowania działalności gospodarczej (przedsięwzięcie 1.2.1), skierowane w szczególności do osób z grup defaworyzowanych na rynku pracy oraz wsparcie dla mikro i małych przedsiębiorstw (przedsięwzięcie 1.1.1), przyczynią się do powstania nowych miejsc pracy na obszarze LSR oraz wzmocnienia konkurencyjności lokalnych przedsiębiorstw. Premiowane będą projekty, w ramach których wkład własny Beneficjenta przekracza intensywność pomocy: 10 pkt – wnioskodawca zakłada wyższy poziom wkładu własnego niż minimalny wkład określony w LSR o minimum 5% 5 pkt – wnioskodawca zakłada wyższy poziom wkładu własnego niż minimalny wkład określony w LSR o minimum 2% 0 pkt – wnioskodawca nie zakłada wyższego poziomu wkładu własnego niż minimalny wkład określony w LSR.	
<u>Wysokość dostępnych środków:</u>	4 280 000 PLN

CEL OGÓLNY	2. Poprawa jakości życia na obszarze LSR
CELE SZCZEGÓŁOWE	1. Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury na obszarze LSR do 2023 roku 2. Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców na obszarze LSR do 2023 roku 3. Aktywizacja lokalnej społeczności do 2023 roku
<u>Opis:</u> Standard życia mieszkańców obszaru LGD „Sierpeckie Partnerstwo” jest nadal na dość niskim poziomie. Mimo szeregu inwestycji wykonanych przez lokalne samorządy w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej, mieszkańcy wskazywali na konieczność dalszych inwestycji w tym zakresie. Poprawa standardu życia na obszarze LSR będzie miała formę inwestycji infrastrukturalnych. Poprzez ich realizację podniesie się standard życia mieszkańców, a jednocześnie zwiększy się atrakcyjność gospodarcza, turystyczna i społeczna obszarów objętych LSR. Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców na obszarze LSR jest warunkiem koniecznym do rozwoju społeczno-gospodarczego, a co za tym idzie także do poprawy jakości życia jego mieszkańców. Podnoszenie poziomu kapitału społecznego na obszarze LSR będzie odbywało się poprzez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w aspektach środowiskowych, a także działań w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców obszaru LSR, w szczególności osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. W przypadku przedsięwzięcia 2.2.1. „Kapitał ludzki społeczności sierpeckiej” premiowane będą projekty, w ramach których wkład własny Beneficjenta przekracza intensywność pomocy: 10 pkt – wnioskodawca zakłada wyższy poziom wkładu własnego niż minimalny wkład określony w LSR o minimum 5% 5 pkt – wnioskodawca zakłada wyższy poziom wkładu własnego niż minimalny wkład określony w LSR o minimum 2%	

0 pkt – wnioskodawca nie zakłada wyższego poziomu wkładu własnego niż minimalny wkład określony w LSR.

Wysokość dostępnych środków: 3 140 000 PLN(działanie 19.2), 450 000 PLN (Aktywizacja), 140 000 PLN (Projekt współpracy)

CEL OGÓLNY	3. Odnowa i zachowanie dziedzictwa lokalnego obszaru Sierpeckiego Partnerstwa
CELE SZCZEGÓŁOWE	1. Odnowienie lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego na obszarze LSR do 2023 roku 2. Wypromowanie zasobów lokalnych obszaru LSR do 2023 roku
<u>Opis:</u> Teren LGD charakteryzuje się bogatym dziedzictwem kulturowym, czego dowodem są zachowane zabytki, tradycyjna wiejska architektura oraz kultywowane tradycje przez lokalne zespoły artystyczne i tradycyjne organizacje typu koła gospodyń wiejskich oraz ochotnicze straże pożarne. O ile stan zabytków sakralnych jest dobry, młyny wodne, a zwłaszcza zabytkowe zespoły parkowo-dworskie wymagają renowacji. Z przeprowadzonego badania ankietowego w zakresie potrzeb i problemów mieszkańców obszaru objętego LSR oraz konsultacji wynika, iż dziedzictwo lokalne jest słabo zadbane. Słabe jest również jego wykorzystanie oraz promocja. Oferta kulturalna i rekreacyjna, zdaniem mieszkańców, jest słabo rozwinięta Na obszarze LGD „Sierpeckie Partnerstwo” funkcjonują organizacje z sektora społecznego zarejestrowane w KRS lub w ewidencji starosty, koła gospodyń wiejski, które w ostatnich latach się reaktywują, nie rejestrując jednak swojej działalności. Aktywność organizacji byłaby większa gdyby otrzymywały więcej wsparcia organizacyjno-finansowego. Realizacja przedsięwzięcia 3.1 nastąpi poprzez zachowania dziedzictwa lokalnego np. restauracja lub renowacja obiektów zabytkowych. Operacje w ramach tego przedsięwzięcia będą mogły realizować w szczególności przez kościoły i związki wyznaniowe jednostki sektora finansów publicznych. Przedsięwzięcie 3.2 będzie realizowane poprzez inicjatywy oddolne, promujące lokalne dziedzictwo przyrodnicze, kulturowe i historyczne oraz inne atrakcje turystyczne i produkty lokalne. W przypadku obu przedsięwzięć premiowane będą projekty, w ramach których wkład własny Beneficjenta przekracza intensywność pomocy: 10 pkt – wnioskodawca zakłada wyższy poziom wkładu własnego niż minimalny wkład określony w LSR o minimum 5% 5 pkt – wnioskodawca zakłada wyższy poziom wkładu własnego niż minimalny wkład określony w LSR o minimum 2% 0 pkt – wnioskodawca nie zakłada wyższego poziomu wkładu własnego niż minimalny wkład określony w LSR.	
Wysokość dostępnych środków:	350 000 PLN

ROZDZIAŁ IX. Plan komunikacji

Plan komunikacji Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Sierpeckie Partnerstwo” realizowanej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020) zapewnia realizację działań komunikacyjnych LGD w latach 2016-2023, w celu prawidłowego i efektywnego wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju. Plan komunikacji ma służyć identyfikacji bieżących problemów komunikacyjnych, ma zwiększyć poziom współpracy partnerskiej i poziom zaangażowania partnerów i interesariuszy LGD oraz zapewnić skuteczną komunikację w tym pozyskiwanie informacji zwrotnej od mieszkańców.

Stosując instrument „*Rozwój lokalnego kierowanego przez społeczność*” (RLKS), LGD za swoje zadanie stawia systematyczne rozwijanie potencjału społeczności lokalnych do świadomego osiągania celów strategii. Etap przygotowania strategii opierał się na „Planie włączenia społeczności lokalnej” w wypracowanie założeń do LSR poprzez zastosowanie metod partycypacji na każdym kluczowym etapie jej tworzenia. Na tym nie kończy się włączenie lokalnej społeczności, która ma być zaangażowana także w proces wdrażania LSR.

Plan komunikacji Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo” w zakresie wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2016-2022 zawierający:

- ✓ główne cele i przesłanki leżących u podstaw opracowania planu,
- ✓ opis działań komunikacyjnych i grup docelowych oraz środków przekazu,
- ✓ opis zakładanych wskaźników realizacji działań komunikacyjnych oraz efektów działań komunikacyjnych,
- ✓ analizę efektywności działań komunikacyjnych i zastosowanych środków przekazu (w tym tryb korygowania planu komunikacji),
- ✓ opis sposobu wykorzystania w procesie realizacji LSR wniosków/opinii zebranych podczas działań komunikacyjnych,
- ✓ budżet przewidziany na działania komunikacyjne,

stanowi załącznik Nr 5 do Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2022.

ROZDZIAŁ XI. Zintegrowanie

Przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w ramach LSR zakładają podjęcie wielu spójnych ze sobą działań, projektów, inicjatyw, przez różne grupy beneficjentów, pozytywnie wpływając na obszar. Zintegrowane podejście do rozwoju obszaru LGD daje szansę na realizację założonych w LSR celów i przedsięwzięć.

Przedsięwzięcia 1.1.1 „Lokalne firmy podstawą zrównoważonej gospodarki” oraz przedsięwzięcie 1.2.1 „Zwiększenie poziomu przedsiębiorczości mieszkańców”, służą tworzeniu miejsc pracy i rozwojowi przedsiębiorczości. Przewiduje się zaangażowanie przedstawicieli różnych grup społecznych: przedsiębiorców, społeczności lokalnej, lokalnych samorządów. Działania podejmowane w ramach realizacji przedsięwzięcia wspierać będą osoby podejmujące działalność gospodarczą oraz przedsiębiorcy rozwijający swoje firmy w **branży usługowej, produkcyjnej i handlowej**, dzięki czemu nastąpi wzrost zatrudnienia, zwiększy się konkurencyjność lokalnych przedsiębiorstw. Mieszkańcy z obszaru LGD będą mieli możliwość pracować blisko miejsca swojego zamieszkania. Działania są skierowane również do osób z grup defaworyzowanych, w tym osób bezrobotnych. Samorządy lokalne budując infrastrukturę zwiększają atrakcyjność inwestycyjną obszaru zachęcając potencjalnych przedsiębiorców do zainwestowania, wpływają korzystnie na rozwój przedsiębiorczości. Tak więc tworzenie nowych miejsc pracy wymaga zintegrowanych wysiłków różnych podmiotów gospodarczych (kapitał), publicznych (infrastruktura) i społecznych (szkolenia służące wzmocnieniu kapitału). Współpraca pomiędzy tymi podmiotami przyniesie obopólne korzyści.

Przedsięwzięcie 2.1.1. „Nowoczesna infrastruktura podstawą jakości życia” charakteryzuje się zintegrowaniem różnych podmiotów i zasobów dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego. Samorządy lokalne realizując projekty inwestycyjne, poprawiają warunki życia mieszkańców, zmierzają do ożywienia lokalnej społeczności, angażując ich w działania na rzecz swoich miejscowości. W ramach przedsięwzięcia 3.1.1. „Odnowione dziedzictwo Ziemi Sierpeckiej ocalone od zapomnienia” planuje się realizować działania inwestycyjne, przyczyniające się do podniesienia atrakcyjności kulturalnej i turystycznej obszaru, co również służy poprawie jakości życia. Uzupełnieniem tych działań jest przedsięwzięcie 3.2.1 „Lokalne inicjatywy promujące dziedzictwo Ziemi Sierpeckiej”, za pomocą którego będą wspierane organizacje pozarządowe, grupy nieformalne oraz osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Aktywizacja społeczności lokalnej wpłynie pozytywnie na integrację mieszkańców obszaru oraz Przedsięwzięcie 2.2.1 „Kapitał ludzki społeczności sierpeckiej” pozwoli podnieść wiedzę mieszkańców w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych. W trzech ostatnich, wymienionych przedsięwzięciach, w kryteriach lokalnych wyboru przewidziano premiowane operacji realizowanych w partnerstwie, angażując przedstawicieli różnych środowisk: lokalne samorządy, organizacje pozarządowe, mieszkańców obszaru LGD.

Cele LSR są spójne i powiązane, w efekcie wzajemnie się wzmacniają dając efekt synergii w płaszczyźnie rozwoju społeczno-gospodarczego.

Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Sierpeckie Partnerstwo” jest spójna i komplementarna z innymi dokumentami strategicznymi dotyczącymi jej obszaru, zarówno na poziomie regionalnym, subregionalnym, czy na poziomie gmin.

Spójność na poziomie regionalnym (województwa)				
Dokument strategiczny	Cel ogólny/priorytet	Cel szczegółowy/zadania	Zakres	Powiązanie z celami LSR LGD „Sierpeckie Partnerstwo”
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku	Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii	Wzmacnianie potencjału rozwojowego i absorpcyjnego obszarów wiejskich	Rozwój przedsiębiorczości i tworzenie pozarolniczych miejsc pracy, rozwój obszarów wiejskich pod względem gospodarczym, wzmacniając specjalizacje i zwiększając stopień dywersyfikacji działalności gospodarczych, wdrażanie działań służących tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy	Cel ten jest zgodny z celem LSR 1.1. oraz 1.2, gdzie środki finansowe mają być przeznaczone na podejmowanie i rozwój działalności gospodarczych, co znacznie wpłynie na zwiększenie zatrudnienia na obszarze LSR.
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku	Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki	Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego	Budowa społeczeństwa obywatelskiego stanowi istotny element efektywnie funkcjonującego społeczeństwa. Konieczne są działania mające na celu przeciwdziałanie marginalizacji i włączenie społeczne osób nią zagrożonych, wsparcie organizacji pozarządowych niosących pomoc osobom w trudnej sytuacji życiowej, tworzenie bazy rekreacyjno-sportowej, tworzyć warunki sprzyjające wzrostowi udziału ruchu pieszego i rowerowego w życiu codziennym	Cel jest spójny z celem 2.2 – wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców poprzez działania edukacyjne podnoszące wiedzę mieszkańców zwłaszcza w zakresie ochrony środowiska i klimatu, cel 3.2 – animacja społeczna i włączenie społeczne poprzez udział w przedsięwzięciach promujących lokalne dziedzictwo. Uzupełnieniem będzie cel 2.1 – rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury na obszarze LSR do 2023 roku przyczyniającej się do poprawy warunków życia, sprzyjającej aktywności mieszkańców i ich integracji.
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku	Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia	Upowszechnianie kultury i twórczości oraz działanie-wykorzystanie ośrodków miejskich do tworzenia i promowania kultury	Historyczne obiekty i zespoły parkowe powinny podlegać konserwacji, tworzyć i promować produkty turystyczne w celu zwiększenia wiedzy o regionie oraz podniesienia jego atrakcyjności turystycznej, elementem dziedzictwa kulturowego są tradycyjne wyroby	Spójność z celem 3.2 w zakresie podejmowania inicjatyw lokalnych dla wypromowania dziedzictwa Ziemi Sierpeckiej zwłaszcza w zakresie promocji lokalnej twórczości artystycznej i dziedzictwa kulinarnego, planuje się zorganizować w mieście Sierpc imprezę o

			kulinarne, lokalne i regionalne tradycje, jak też działalność instytucji kultury należy wspierać	charakterze regionalnym w zakresie upowszechniania kultury i twórczości artystycznej. Spójność z celem 3.1 „Odnowienie lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego na obszarze LSR do 2023 roku”
RPO WM na lata 2014-2020	Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	Zwiększenie szans na zatrudnienie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego i ubóstwa	Działania umożliwiające uzyskanie zatrudnienia są najskuteczniejszą formą walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym	Spójność z celem LSR 1.1 i 1.2, w ramach których pomoc jest przyznawana na operacje, które preferują samozatrudnienie osób z grup defaworyzowanych na rynku pracy oraz przedsiębiorców, którzy zatrudnią osobę z tej grupy oraz podnoszenie kompetencji osób realizujących operację, w tym z grup defaworyzowanych
Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2014 - 2020	Wzmocnienie systemu koordynacji realizacji regionalnej polityki publicznej w zakresie problemu bezrobocia, zapewnienie spójności działań.	Zwiększenie aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia, w szczególności grup defaworyzowanych	Przeciwdziałanie bezrobociu i łagodzenie skutków bezrobocia, w tym pomoc w poszukiwaniu pracy, działania na rzecz podnoszenia lub zmiany kwalifikacji, działania wspierające samozatrudnienie i powstawanie miejsc pracy, aktywizacja rezerw rynku pracy, czyli osób w szczególnej sytuacji (absolwenci, osoby w wieku 50+, niepełnosprawni)	Cel Strategii Polityki Społecznej Województwa wpisuje się w cel 1.1 i 1.2, które preferują samozatrudnienie osób z grup defaworyzowanych na rynku pracy oraz przedsiębiorców, którzy zatrudnią taką osobę oraz podnoszenie kompetencji osób realizujących operację, w tym z grup defaworyzowanych. Będą realizowane projekty aktywizujące lokalną społeczność, powodując wzrost poziomu kapitału społecznego na obszarze LSR.
Strategia Przewidywania i Zarządzania Zmianą Gospodarczą-Partnerstwo Lokalne Na Rzecz Rozwoju Gospodarczego Subregionu Sierpeckiego	Stymulowanie rozwoju istniejących przedsiębiorstw w obszarach strategicznych, szczególnie branży rolno-spożywczej	Stworzenie systemu wsparcia dla MMŚP działających na terenie powiatu	Potrzeba stymulowania firm lokalnych, szczególnie mikro i małych	Cel Strategii Powiatu Sierpeckiego jest spójny z celem 1.1 LSR obejmujący wsparcie rozwoju lokalnych firm

Spójność na poziomie gmin				
Dokument strategiczny	Cel ogólny/ priorytety	Cel szczegółowy/zadania	Zakres	Powiązanie z celami LSR LGD „Sierpeckie Partnerstwo”
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Mochowo do 2024 roku	Wsparcie dla tworzenia miejsc pracy na terenie gminy	Wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości, wsparcie dla zatrudnienia	Wsparcie finansowe tworzenia nowych firm	Cel ten jest zgodny z celem 1.2, gdzie przewiduje się wsparcie na tworzenie nowych podmiotów gospodarczych
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Mochowo do 2024 roku	Inwestycje w kapitał społeczny gminy Mochowo	Edukacja i integracja społeczności gminy oraz wzmacnianie tożsamości lokalnej	Działania aktywizujące społecznie mieszkańców, wsparcie tworzenia KGW i stowarzyszeń	Cel ten jest zgodny z cele 3.2, gdzie planuje się wsparcie lokalnych inicjatyw mieszkańców, w tym grup nieformalnych. Uzupełnieniem jest cel 2.2, którego celem jest wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców poprzez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej
Strategia Rozwoju Gminy Gozdowo na lata 2014-2020	Poprawa jakości życia	Przestrzeń	Budowa obiektów rekreacyjnych, działania na rzecz kształtowania ergonomicznej, użytkowej i estetycznej przestrzeni publicznej	Cel ten jest spójny z celem 2.1 „Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury na obszarze LSR”. Cel będzie realizowany poprzez działania inwestycyjne, przyczyniające się do podniesienia standardu życia mieszkańców w zakresie budowy i przebudowy budowy lub przebudowy lub modernizacji lub doposażenia infrastruktury rekreacyjnej, kulturalnej i turystycznej
Strategia Rozwoju Gminy Rościszewo na lata 2014-2020	Podniesienie jakości życia na terenie Gminy Rościszewo poprzez zapewnienie sprawnej i atrakcyjnej infrastruktury społecznej i technicznej	Dbać o stan dziedzictwa kulturowego, zwłaszcza zabytków i obiektów historycznych		Cel ten jest spójny z celem 3.1 „Odnowienie lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego na obszarze LSR”
Strategia Rozwoju Gminy Sierpc na lata 2014-2020	Tworzyć warunki do rozwoju przedsiębiorczości	Wspierać rozwój sektora poza rolnego, w tym produkcji i przetwórstwa rolno-spożywczego na terenie gminy		Cel ten jest spójny z celem 1.1 i 1.2, gdzie środki finansowe mają być przeznaczone na podejmowanie i rozwój przedsiębiorczości, premiiowane będą operacje w zakresie przetwórstwa lokalnych produktów rolnych

ROZDZIAŁ XI. Monitoring i ewaluacja

Funkcjonowanie Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo” oraz wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju będzie na bieżąco monitorowane i poddawane okresowym badaniom ewaluacyjnym w celu stałego podnoszenia jakości i efektywności działania. Ewaluacja jest konieczna do sprawnego i efektywnego wydatkowania środków publicznych w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju, a także do szybkiego reagowania na zmieniające się warunki otoczenia społeczno-gospodarczego na terenie działania LGD.

Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania informacji ilościowych i jakościowych na temat funkcjonowania LGD oraz stanu realizacji strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym, którego celem jest uzyskanie informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii, a także ocena zgodności realizacji operacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami.

Zadania monitoringu realizacji LSR i funkcjonowania LGD to:

- a) monitoring na potrzeby kontroli
Monitoring ma na celu pomiar postępu, systematyczne kontrolowanie, czy wszystkie zaplanowane czynności przebiegają zgodnie z planem na każdym etapie realizacji LSR oraz funkcjonowania LGD.
- b) monitoring na potrzeby sprawozdawczości
Dane zebrane w trakcie procesu monitorowania są analizowane i wykorzystywane do przygotowywania raportów/sprawozdań okresowych i końcowych.
- c) monitoring na potrzeby zarządzania jakością
Zarządzanie jakością oznacza czuwanie nad wypracowywaniem pożądaných rezultatów LSR, porównywanie ich adekwatnie do oczekiwań oraz podejmowanie działań zaradczych, gdy zidentyfikuje się odstępstwa.
- d) monitoring na potrzeby zarządzania zmianą
Wspomaganie procesu decyzyjnego, ułatwia znajdowanie rozwiązań w sytuacjach, kiedy zostały zidentyfikowane zagrożenia, korekta planów, pozwala na wprowadzenie koniecznych działań korygujących (zmian i aktualizacji).
- e) monitoring na potrzeby ewaluacji (ocena okresowa i końcowa - wartościowanie).
Efekty monitorowania będą kluczowym źródłem informacji dla bieżącej oceny i ewaluacji okresowej i końcowej.

Ewaluacja to systematyczne badanie wartości albo cech konkretnego programu lub planu z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu jego usprawnienia. Jednym z głównych celów ewaluacji jest ocena rzeczywistych lub spodziewanych efektów realizacji danej interwencji publicznej. Ewaluacja jest zatem próbą znalezienia odpowiedzi na pytanie, czy nasze działania przyniosły efekty (lub czy je przyniosą w przypadku ewaluacji ex-ante).

LGD planuje i prowadzi proces ewaluacji sposobu realizacji LSR oraz funkcjonowania LGD w celu systematycznego podnoszenia efektywności rezultatów LSR oraz jakości swoich działań i usług prowadzonych przez biuro LGD. W ramach działalności LGD bardzo ważną rolę odgrywają działania informacyjne i doradcze skierowane do szerokiej grupy odbiorców, tj. mieszkańców obszaru działania LGD określone w planie komunikacji.

LGD będzie prowadzić ewaluację wewnętrzną w formie corocznych ćwiczeń analityczno-refleksyjnych oraz ewaluację zewnętrzną w formie zleconego jednorazowego badania ewaluacyjnego w okresie 2020-2022.

Planowane metody i techniki badania ewaluacyjnego

W badaniach ewaluacyjnych wykorzystane zostaną różnorodne metody badawcze dostarczające dane ilościowe i jakościowe.

Rekomendowane metody badania ewaluacyjnego:

1. Analiza danych zastanych (*desk research*) – analiza danych dostępnych w biurze Stowarzyszenia LGD „Sierpeckie Partnerstwo”, m.in.: wnioski o przyznanie pomocy złożone do biura LGD przez wnioskodawców wraz z dokumentacją konkursową, dokumentacja dotycząca wyboru operacji i projektów grantowych w zakresie działalności Rady Stowarzyszenia, listy obecności ze spotkań/szkoleń, materiały informacyjne i promocyjne, dokumenty Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz.
2. Badania ankietowe wśród członków Zarządu i Rady.
3. Wywiady z przedstawicielami Rady i pracownikami biura LGD.
4. Badania oceny efektów wdrażania LSR i oceny funkcjonowania biura LGD wśród lokalnych liderów w formie ankiety online.
5. Analiza stworzonych przez LGD opracowań, badań i analiz w obszarze zgodnym z przedmiotem badania.

Organem odpowiedzialnym za proces ewaluacji jest Zarząd, który zleca przeprowadzenie badania ewaluacyjnego, czuwa nad jego przebiegiem i prezentacją raportu ewaluacyjnego, a następnie nad wykonaniem zaleceń lub działań naprawczych, wynikających z badania ewaluacyjnego.

Proces ewaluacji został podzielony na następujące etapy, które będą realizowane w odpowiednio przyjętym harmonogramie ewaluacji:

1. Zarząd LGD identyfikuje potrzebę ewaluacji, tj. oceny swoich działań oraz strategii rozwoju obszaru, na którym działa, a następnie podejmuje decyzję o rozpoczęciu procesu ewaluacji z użyciem odpowiednich metod poprzez wyznaczenie osoby odpowiedzialnej za ten proces z ramienia Zarządu LGD.
2. Określenie zakresu i czasu przeprowadzenia zadania ewaluacyjnego oraz wyłonienie wykonawcy badania ewaluacyjnego, tzw. ewaluatora zewnętrznego, który współpracuje z przedstawicielem Zarządu w całym procesie badania.
3. Ewaluator opracowuje zbiór pytań dotyczących zakresu ewaluacji oraz ustala model ewaluacji wraz z harmonogramem.
4. Ewaluator zbiera dane do oceny poprzez użycie rekomendowanych metod i narzędzi.
5. Ewaluator analizuje pozyskane dane i opisuje wnioski z ewaluacji.
6. Ewaluator prezentuje wyniki ewaluacji podczas posiedzenia Walnego Zebrania Członków, a następnie zostają przedstawione działania naprawcze, które muszą zostać podjęte w celu usprawnienia działań pod kątem realizacji założonych celów rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.
7. Raport z ewaluacji jest publikowany na stronie internetowej LGD.
8. Wdrożenie zaleceń wyników badań ewaluacyjnych.

ROZDZIAŁ XII. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Lokalna Strategia Rozwoju obejmująca teren miasta Sierpc oraz gmin wiejskich: Gozdowo, Mochowo, Rościszewo, Sierpc, Szczutowo i Zawidz, stanowi instrument realizacji założeń Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku, poprzez wykorzystanie m.in. środków pomocowych Unii Europejskiej w perspektywie 2014-2020, w tym pochodzących z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020.

W myśl art. 48 ust. 1 oraz ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą środowiskową, organ opracowujący projekt dokumentu, o którym mowa w art. 46 pkt 2 przedmiotowej ustawy, może – po uzgodnieniu z właściwymi organami – odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, jeżeli uzna, że realizacja postanowień tego dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. Odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymaga uzasadnienia zawierającego informacje, o których mowa w art. 49 ww. ustawy środowiskowej.

Mając na uwadze powyższe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo” z siedzibą w Sierpcu, wystąpiła do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Warszawie o uzgodnienie możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Lokalnej Strategii Rozwoju w ramach instrumentu Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność w okresie programowania 2014-2020, obejmującej teren miasta Sierpc oraz gmin wiejskich: Gozdowo, Mochowo, Rościszewo, Sierpc, Szczutowo, Zawidz.

Zdaniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, zgodnie z pismem z dnia 25 listopada 2015 r., znak WOOS-I.410.827.2015.ARM, w Warszawie, z uwagi na fakt, że zakres planowanych działań nie będzie wykraczać poza ramy Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego, czyli dokument, który został poddany strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, nie jest konieczne przeprowadzenie odrębnej procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowiska dla Lokalnej Strategii Rozwoju.

Uzasadniając powyższe, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie ustalił, iż Lokalna Strategia Rozwoju stanowić będzie instrument finansowy realizacji założeń Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030 poprzez wykorzystanie środków PROW na lata 2014-2020 oraz RPO WM na lata 2014-2020. W skład zaproponowanych działań wchodzi zarówno działania inwestycyjne, jak i nie inwestycyjne. Informacje o zaproponowanych działaniach inwestycyjnych charakteryzują się wysokim stopniem uogólnienia. Szczegółowy zakres inwestycji znany będzie dopiero na etapie składania wniosków o dofinansowanie. W przypadku inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko wnioskodawca/inwestor będzie zobligowany do uzyskania stosownej decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Mając na względzie ww. stanowiska organów, uwarunkowania określone w art. 49 ustawy środowiskowej, a w szczególności fakt, że przygotowywana Lokalna Strategia Rozwoju w ramach Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (RLKS) w okresie programowania 2014-2020 obejmująca teren miasta Sierpc oraz gmin wiejskich: Gozdowo, Mochowo, Rościszewo, Sierpc, Szczutowo i Zawidz, stanowi instrument wykorzystania środków unijnych w okresie programowania 2014-2020, wskazując listę przedsięwzięć, spośród których realizacja części z nich poprzedzona będzie stosowną analizą z zakresu oddziaływania na środowisko

(zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami), Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Sierpeckie Partnerstwo odstąpiła od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przedmiotowego dokumentu.

Na podstawie art. 49 ustawy środowiskowej przy odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko analizie poddano następujące uwarunkowania:

1. Charakter działań przewidzianych w Lokalnej Strategii Rozwoju.

W ramach Strategii realizowane będą przedsięwzięcia z zakresu ożywienia społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich poprzez aktywizację mieszkańców oraz poprawę uczestnictwa tych osób w życiu społecznym i gospodarczym. Dokument wyznacza jedynie ogólne ramy realizacji przedsięwzięć nie wskazując ich szczegółowych parametrów, takich jak ich dokładna lokalizacja, typ oraz skala, czy też powierzchnia zabudowy. Strategia określa jedynie ogólny charakter oraz rodzaj działań, które objęte zostaną wsparciem.

Zadania inwestycyjne i nie inwestycyjne w projektowanej Lokalnej Strategii Rozwoju skupiać się będą m. in. na działaniach infrastrukturalnych, przyczyniających się do rozwoju społeczno-gospodarczego miejscowości wiejskich, wsparciu inwestycyjnym mikro i małych przedsiębiorstw. Zakres przedsięwzięć realizowanych w ramach Strategii obejmować będzie również działania na rzecz osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz animowania społeczności lokalnej, a także wspierania udziału społeczności lokalnej w realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju lub wzmocnienia kapitału społecznego, w tym przez podnoszenia wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych.

2. Rodzaj i skala oddziaływania na środowisko, w szczególności.

Bezpośredni zasięg oddziaływań przedsięwzięć przewidzianych w przedmiotowej Strategii obejmuje stanowiący spójną całość obszar siedmiu gmin powiatu sierpeckiego, położony w centrum Polski, zachodniej części województwa mazowieckiego, w znacznej odległości od granic kraju. W związku z tym realizacja lokalnych działań przewidzianych w niniejszej Lokalnej Strategii Rozwoju nie spowoduje wystąpienia oddziaływań transgranicznych. Nie przewiduje się również wystąpienia oddziaływań skumulowanych.

Realizacja wszystkich przedsięwzięć ujętych w omawianej Strategii nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, a czas ich oddziaływania winien ograniczać się jedynie do okresu wykonywania prac budowlanych i organizacyjnych.

3. Cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko, w szczególności.

W obszarze siedmiu gmin objętych oddziaływaniem Lokalnej Strategii Rozwoju wskaźnik lesistości jest niewielki i wynosi zaledwie 14% ogólnej powierzchni obszaru. Wskaźnik ten jest niższy w stosunku do średniej województwa mazowieckiego, który wynosi 23% oraz średniej dla kraju – 29,4%. Największe zasoby leśne położone są w gminie Szczutowo, gdzie współczynnik lesistości wynosi 25%. Z kolei w gminie Mochowo i Sierpc – 15%, a w gminie Rościszewo – 11%. Najmniejsza powierzchnia leśna występuje w gminie Zawidz – 10% oraz w mieście Sierpc – 3%.

Działania przewidziane w Lokalnej Strategii Rozwoju nie wpłyną w negatywny sposób na obszary o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadających znaczenie dla dziedzictwa kulturowego i nie spowodują przekroczenia standardów jakości środowiska czy intensywnego wykorzystania terenu. Prace w obiektach zabytkowych objętych rewitalizacją realizowane będą w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, dzięki czemu zapewniona zostanie właściwa ochrona konserwatorska i planistyczna obiektów i zespołów zabytkowych. Prace związane z realizacją projektów zostaną przeprowadzone w sposób wywierający minimalny wpływ na środowisko przyrodnicze.

Reasumując powyższe, jak również biorąc pod uwagę wszelkie wymogi związane z polityką ochrony środowiska, w dniu 18.12.2015 r. opublikowana została Informacja o odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu dokumentu Lokalnej Strategii Rozwoju w ramach Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (RLKS) w okresie programowania 2014-2020 obejmującej teren miasta Sierpc oraz gmin wiejskich: Gozdowo, Mochowo, Rościszewo, Sierpc, Szczutowo i Zawidz, która została zamieszczona na stronie internetowej: www.lgdsp.pl.

Na tym etapie zakończona została procedura związana z przeprowadzeniem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Lokalnej Strategii Rozwoju.

Wykaz wykorzystanej literatury

1. Poradnik dla Lokalnych Grup Działania w zakresie opracowania Lokalnych Strategii Rozwoju na lata 2014-2020, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa 2015, Wydanie III uzupełnione i zaktualizowane.
2. Zasady realizacji instrumentu Rozwój lokalny kierowany przez społeczność w Polsce, Warszawa 2014.
3. Wytocznice Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nr 1/1/2015 w zakresie jednolitego i prawidłowego wykonywania przez lokalne grupy działania zadań związanych z realizacją strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach działania „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020”.

Procedura aktualizacji LSR

Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju będzie realizowane przez kilka lat. W tym okresie będzie prowadzony stały proces monitoringu i okresowe badania ewaluacyjne, w celu stałego podnoszenia jakości i efektywności jej wdrażania.

Ewaluacja jest konieczna do racjonalnego wydatkowania środków publicznych w ramach LSR, a także do szybkiego reagowania na zmieniające się warunki otoczenia społeczno –gospodarczego.

Monitorowanie prowadzone przez LGD obejmuje proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych danych na temat strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym, w celu zgodności przedsięwzięć/projektów z założonymi celami. Dotyczy to głównie monitorowania wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania w poszczególnych celach LSR oraz harmonogramu i budżetu LSR. Monitoring będzie prowadzony na potrzeby kontroli, sprawozdawczości, zarządzania jakością, zmianą i na potrzeby ewaluacji.

Zarządzanie jakością oznacza czuwanie nad wypracowaniem pożądaných rezultatów LSR, porównywanie ich adekwatnie do oczekiwań oraz podejmowanie działań zaradczych, gdy zidentyfikuje się odstępstwa, czy zagrożenia, gdy jest jeszcze czas na korektę planów i podjęcie koniecznych działań korygujących. Efekty monitorowania będą kluczowym źródłem informacji dla ewaluacji okresowej i końcowej.

LGD będzie prowadzić ewaluację wewnętrzną w formie corocznych ćwiczeń analityczno-refleksyjnych oraz ewaluację zewnętrzną w formie zleconego jednorazowego badania ewaluacyjnego w okresie 2020-2022. W procesie ewaluacji planuje się badanie oceny efektów wdrażania LSR wśród lokalnych liderów w formie ankiety oraz wśród członków Rady, Zarządu i pracownikami biura. Jeśli w wyniku monitoringu i prowadzonych badań opinii okaże się, że występują znaczące różnice w oczekiwaniach, potrzebach mieszkańców LSR w stosunku do zapisów strategii, wówczas Zarząd podejmie decyzję o potrzebie ewaluacji, określi zakres i czas przeprowadzenia zadania ewaluacyjnego oraz wyłoni wykonawcę badania tj. ewaluatora zewnętrznego. Wnioski z ewaluacji zostaną zaprezentowane podczas Walnego Zebrania Członków, a jeśli zajdzie taka konieczność zostaną zaproponowane działania naprawcze, które muszą zostać podjęte w celu usprawnienia działań pod kątem realizacji założonych celów rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Decyzję o przystąpieniu do aktualizacji LSR podejmie Walne Zebranie Członków.

Zaproponowane przez ewaluatora zewnętrznego działania naprawcze będą podstawą do opracowania projektu aktualizacji LSR. Za aktualizację strategii będzie odpowiedzialny Zarząd i pracownicy biura LGD. Informacja o przystąpieniu do aktualizacji LSR zostanie zamieszczona na stronie internetowej LGD i stronach gmin partnerskich oraz na tablicy ogłoszeń w siedzibie Stowarzyszenia. Przygotowany projekt LSR będzie poddany konsultacjom społecznym dla zachowania partycypacyjnego charakteru aktualizacji LSR oraz poddany pod dyskusję członkom Stowarzyszenia LGD „Sierpeckie Partnerstwo”, będących przedstawicielami instytucji publicznych, lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych oraz mieszkańców. Zatwierdzenia propozycji zmian wynikających z procesu aktualizacji dokona Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia na najbliższym posiedzeniu.

Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu

Procedury opisują w formie tabelarycznej:

1. zakres procesu monitoringu, w tym elementy, które LGD zamierza monitorować,
2. zakres procesu ewaluacji, w tym elementy funkcjonowania LGD oraz wdrażania LSR, które będą podlegać ewaluacji,
3. kryteria, na podstawie których będzie przeprowadzana ewaluacja funkcjonowania LGD i realizacji LSR,
4. czas, sposób i okres objęty pomiarem.

Zakres procesu monitoringu LSR i LGD

Elementy podlegające monitorowaniu	Wykonawca monitoringu	Metody zbierania danych	Źródła zbierania danych	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena pozyskanych danych
<i>Realizacja założeń planu komunikacji LGD z lokalną społecznością</i>	Dyrektor Biura LGD	– desk research - analiza materiałów z działań komunikacyjnych – kontrola prowadzonych działań typu: spotkania informacyjne, usługi doradcze i konsultacyjne	– materiały informacyjno-promocyjne – listy obecności ze spotkań, materiały informacyjne i szkoleniowe, ankiety monitorujące	bieżące monitorowanie i sporządzanie, co pół roku Informacji monitorującej	Analiza form komunikacji, środków przekazu, grup odbiorców, harmonogramu i budżetu działań komunikacyjnych pod kątem założeń zawartych w planie komunikacji. Ocena postępu rzeczowego, czasowego i finansowego realizacji planu komunikacji.
<i>Realizacja zapisów regulaminów biura i Rady LGD</i>	Zarząd LGD	– kontrola na miejscu w biurze LGD oraz podczas posiedzeń Rady	– listy obecności, zakresy obowiązków, protokoły z posiedzeń	co najmniej raz w roku	Ocena zgodności działań biura LGD i Rady LGD z zapisami regulaminów.
<i>Realizacja planu szkoleń członków Rady i pracowników biura LGD</i>	Zarząd LGD	– analiza danych zastanych, – kontrola podczas szkolenia	– programy szkoleń, listy obecności, potwierdzenie pobytu służbowego, wyniki testów	co najmniej raz w roku	Ocena stopnia realizacji planu oraz zadowolenia z efektów szkoleń.
<i>Realizacja planu działania LSR</i>	Dyrektor Biura LGD	– analiza danych zastanych własnych oraz otrzymywanych z Urzędu Marszałkowskiego	– rejestry biura LGD – raporty wewnętrzne i zewnętrzne – sprawozdania z realizacji operacji i projektów – ankiety monitorujące beneficjentów	bieżące monitorowanie i sporządzanie co roku sprawozdań z realizacji LSR	Ocena postępu rzeczowego, czasowego i finansowego realizacji planu działania w odniesieniu do wskaźników produktu, rezultatu, celów i przedsięwzięć.

<i>Harmonogram naboru wniosków</i>	Dyrektor Biura LGD	– analiza danych zastanych własnych oraz otrzymywanych z Urzędu Marszałkowskiego	– rejestry biura LGD – strona internetowa LGD – prasa lokalna – ogłoszenia na tablicach	bieżące monitorowanie i uzgadnianie zmian z Zarządem	Ocena zgodności naboru wniosków z harmonogramem uzgodnionym z Samorządem Województwa pod kątem zachowania odpowiednich terminów i procedur ogłoszenia naboru wniosków.
<i>Stosowanie procedur wyboru operacji oraz kryteriów oceny</i>	Dyrektor Biura LGD	– analiza danych zastanych – kontrola przebiegu posiedzeń Rady	– dokumentacja z posiedzeń Rady – listy obecności, rejestr interesów członków, karty oceny, uchwały Rady, protokoły	bieżące monitorowanie i dostosowanie się do zmieniających się wytycznych i rekomendacji SW	Ocena zgodności stosowanych przez Radę procedur pod kątem zapisów Procedur wyboru i kryteriów oceny zatwierdzonych przez Walne Zebranie Członków LGD
<i>Budżet LSR</i>	Dyrektor Biura LGD	– analiza danych zastanych własnych oraz otrzymywanych z Urzędu Marszałkowskiego	– wnioski o płatność – raporty finansowe – sprawozdania – zlecenia płatności	bieżące monitorowanie i sporządzanie co roku sprawozdań z realizacji LSR	Analiza poziomu wydatkowania środków w odniesieniu do zapisów umów z Samorządem Województwa, w tym w zakresie realizacji LSR, projektów współpracy, kosztów bieżących i aktywizacji.

LGD będzie prowadzić ewaluację wewnętrzną w formie corocznych ćwiczeń analityczno-refleksyjnych oraz ewaluację zewnętrzną w formie zleconego jednorazowego badania ewaluacyjnego w okresie 2020-2022.

Elementy podlegające ewaluacji	Wykonawca ewaluacji	Metody zbierania danych	Źródła zbierania danych	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
<i>Jakość pracy biura LGD</i>	Zarząd LGD	– kontrola w biurze – analiza danych z monitoringu	– rozmowa z pracownikami biura – wywiady z przedstawicielami organów LGD – ankiety badające jakość świadczonych usług, tj.: doradztwa, spotkań informacyjnych, szkoleń	Czas pomiaru: raz w roku Okres pomiaru: cały rok kalendarzowy	Ocena rzetelności i staranności wykonywanej pracy przez pracowników biura LGD, jakość obsługi w zakresie informowania, doradzania, efektywność świadczonego doradztwa przekładająca się na ilość złożonych wniosków, jakość współpracy personelu biura z członkami organów LGD.
<i>Jakość realizacji procedur wyboru operacji i trafności lokalnych kryteriów oceny</i>	Ewaluator zewnętrzny	– analiza danych zastanych – wywiad grupowy z członkami Rady – badanie ankietowe z beneficjentami	– dokumentacja z posiedzeń Rady – raport z wywiadu – wyniki ankiet	Czas pomiaru: 2020-2022 Okres pomiaru: lata realizacji LSR 2016-2018, 2019-	Analiza i ocena pracy Rady pod kątem stosowania zasad procedur i kryteriów wyboru operacji.

2021, 2022-2023					
<i>Skuteczność i efektywność planu komunikacji LGD z lokalną społecznością</i>	Ewaluator zewnętrzny	– badania ankietowe – wywiady z przedstawicielami lokalnej społeczności	– raport z wynikami ankiet online – kwestionariusze wywiadów	Czas pomiaru: 2020-2022 Okres pomiaru: lata realizacji LSR 2016-2018, 2019-2021, 2022-2023	Analiza jakości, skuteczności i celowości form komunikacji, środków przekazu, grup odbiorców, harmonogramu i budżetu działań komunikacyjnych pod kątem założeń zawartych w planie komunikacji. Ocena poziomu satysfakcji odbiorców działań komunikacyjnych.
<i>Jakość i efektywność interwencji LSR</i>	Ewaluator zewnętrzny	– analiza danych zastanych – badania ankietowe – wywiady z przedstawicielami lokalnej społeczności	– raporty wewnętrzne i zewnętrzne z realizacji LSR – raport z wynikami ankiet online – kwestionariusze wywiadów	Czas pomiaru: 2020-2022 Okres pomiaru: lata realizacji LSR 2016-2018, 2019-2021, 2022-2023	Analiza i ocena celowości i trafności założeń określonych w LSR w zakresie planowanych celów, przedsięwzięć, wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania oraz nakładów finansowych.

Plan działania wskazujący harmonogram osiągnięcia poszczególnych wskaźników produktu

CEL OGÓLNY 1 Zrównoważony rozwoj sektora mikro i małych przedsiębiorstw na obszarze LSR	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			RAZEM 2016-2023		Program	Poddziałanie/ Zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźnika	Razem planowane wsparcie w PLN		
Cel szczegółowy 1.1 Wzmocnienie potencjału mikro i małych przedsiębiorstw na obszarze LSR do 2023 roku													PROW/ RPO	
Przedsięwzięcie 1.1.1 „Lokalne firmy podstawą zrównoważonej gospodarki”	liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	5sztuk	50	1 060 000	5sztuk	100	1 060 000	0	0	0	10 sztuk	2 120 000	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1.1				1 060 000			1 060 000			0		2 120 000		
Cel szczegółowy 1.2 Zwiększenie poziomu przedsiębiorczości mieszkańców na obszarze LSR do 2023 roku														
Przedsięwzięcie 1.2.1 „Nowe firmy w Sierpeckim Partnerstwie”	liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	12 sztuk	33	720 000	24 sztuk	100	1 440 000	0	0	0	36 sztuk	2 160 000	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1.2				720 000			1 440 000			0		2 160 000		
Razem cel ogólny 1				1 780 000			2 500 000			0		4 280 000		

CEL OGÓLNY 2 Poprawa jakości życia na obszarze LSR	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			RAZEM 2016-2023		Program	Poddziałanie/Zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźnika	Razem planowane wsparcie w PLN		
Cel szczegółowy 2.1 Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury na obszarze LSR do 2023 roku													PROW/RPO	
Przedsięwzięcie 2.1.1 „Nowoczesna infrastruktura podstawą jakości życia”	liczba wybudowanych i przebudowanych liczba wybudowanych lub przebudowanych lub zmodernizowanych lub doposażonych obiektów infrastruktury kulturalnej, turystycznej i rekreacyjnej	18 sztuk	40	1 260 000	12 sztuk	100	1 830 000	0	0	0	30 sztuk	3 090 000	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2.1				1 260 000			1 830 000			0		3 090 000		
Cel szczegółowy 2.2 Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców na obszarze LSR do 2023 roku														
Przedsięwzięcie 2.2.1 „Kapitał ludzki społeczności sierpeckiej”	liczba szkoleń i innych przedsięwzięć w zakresie podnoszenia kapitału społecznego, zwłaszcza w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych	0 sztuk	0	0	4 sztuki	100	50 000	0	100	0	4 sztuki	50 000	PROW	Projekt grantowy
Razem cel szczegółowy 2.2				0			50 000			0		50 000		
Cel szczegółowy 2.3 Aktywizacja lokalnej społeczności do 2023 roku														
Przedsięwzięcie 2.3.1 „Lokalna grupa działania animatorów życia społecznego”	liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	4 osobodni	50	20 000	4 osobodni	100	20 000	0	0	0	8 osobodni	40 000	PROW	Aktywizacja
	liczba osobodni szkoleń dla członków organów LGD	21 osobodni	60	45 000	7 osobodni	100	30 000	0	0	0	28 osobodni	75 000		Aktywizacja

	liczba podmiotów, którym udzielono doradztwa	50 sztuk	45	0	40 sztuk	82	0	20 sztuk	100	0	110 sztuk	0		Aktywizacja
	liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych (konferencja, szkolenie, warsztat, wyjazd)	5 sztuk	45	50 000	7 sztuk	100	60 000	0	0	0	12 sztuk	110 000		Aktywizacja
	liczba publikacji informacyjno-promocyjnych	16 sztuk	27	45 000	24 sztuki	42	70 000	4 sztuki	100	50 000	44 sztuk	165 000		Aktywizacja
	liczba działań promocyjnych LGD (stoiska, konkursy)	5 sztuk	67	40 000	2 sztuki	100	20 000	0	0	0	7 sztuk	60 000		Aktywizacja
	liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym współpracy międzynarodowej	2 sztuki	100	140 000	0	100	0	0	100	0	2 sztuki	140 000		Projekt współpracy
	liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	5 sztuk	100		0	100		0	100		5 sztuk			Projekt współpracy
Razem cel szczegółowy 2.3				Aktywizacja 200 000 zł + Projekt współpracy 140 000 zł RAZEM 340 000			Aktywizacja 200 000 zł			Aktywizacja 50 000 zł			Aktywizacja 450 000 zł + Projekt współpracy 140 000 zł RAZEM 590 000 zł	
Razem cel ogólny 2				1 600 000			2 080 000			50 000			3 730 000	

CEL OGÓLNY 3 Odnowa i zachowanie dziedzictwa lokalnego obszaru Sierpeckiego Partnerstwa	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			RAZEM 2016-2023		Program	Poddziałanie/Zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźnika	Razem planowane wsparcie w PLN		
Cel szczegółowy 3.1 Odnowienie lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego na obszarze LSR do 2023 roku													PROW/RPO	
Przedsięwzięcie 3.1.1 „Odnawianie dziedzictwo Ziemi Sierpeckiej ocalone od zapomnienia”	liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim	1 sztuka	50	50 000	1 sztuka	100	50 000	0	100	0	2 sztuki	100 000	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 3.1				50 000			50 000			0		100 000		
Cel szczegółowy 3.2 Wypromowanie zasobów lokalnych obszaru LSR do 2023 roku														
Przedsięwzięcie 3.2.1 Lokalne inicjatywy promujące dziedzictwo Ziemi Sierpeckiej	liczba inicjatyw promujących lokalne dziedzictwo przyrodnicze, kulturowe i historyczne oraz inne atrakcje turystyczne i produkty lokalne (np. imprezy, lokalne zespoły, grupy artystyczne, publikacje)	9 sztuk	64	185 000	5 sztuk	100	65 000	0	100	0	14 sztuk	250 000	PROW	Projekt grantowy
Razem cel szczegółowy 3.2				185 000			65 000			0		250 000		
Razem cel ogólny 3				235 000			115 000			0		350 000		
Razem LSR				3 615 000			4 695 000			50 000		8 360 000		

**Budżet LSR w podziale na poszczególne fundusze EFSI i zakresy wsparcia tj. realizację operacji
w ramach LSR, wdrażanie projektów współpracy, koszty bieżące i aktywizację,
oraz „Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020”**

Wysokość wsparcia finansowego EFSI w ramach LSR w ramach poszczególnych poddziałań:

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe (PLN)					
	PROW	RPO		PO RYBY	Fundusz wiodący	Razem EFSI
		EFS	EFRR			
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	7 770 000	0	0	0		7 770 000
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	140 000			0		140 000
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	1 200 000	0	0	0	1 200 000	1 200 000
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	450 000	0	0	0	450 000	450 000
Razem	9 560 000	0	0	0	1 650 000	9 560 000

Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020:

	Wkład EFROW	Budżet państwa	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych	RAZEM
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	2 977 884	1 702 116		4 680 000
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	1 966,167		1 123 833	3 090 000
Razem	4 944 051	1 702 116	1 123 833	7 770 000

Plan komunikacji **Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Sierpeckie Partnerstwo”** **w zakresie wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2016-2022**

1. Główne cele i przesłanki leżące u podstaw opracowania planu

Plan komunikacji jest dokumentem odnoszącym się do strategii komunikacji LGD, która określa warunki do aktywnego i ciągłego uczestniczenia lokalnej społeczności w bieżącym wdrażaniu LSR oraz budowania potencjału kapitału społecznego na obszarze LSR. Plan komunikacji LSR jest ściśle powiązany z procesem wdrażania LSR, z planem działania i budżetem LSR. Strategia komunikacji stanowi podstawę do przygotowania i wdrożenia planu komunikacji.

Strategia komunikacji polega na zaplanowaniu koncepcji komunikacji z lokalną społecznością w oparciu o analizy dotychczasowej działalności informacyjno-promocyjnej LGD, analizy otoczenia LGD, przeglądzie możliwych form i środków komunikacji, a następnie dostosowaniu ich do lokalnych potrzeb i możliwości zasobów ludzkich i finansowych LGD.

Analiza wstępna. Przed opracowaniem planu komunikacji została dokonana analiza otoczenia i dotychczasowej działalności komunikacyjnej LGD. Zagadnienia związane z komunikacją: LGD – lokalna społeczność – LGD, zostały poruszone podczas spotkań z mieszkańcami (od 4 do 18 września 2015 r., obszar LGD), wywiadów indywidualnych z przedsiębiorcami (od września do 20 grudnia 2015 r.), forum lokalnego z przedstawicielami sektora społecznego (3 grudnia 2015 r., Rzeszotary Chwały), badania fokusowego z udziałem przedstawicieli sektora publicznego dotyczącego grup defaworyzowanych (13.11.2015, Sierpc) oraz zbadane w formie ankiety online (od 25 listopada do 11 grudnia 2015 r.). LGD od października do połowy grudnia 2015 r. prowadziła konsultacje z zespołem roboczym ds. LSR, którego członkowie w trakcie dyskusji nad wypracowaniem założeń do LSR zidentyfikowali również problemy w obszarze komunikacji. Badanie w zakresie potrzeb komunikacyjnych pomiędzy LGD a mieszkańcami obszaru LSR wykazało, że oceniają oni pozytywnie dotychczasowe sposoby informowania społeczności lokalnych o działaniach podejmowanych przez LGD. Pozytywnie ocenione zostały artykuły zamieszczane na stronie internetowej LGD (82,6%), na stronach gmin partnerskich (56,5%) oraz przesyłane za pośrednictwem poczty elektronicznej (73,9%). Dobrze zostały ocenione materiały wydawnicze LGD (65,2%). Za najlepszy sposób informowania o działalności LGD oraz planowanych ogłoszeniach o konkursach/naborach respondenci uznali oficjalną stronę internetową LGD oraz informowanie za pośrednictwem poczty elektronicznej. Ankietowani udzielili także sugestii dotyczących możliwych kanałów przekazywania informacji zwrotnych od społeczności. Za najskuteczniejszy sposób uznali ankiety elektroniczne (69,6%), kontakt mailowy (52,2%) i telefoniczny (39,1%) oraz bezpośredni z przedstawicielem LGD (34,8%).

Działania komunikacyjne LGD mają pełnić funkcje informacyjne, konsultacyjne, decyzyjne oraz kontroli społecznej. W oparciu o informacje zwrotne zebrane dzięki technikom partycypacyjnym zostały wytyczone **cele działań komunikacyjnych Stowarzyszenia LGD „Sierpeckie Partnerstwo”**:

- a) Skuteczne i systematyczne podnoszenie poziomu wiedzy mieszkańców na temat Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR), celów i przedsięwzięć.
- b) Upowszechnienie informacji o możliwości skorzystania ze środków LSR, zasadach przyznawania pomocy i realizacji operacji.
- c) Zwiększenie poziomu włączenia społecznego grup defaworyzowanych oraz zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez bezpośrednie formy komunikacji.
- d) Rozwinięcie działań aktywizacyjnych i animacyjnych na obszarze LSR, w szczególności skierowanych do grup defaworyzowanych oraz zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.
- e) Zwiększenie poziomu współpracy pomiędzy kluczowymi partnerami rozwoju społeczno-gospodarczego LSR.
- f) Promowanie zasobów lokalnych obszaru LSR.
- g) Uzyskanie informacji zwrotnej na temat jakości działań LGD i wdrażania LSR.

2. Opis działań komunikacyjnych i grup docelowych oraz środków przekazu

W oparciu o prowadzone analizy i techniki partycypacyjne określono wybrane rodzaje działań i środków komunikacyjnych, które zostaną zastosowane w realizacji planu komunikacji.

Kampanie informacyjne rozumiane jako zestaw różnych działań zaplanowanych w konkretnym czasie, skierowanych do określonej grupy docelowej, których celem jest doprowadzenie do wzrostu wiedzy, zmiany myślenia, zachowania wobec określonego problemu społecznego lub rozwiązanie problemu społecznego blokującego osiągnięcie dobra wspólnego zdefiniowanego jako cel marketingowy. LGD planuje kampanie w zakresie przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, rozwoju przedsiębiorczości, ochrony środowiska

i zmian klimatu w celu zwiększenia zainteresowania mieszkańców obszaru tematyką interwencji zaplanowanej w LSR i włączenia w realizację celów LSR poprzez planowanie i realizację projektów.

Szkolenia rozumiane jako działania edukacyjne o charakterze wykładowo-warsztatowym, których celem jest podniesienie wiedzy i kompetencji w danej dziedzinie. W odniesieniu do działalności LGD szkolenia będą dotyczyły w szczególności podnoszenia wiedzy o LSR. W szkoleniu bierze udział od 10 do 25 osób. Szkolenia będą miały kilka form:

- otwarte – organizowane przez LGD do ogółu społeczności lub wybranych grup wnioskodawców lub potencjalnych wnioskodawców, dostępne dla wszystkich chętnych; udział w nich jest dobrowolny,
- wewnętrzne – skierowane do członków LGD oraz pracowników biura LGD, w szczególności do członków Rady odpowiedzialnej za wybór projektów realizowanych w ramach LSR (zalecany lub obowiązkowy udział),
- zewnętrzne – skierowane do pracowników LGD, organów LGD, organizowane przez podmioty zewnętrzne (zalecany lub obowiązkowy udział).

Seminaria, konferencje, otwarte spotkania informacyjno-konsultacyjne są to formy zakładające szeroki udział lokalnej społeczności i podmiotów funkcjonujących na obszarze LSR dla min. 20 osób. Formy te zawierają elementy komunikacji dwustronnej, debaty, dyskusji, wymiany doświadczeń. Ukierunkowane na przekazywanie informacji dotyczących wdrażania LSR i otrzymywania informacji zwrotnej oraz zwiększenia poziomu zaangażowania społeczności we wdrażanie LSR i działalność LGD.

Materiały informacyjne i promocyjne (w formie drukowanej i elektronicznej) zawierające treści odnoszące się do obszaru LSR oraz do zagadnień związanych z LSR i LGD – będą wykorzystane częściowo w kampanii informacyjnej i promocji LGD i LSR. Materiały będą opracowywane z należytą starannością w oparciu o wytyczne zawarte w Księdze wizualizacji PROW 2014-2020.

Stoiska promocyjne i informacyjne na imprezach lokalnych typu festyny, festiwale – organizowane przez LGD w partnerstwie z podmiotami publicznymi i społecznymi lub/i uczestnictwo przedstawicieli LGD w imprezach organizowanych przez inne podmioty publiczne lub społeczne.

Artykuły informacyjne i promocyjne na stronach internetowych – strona internetowa „Sierpeckiego Partnerstwa” oraz strony internetowe podmiotów wchodzących w skład LGD, a także profile LGD i innych współpracujących podmiotów na portalach społecznościowych. Materiały i artykuły do prezentacji wszystkich dokumentów związanych z wdrażaniem LSR, a także do bieżącego informowania, np. o terminach naboru wniosków, planowanych konkursach, rodzajach i wysokości wsparcia projektów, itp. Wszystkie informacje udostępniane na portalach internetowych będą miały formę przejrzystą i zrozumiałą dla każdego potencjalnego beneficjenta. Będą także zawierać adresy kontaktowe do osób odpowiedzialnych za wdrażanie LSR. Na stronach będą zamieszczane narzędzia do wyrażania opinii mieszkańców, np. sondaże, fora dyskusyjne, ankiety online.

Artykuły w prasie lokalnej – materiały pisemne informujące o kluczowych działaniach LGD i ważnych etapach wdrażania LSR oraz prezentujące efekty wdrażania LSR.

Konkursy dla dzieci, młodzieży i dorosłych, np. plastyczny, fotograficzny – jako forma promocyjna zachęcająca do aktywnego włączenia się w realizację celów LSR, np. dotyczące promocji lokalnych zasobów, ochrony środowiska.

Doradztwo indywidualne i zbiorowe – forma komunikacji dwustronnej z aktywnym zaangażowaniem dwóch stron, pracownika biura LGD lub wynajętego przez biuro specjalisty skierowane do potencjalnego wnioskodawcy lub wnioskodawcy już uczestniczącego w procesie wdrażania LSR.

Udzielanie informacji w biurze LGD – wizyta w biurze, telefon lub e-mail od osoby zainteresowanej działalnością LGD lub LSR, udzielenia odpowiedzi, zachęcenie do aktywnego włączenia się w działania w ramach LSR.

Forum współpracy/Wyjazd studyjny – działania animacyjne zmierzające do pobudzenia aktywności osób, grup instytucji w przestrzeni publicznej, ożywienia społeczności lokalnej poprzez inicjowanie różnego rodzaju aktywności oraz polegające na pracy z wieloma grupami w środowisku lokalnym na rzecz rozwoju lokalnego (instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, parafie, organizacje charytatywne, przedsiębiorcy, lokalni liderzy, media lokalne), wzmocnienia kapitału społecznego, budowania partnerstw na rzecz rozwoju, w szczególności wspieranie środowisk grup defaworyzowanych oraz osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Komunikacja wewnętrzna w LGD - komunikację tę definiują podstawowe dokumenty pracy biura (np. zakresy czynności, umowy cywilnoprawne, regulamin pracy biura) i działalności organów LGD, które zapewnią prawidłowość procesu komunikowania, w tym także prowadzenie odpowiedniej dokumentacji związanej z procesem, jego monitorowaniem i ewaluacją działań komunikacyjnych.

Badania satysfakcji odbiorców działań komunikacyjnych LGD – będą miały formę różnych ankiet zadowolenia z poziomu obsługi w biurze LGD, jakości doradztwa, informowania, szkolenia, itp. Informacje na temat zadowolenia/satysfakcji osób korzystających z działań LGD będą źródłem wiedzy pracowników LGD i Zarządu na temat efektywności i jakości działań komunikacyjnych LGD i podstawą do wdrożenia zmian korygujących.

Działania komunikacyjne są kierowane do określonych **grup docelowych**, do których LGD zamierza docierać z przekazem komunikacyjnym:

- potencjalni wnioskodawcy LSR,
- wnioskodawcy LSR,
- grupy defaworyzowane,
- członkowie LGD,
- instytucje i organizacje współpracujące z LGD,
- ogół społeczności lokalnej.

Z szerokiej grupy **ogółu społeczności lokalnej** można wyodrębnić podgrupy, do których będą kierowane inne formy i środki przekazu: młodzież, osoby starsze, rolnicy, przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane i osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, potencjalni uczestnicy projektów realizowanych przez wnioskodawców, uczestnicy projektów realizowanych przez wnioskodawców, osoby korzystające z efektów projektów realizowanych przez wnioskodawców.

Potencjalni Wnioskodawcy LSR to grupa osób, do których dotarł ogólny komunikat dotyczący LGD i LSR, którzy zainteresowali się ofertą LGD. Do nich kierowany będzie duży zakres działań komunikacyjnych LGD. Do potencjalnych wnioskodawców zaliczani są przedstawiciele: jednostek samorządu terytorialnego, w tym jednostek organizacyjnych JST, organizacji pozarządowych, mikro i małych przedsiębiorców, rolników, kościołów, podmiotów ekonomii społecznej (w tym spółdzielni socjalnych), grup formalnych nieposiadających osobowości prawnej typu stowarzyszenia zwykłe, koła gospodyń wiejskich, kluby seniora, kluby młodzieży, osób fizycznych.

Wnioskodawcy to grupa osób, która składa wnioski do LGD na realizację projektów w ramach LSR. Komunikacja z tą grupą będzie miała formę bezpośredniego kontaktu, najczęściej w formie konsultacji i doradztwa, związanego z przygotowaniem, realizacją i rozliczeniem projektu.

Grupy defaworyzowane – wszystkie osoby, które mają ograniczony bądź utrudniony dostęp do rynku pracy, w szczególności osoby z rodzin objętych pomocą społeczną, osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych i niskim poziomie wykształcenia, osoby spełniające definicję osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Członkowie LGD, czyli zadeklarowani przedstawiciele sektora społecznego, gospodarczego, publicznego i mieszkańców, którzy współtworzą LGD, mają realny wpływ na decyzje podejmowane przez władze LGD i kontrolujące wykonywanie misji i wizji LGD poprzez realizację LSR. Komunikacja wewnętrzna członków LGD ma fundamentalne znaczenie dla budowania pozytywnego wizerunku LGD na zewnątrz, dlatego powinna wzmacniać wszelkie formy komunikacji dwustronnej.

Instytucje i organizacje współpracujące z LGD w zakresie działań komunikacyjnych LGD stanowią ważną grupę odbiorców i przekazujących informacje zwrotne. LGD realizując LSR współpracuje z wieloma instytucjami i organizacjami, wymieniając się informacjami, współtworząc komunikaty i formy przekazu.

W zależności od rodzaju działań komunikacyjnych planuje się użycie różnych środków przekazu dostosowanych do konkretnych grup odbiorców.

Środki komunikacji indywidualnej:

- komunikacja bezpośrednia – werbalna i niewerbalna,
- komunikacja pośrednia: pismo (papier, ekran, itp.), telefon, komunikator internetowy, poczta elektroniczna, facebook.

Środki zbiorowego przekazu (mass media, media, publikatory) – środki społecznego komunikowania o szerokim zasięgu, czyli [prasa](#), [radio](#), [telewizja](#), [Internet](#), plakat, ulotka, folder, mapa, opracowanie i inne.

3. Opis zakładanych wskaźników realizacji działań komunikacyjnych oraz efektów działań komunikacyjnych

Szczegółowy plan komunikacji określa wskaźniki działań komunikacyjnych i efektów w odniesieniu do poszczególnych celów komunikacyjnych, działań i środków przekazu dostosowanych do różnych grup docelowych. Analizując wyniki badań w zakresie komunikacji oraz w oparciu o dyskusje zespołu roboczego ds. LSR, LGD dokonało analizy dotychczasowych form działań komunikacyjnych i postawiło na **komunikację dwustronną** oraz podjęcie wysiłków w kierunku stworzenia rzeczywistych warunków włączenia lokalnej społeczności w planowanie i realizację Lokalnej Strategii Rozwoju oraz szerzej – budowanie podstaw społeczeństwa obywatelskiego, zaangażowanego w lokalne sprawy.

W planie komunikacji LGD zakłada liczne i zróżnicowane działania komunikacyjne (np. kampanie informacyjne, badania satysfakcji, konferencje, szkolenia, seminaria, warsztaty tematyczne itp.), za pomocą których zamierza skutecznie dotrzeć do społeczności lokalnych i przekonać je, iż warto aktywnie uczestniczyć w bieżącej realizacji LSR i włączeniu się w lokalne sprawy.

W oparciu o badania w zakresie komunikacji LGD „Sierpeckie Partnerstwo” planuje następujące działania komunikacyjne, odpowiadające im wskaźniki i efekty:

Termin	Cel komunikacji	Działania komunikacyjne	Środki przekazu	Grupy odbiorców	Zakładane wskaźniki w oparciu o planowany budżet działań	Planowane efekty działań komunikacyjnych
I połowa 2016 roku	Skuteczne i systematyczne podnoszenie poziomu wiedzy mieszkańców na temat Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR), celów i przedsięwzięć	Kampanie informacyjne o Lokalnej Grupie Działania, o Lokalnej Strategii Rozwoju, jej celach, przedsięwzięciach i planowanych efektach	Komunikacja zbiorowa poprzez strony internetowe i prasę lokalną	Mieszkańcy obszaru LGD, wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, grupy defaworyzowane oraz osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym	– 2 artykuły w prasie o zasięgu lokalnym – 1 artykuł na stronie internetowej LGD i gmin partnerskich	– min. 1000 osób poinformowanych o LSR po przeczytaniu artykułów w prasie – min. 200 osób poinformowanych o LSR po przeczytaniu artykułów na stronie internetowej LGD i gmin partnerskich
		Konsultacje w biurze LGD	Konsultacje bezpośrednie i pośrednie pracowników LGD		– 6 miesięcy funkcjonowania biura LGD	– min. 50 osób poinformowanych przez pracowników LGD
		Szkolenia wewnętrzne dla Rady i Zarządu LGD oraz pracowników biura w zakresie procedur wyboru operacji	Komunikacja bezpośrednia – przekaz ustny i za pomocą materiałów pisanych	członkowie LGD i pracownicy biura LGD	– 6 miesięcy funkcjonowania Rady LGD i Zarządu	– min. 7 osób przeszkolonych w zakresie procedur wyboru operacji
II połowa 2016 roku	Upowszechnienie informacji o możliwości skorzystania ze środków LSR, zasadach przyznawania pomocy i realizacji operacji.	Konferencja otwierająca wdrażanie LSR	Komunikacja bezpośrednia – przekaz ustny i prezentacja, dyskusja	Przedstawiciele lokalnej społeczności, stanowiący ważny przekazy informacji: sołtysi, radni, urzędnicy, lokalni liderzy organizacji	– 1 konferencja	– min. 50 uczestników konferencji
		Artykuły o planowanych	Komunikacja zbiorowa poprzez		– 2 artykuły w prasie o zasięgu lokalnym	– min. 1000 osób poinformowanych

		naborach wniosków	Internet i prasę	społecznych, lokalne media		o LSR po przeczytaniu artykułów w prasie
		Szkolenia / spotkania informacyjne związane z naborem wniosków w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju	Komunikacja bezpośrednia – przekaz ustny i za pomocą materiałów pisanych	Potencjalni wnioskodawcy operacji planowanych w ramach LSR, w tym w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych na rynku pracy	– 3 artykuły na stronie internetowej LGD i gmin partnerskich – 2 szkolenia związane z naborem wniosków	– min. 500 osób poinformowanych o LSR po przeczytaniu artykułów na stronie internetowej LGD i gmin partnerskich – min. 40 osób biorących udział w szkoleniach
		Doradztwo indywidualne związane z naborem wniosków w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju	Rozmowy indywidualne / informowanie / doradzanie / przygotowywanie dokumentów	Osoby zainteresowane złożeniem wniosku o przyznanie pomocy na operacji zakładane w LSR	– 6 miesięcy funkcjonowania biura LGD	– min. 20 osób, którym udzielono doradztwa w zakresie przygotowania wniosku o przyznanie pomocy
2017-2022	Upowszechnienie informacji o możliwości skorzystania ze środków LSR, zasadach przyznawania pomocy i realizacji operacji.	Artykuły o planowanych naborach wniosków	Komunikacja zbiorowa poprzez Internet i prasę	Potencjalni wnioskodawcy operacji planowanych w LSR, w tym w szczególności przedstawiciele grup defaworyzowanych na rynku pracy	– 8 artykułów w prasie o zasięgu lokalnym – 25 artykułów na stronie internetowej LGD i gmin partnerskich	– min. 3000 osób poinformowanych o LSR po przeczytaniu artykułów w prasie – min. 1000 osób poinformowanych o LSR po przeczytaniu artykułów na stronie internetowej LGD i gmin partnerskich oraz (opcjonalnie) Powiatowego Urzędu Pracy
		Szkolenia / spotkanie informacyjne	Komunikacja bezpośrednia –	Osoby zainteresowane	– 9 szkoleń związanych	– min. 90 osób biorących

		związane z naborem wniosków w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju	przekaz ustny i za pomocą materiałów pisanych	złożeniem wniosku o przyznanie pomocy na operacji zakładane w LSR	z naborami wniosków	udział w szkoleniach
		Doradztwo indywidualne związane z naborem wniosków w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju	Rozmowy indywidualne / informowanie / doradztwo / przygotowywanie dokumentów		– 6 lat funkcjonowania biura LGD	– min. 90 osób, którym udzielono doradztwa w zakresie przygotowania wniosku o przyznanie pomocy
		Szkolenia wewnętrzne dla Rady i Zarządu LGD oraz pracowników biura w zakresie procedur wyboru operacji	Komunikacja bezpośrednia – przekaz ustny i za pomocą materiałów pisanych	Członkowie LGD i pracownicy biura LGD	– 4 szkolenia	– udział min. 7 osób w każdym szkoleniu
	Uzyskanie informacji zwrotnej na temat jakości działań LGD i wdrażania LSR.	Badanie satysfakcji działań komunikacyjnych LGD	Zbieranie informacji zwrotnej nt. oceny poziomu obsługi w biurze LGD, jakości doradztwa, informowania, szkolenia, promocji	Odbiorcy bezpośrednich form komunikacji LGD	– bieżące badania satysfakcji zbierane i analizowane w trakcie badania ewaluacyjnego LSR w okresie 2020-2022	– analiza min. 120 ankiet w każdym badaniu ewaluacyjnym
2017-2022	Zwiększenie poziomu współpracy pomiędzy kluczowymi partnerami rozwoju społeczno-gospodarczego LSR	Wyjazd studyjny	Komunikacja bezpośrednia – animacja, dyskusja, wymiana doświadczeń	Przedstawiciele lokalnej społeczności, inne LGD	– min. 1 wyjazd studyjny w celu wymiany doświadczeń i poznawania dobrych praktyk	– min. 20 uczestników wyjazdu studyjnego
2017-2022	Skuteczne i systematyczne podnoszenie	Promocja LGD i LSR podczas imprez	Komunikacja bezpośrednia na stoiskach	Ogół lokalnej społeczności	– organizacja min. 5 stoisk promocyjnych LGD i LSR	– min. 500 osób odwiedzających stoiska

	poziomu wiedzy mieszkańców na temat Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR), celów i przedsięwzięć	organizowanych na terenie LGD poprzez gminy i inne podmioty	promocyjnych			
	Promowanie zasobów lokalnych obszaru LSR.	Konkursy, Materiały drukowane np. foldery promocyjne	Komunikacja bezpośrednia – konkurs Komunikacja pośrednia za pomocą wydawnictw	Ogół lokalnej społeczności	– organizacja min. 2 konkursów – wydanie min. 3 rodzajów materiałów promocyjnych, w tym: folderów, ulotek, plakatów	– udział min. 50 osób – min. 1000 odbiorców materiałów drukowanych

4. Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu

Komunikowanie społeczne zastosowane przez LGD ma interaktywny charakter. Oznacza to z jednej strony, że LGD w sposób efektywny przekazuje mieszkańcom informacje, z drugiej, że stworzone są kanały przekazu pozwalające mieszkańcom wyrażać ich opinie i poglądy.

Wyżej wymienione działania komunikacyjne i użyte środki przekazu mają doprowadzić do wykreowania pozytywnego wizerunku LGD jako organizacji potrafiącej w efektywny sposób zarządzać i wykorzystywać fundusze Unii Europejskiej w ramach instrumentu Rozwojów Lokalny Kierowany przez Społeczność. Poprzez działania promocyjne LGD będzie promowała na bieżąco także efekty realizacji LSR, aktywność instytucji i przedsiębiorców w pozyskiwaniu środków poprzez informowanie o liczbie wniosków i zrealizowanych inwestycjach ze środków unijnych.

Działalność LGD i możliwości wynikające z LSR będą ukazywane za pomocą prostych i pozytywnych przesłań medialnych, docierających do jak najszerszej grupy odbiorców, które będą miały charakter ciągły i będą podlegały ocenie pod kątem ich efektywności. Badania oceny efektywności działań komunikacyjnych będą prowadzone poprzez ankiety satysfakcji np. ze szkoleń, spotkań informacyjnych, jakości świadczonego doradztwa oraz co 2 lub 3 lata prowadzone badania efektywności komunikacyjnej działalności LGD w ramach badań ewaluacyjnych LGD.

LGD przewiduje cykliczne badanie stosowanych środków przekazu i zaproponowanych działań komunikacyjnych pod kątem osiągnięcia planowanych efektów, a także racjonalnego wykorzystania budżetu planu komunikacji. Dane są zbierane na bieżąco w trakcie realizacji działań komunikacyjnych, w szczególności bezpośrednich form przekazu np. ankiety zadowolenia z doradztwa, ankiety oceny szkoleń, konferencji, spotkań konsultacyjnych. W sytuacji, gdy zakładane efekty będą niezadowalające, LGD będzie poszukiwać innych form komunikacji i środków przekazu i dokonywać korekty planu komunikacji.

5. Opis wniosków/opinii zebranych podczas działań komunikacyjnych, sposobu ich wykorzystania w procesie realizacji LSR

LGD w planie komunikacji przewiduje cel związany z uzyskaniem informacji zwrotnej na temat jakości działań LGD i wdrażania LSR. Informacje te będą pozyskiwane poprzez badanie satysfakcji odbiorców działań komunikacyjnych LGD, w szczególności bezpośrednich form komunikacji, pozwalających na uzyskanie bieżącej informacji zwrotnej po uzyskaniu usługi doradczej, po udziale w szkoleniu, seminarium, konferencji, spotkaniu informacyjnym, itp. Ponadto w trakcie spotkań z wnioskodawcami i potencjalnymi wnioskodawcami, co najmniej raz w roku planuje się dokonać przeglądu kluczowych elementów LSR: celów, przedsięwzięć, wskaźników, procedur i kryteriów wyboru, a następnie ich analiza pod kątem ewentualnych aktualizacji i korekt, czy też zmiany sposobu funkcjonowania poszczególnych organów LGD czy biura. Za zbieranie opinii i przedstawianie ich w formie analiz i rekomendacji odpowiada Dyrektor Biura LGD, który następnie może rekomendować zmiany Zarządowi. W uzasadnionych przypadkach Zarząd LGD może podjąć decyzję o skierowaniu LSR do ponownych konsultacji społecznych.

Wyniki badania satysfakcji, badań ewaluacyjnych, konsultacji będą zatwierdzane przez Zarząd, a następnie publikowane na stronie internetowej LGD.

6. Całkowity budżet przewidziany na działania komunikacyjne w okresie realizacji LSR

LGD będzie finansowało działania komunikacyjne. W okresie realizacji LSR całkowity budżet przewidziany na działania komunikacyjne będzie wynosił maksymalnie 450 000,00 zł.

**Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:
Europa inwestująca w obszary wiejskie.”**

LSR opracowana w ramach planu włączenia

**Poddziałanie 19.1 Wsparcie przygotowawcze, mające na celu zrealizowanie planu włączenia społeczności
współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach działania
Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich
na lata 2014-2020**

www.lgdsp.pl

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

